

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI VE KAYNAĞTIRMA EĞİTİMİ VEREN
İLKOKULLARDA GÖREVLİ İDARECİ VE ÖĞRETMENLERİN, BEDEN
EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLÇİN YILMAZ

**Lefkoőa
Aralık, 2020**

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI VE KAYNAĞTIRMA EĞİTİMİ VEREN
İLKOKULLARDA GÖREVLİ, İDARECİ VE ÖĞRETMENLERİN, BEDEN
EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLÇİN YILMAZ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK**

**Lefkoőa
Aralık, 2020**

Onay

Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Gülçin YILMAZ' ın “Özel Eğitim Kurumları ve Kaynaştırma Eğitimi Veren İlkokul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Hakkında Görüşlerinin Belirlenmesi” isimli tezi Aralık 2020 tarihinde jürimiz tarafından Özel Eğitim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı – Soyadı	İmza
Başkan:	: Yrd. Doç. Dr. Başak BAĞLAMA
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Tara YEKTAOĞLU
Üye (Danışman):	Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

...../...../ 2020

Prof. Dr. Hüsnü Can Başer
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

Etik İkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dökümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme sonuç ve yorumları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmamda bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve tüm yazılı bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Gülçin YILMAZ

...../...../2020

Teşekkür

Araştırma gerçekleşirken zorlu birçok engel çıkageldi karşıma en başta herkesin eşit olduğunu gösteren pandemi, ardından bir sürü sebep. Vazgeçmek durumu ile karşı karşıya kaldığımda yanımda olan ve bana tüm bu süreçte yardımcı olan, desteğini esirgemeyen birçok değerli insan vardı. Öncelikle danışman hocama Sayın Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK' içtenliği samimiyeti ve yanımda olduğu her an için sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmamın oluşmasında rol oynayan tüm öğretmen ve idarecilere zaman ayırdıkları için teşekkürü bir borç bilirim

Bu akademik yolda ışık tutan, güdüleyen, motivasyon kaynağım, bana inanan değerli canım hocam Sayın Doç.Dr. Taner ERDOĞAN'a teşekkür ederim.

Ablam Burçin YILMAZ ALTOP her saat her dakika telefonda beni çektiğin için teşekkür ederim

Dostum canım arkadaşım enerji depom, Uz. Serap Meral Karabacak her türlü desteği ve emeği için teşekkür ederim.

2 yıl aynı okulda görev yaptığım her durumda arayıp kafasını şişirdiğim bana tecrübesi ve bilgi birikimiyle destek olan Sayın Metin BÖLÜCÜ hocama teşekkür ederim.

Ailem iyi ki varsınız...

Gülçin YILMAZ

Özet

Özel Eğitim Kurumları ve Kaynaştırma Eğitimi Veren İlkokullarda Görevli, İdareci ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Hakkında Görüşlerinin Belirlenmesi

Yılmaz, Gülçin

Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Aralık 2020, 117 Sayfa

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, yüksek lisans çalışma programının gereği olarak hazırlanan bu araştırmanın amacı, izmit ilçesinde bulunan, kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokullarda ve özel eğitim kurumlarında beden eğitimi derslerinin içeriği ve işleyişi ile alakalı idareci ve öğretmenlerden görüşler alınmıştır. Özel gereksinimli bireylerde beden eğitimi ve sporun kapsayıcılığı, etkileri, öğretim olarak yeterliliği hakkında yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup araştırmanın grubunu özel eğitim kurumu ve kaynaştırma eğitimi veren ilkokul idarecileri ile sınıf ve özel eğitim öğretmenleri oluşturmuştur. Toplam 32 öğretmen ve idareciye 4 farklı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış, verilerin analizinde de temalar ve alt temalar kullanılmıştır. Bilimsel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz ve içerik analizi ile görüşleri alınmak üzere özel eğitim kurumlarında görev yapan 6 idareci ile beden eğitimi derslerinin, görev yaptıkları okullarda işleyişi ve önemi hakkında ayrıntılı olarak 6 soru yöneltilmiştir. Kaynaştırma eğitimi veren 9 ilkokul idarecisine ise benzer sorular sorularak, beden eğitimi derslerinin özel gereksinimli çocuklar adına önemini ve bu düzeyde idareci olarak okulda yapılan öğretimsel düzenlemeler hakkında toplam 9 soru yöneltilmiştir. 8 sınıf öğretmenine ise beden eğitimi dersinde yeterli olup olmadıkları, yapılan BEP toplantılarında beden eğitimi dersi kazanımlarıyla ilgili, dersin, kaynaştırma öğrencilerine etkisi hakkında toplam 8 soru yönlendirilmiştir. 9 özel eğitim öğretmenine de, beden eğitimi derslerinin davranış değiştirmede etkisinin olup olmadığı ve Beden eğitimi dersinin özel eğitim

öğretmenleri tarafından uygulanmasının yeterliliğine ilişkin toplam 9 soru sorulmuştur.

Çalışma sonucunda sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi konusunda yetersiz oldukları, ayrıca beden eğitimi ve sporun olumlu etkilerinin olduğunu belirten sınıf öğretmenleri tarafından BEP toplantılarında bu dersin kazanımlarının dikkate alınmadığı tespit edilmiştir. Özel eğitim öğretmenleri beden eğitimi öğretmenleri ile işbirliği içinde çalışmak istedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Özel eğitim öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik görüşleri ise olumlu yönde olduğu, dersin etkililiğinin motor gelişim, motivasyon ve sosyalleşme açısından etkililiği saptanmıştır. Davranış değiştirmede beden eğitimi dersinin etkili olduğu gözlenmiştir. Özel eğitim kurumu idarecilerinin beden eğitimi dersi ilgili planlamalarının öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda ve iş birliği içerisinde gerçekleştiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, kaynaştırma, beden eğitimi ve spor

Abstract

Determining the Opinions of Officers, Administrators and Teachers about Physical Education and Sports Lessons in Special Education Institutions and Primary Schools Providing Inclusive Education

Yılmaz, Gülçin

Department of Special Education, Master Program

Thesis Supervisor: Assoc. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMIROK

December 2020, 117 page

The aim of this study, which was prepared as a requirement of the graduate study program of the Near East University Institute of Educational Sciences, Department of Special Education, was obtained from the administrators and teachers about the content and functioning of physical education courses in primary schools and private education institutions in Izmit district. The qualitative research method was used in the study about the inclusiveness, effects and efficiency of physical education and sports in individuals with special needs, and the group of the study was composed of special education institution and primary school administrators who provide inclusive education and classroom and special education teachers. 4 different semi-structured interview forms were prepared for a total of 32 teachers and administrators, and themes and sub-themes were used in the analysis of the data. 4 different semi-structured interview forms were prepared for a total of 32 teachers and administrators, and themes and sub-themes were used in the analysis of the data. 6 questions were asked in detail about the functioning and importance of physical education lessons in the schools they work with 6 administrators working in private education institutions in order to get their opinions through descriptive analysis and content analysis, among scientific research methods. Similar questions were asked to 9 primary school administrators who gave inclusive education, and a total of 9 questions were asked about the importance of physical education lessons on behalf of children with special needs and about the educational arrangements made at school as administrators at this level. 8 classroom teachers were directed to 8 questions about whether they are competent in the physical education lesson, about the physical education lesson outcomes in the individualized training plan

meetings and the effect of the lesson on the mainstreaming students. A total of 9 questions were asked to 9 special education teachers about whether physical education lessons had an effect on behavior change and whether the physical education lesson was applied by special education teachers. As a result of the study, it was determined that classroom teachers were inadequate in physical education and that physical education and sports had positive effects and did not take into account the gains of this lesson in individualized training plan meetings. It has emerged as a result that special education teachers want to work in collaboration with physical education teachers. Special education teachers' views on physical education lesson were found to be positive, and the effectiveness of the lesson was found to be effective in terms of motor development, motivation and socialization. It has been observed that physical education lesson is effective in changing behavior. It was determined that the planning of the physical education lesson of the administrators of the private education institutions was realized in line with the needs of the students and in cooperation.

Keywords: Special education, Inclusion, physical education

İçindekiler

Onay	1
Etik İlkeler Uyumluk Beyanı.....	2
Teşekkür	3
Özet.....	4
Abstract.....	6
İçindekiler	8
Tablolar Listesi.....	11
BÖLÜM I.....	13
Giriş	13
Problem Durumu	13
Araştırmanın Amacı	16
Araştırmanın Alt Amaçları.....	17
Araştırmanın Önemi.....	19
Araştırmanın Sınırlılıkları	20
BÖLÜM II	21
Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	21
Özel Eğitim	21
Özel Eğitimin İlkeleri.....	21
Özel Eğitimin Amaçları	21
Özel Gereksinimli Bireyler	22
Türkiye’deki Yasal Düzenlemeler Açısından Engelli Çocukların Eğitim Hakkı	24
Engelliler Hakkında Kanun.....	24
Kaynaştırma Ve Bütünleştirme Arasındaki Farklar	27
Bütünleştirme Kaynaştırma.....	27
Kaynaştırma ve Bütünleştirme Eğitimi İlkeleri	28
Tam zamanlı kaynaştırma	29
Destek Eğitim Odası	30
Beden Eğitimi	31
Beden Eğitimi ve Sporun Amaç Ve İlkeleri	32

Beden Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	35
Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları	36
Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programı	37
Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programı;	37
Psiko – motor Gelişim Dönemleri.....	40
Gallahue'ya göre Motor Gelişim Piramit Modeli	42
Refleksif Hareketler Dönemi	42
İlkel Hareketler Dönemi.....	42
Temel Hareketler Dönemi.....	43
Sporla İlgili Hareketler Dönemi.....	44
Özel Gereksinimli Çocuklarda Beden Eğitimi Derslerinin Yeri ve Önemi	45
BÖLÜM III.....	47
Yöntem	47
Araştırmanın Modeli	47
Çalışma Grubu	48
Veri Toplama Araçları	49
Verilerin Toplanması	53
Verilerin Analizi.....	54
BÖLÜM IV	57
Bulgular.....	57
Kaynaştırma Eğitimi Veren Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Yönelik Bulgular... 57	57
Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşlerine Yönelik Bulgular	70
Özel Eğitim Kurumu İdarecilerinin Görüşlerine Yönelik Bulgular.....	82
Kaynaştırma Ve Bütünleştirme Eğitimi Veren İlkokul Yöneticilerinin Görüşlerine Yönelik Bulgular	90
BÖLÜM V.....	102
Tartışma	102

BÖLÜM VI	106
Sonuç ve Öneriler.....	106
Sonuç.....	106
Öneriler	106
Beden eğitimi dersine yönelik yönetici ve öğretmenleri görüşleri alınarak yapılacak olan çalışmalar adına öneriler bu bölümde sunulmuştur.....	106
İleri Araştırmalara Yönelik Uygulamalar	107
Uygulamaya Yönelik Öneriler	107
Kaynakça.....	108
İntihal Raporu.....	115

Tablolar Listesi

Tablo 1. Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve sporun etkisine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri.....	57
Tablo 2. BEP toplantılarında beden eğitimi dersine yer verilerek ilerlemelerin takip edilmesine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri	59
Tablo 3. Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi ile ilgili yeterliliklerine ilişkin görüşleri.....	61
Tablo 4. Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersinde BEP’li öğrencilere yönelik gerçekleştirilen düzenlemelere ilişkin görüşleri	63
Tablo 5. Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine göre kaynaştırma öğrencisinin beden eğitimi derslerinde kişisel tavır ve tutumları	64
Tablo 6. Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin törene katılma durumları.....	66
Tablo 7. Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin müfredatın amaçlarına uygunluğu	67
Tablo 8. Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin yaşantı eksikliği nedeniyle en çok eğitim alması gereken alanlar	68
Tablo 9. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre özel eğitimde beden eğitimi ve sporun etkisi	70
Tablo 10.Özel eğitim öğretmenlerine göre beden eğitimi ders içeriğinin uygunluğu	71
Tablo 12. Davranış değiştirmede beden eğitiminin etkilerine ilişkin özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri.....	72
Tablo 11. Beden eğitimi dersinin özel eğitim öğretmenleri tarafından uygulanmasının yeterliliğine ilişkin özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri.....	73
Tablo 13. Kurumlarında sporsal branşlaşma gibi ilerlemelerle ilgili özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri.....	75
Tablo 14. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi dersine ilgi düzeyleri, katılımları ve genel tutumları.....	77
Tablo 15. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrenciler için beden eğitimi dersine yapılan hazırlıklar	78
Tablo 16. Kurumların da beden eğitimi faaliyetleri için uygun ve yeterli alan ya da donanımın olması ile ilgili özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri.....	80
Tablo 17. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin yaşantı eksikliği nedeniyle en çok eğitim alması gereken alanlar	81

Tablo 18. Beden eğitimi derslerinin planlanmasına ilişkin özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri	83
Tablo 19. Özel eğitim ve kaynaştırma eğitiminde beden eğitimi ve davranış değiştirme ilişkisine yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri ..	84
Tablo 20. Beden eğitimi dersinde öğretmen ihtiyacının branş dışı öğretmenlerle çözümlenmesinin yeterliliğine yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri	85
Tablo 21. Beden eğitimi öğretmenlerinin BEP biriminde aktif olmasının katkılarına yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri.....	86
Tablo 22. Beden eğitimi dersi için uygun araç gereç, donanım, ortam düzenlemelerinin yapılmasına yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri	87
Tablo 23. Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrencilerin yaşantı eksikliği nedeniyle en çok eğitim alması gereken alanlar	89
Tablo 24. İlkokul idarecilerinin görüşlerine göre beden eğitimi dersinin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde etkisi	90
Tablo 25. İlkokul idarecilerinin özel eğitim konusundaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri	91
Tablo 26. İlkokul idarecilerinin görüşlerine göre BEP toplantılarının yapılma düzeyi	93
Tablo 27. İlkokul idarecilerinin görüşlerine göre beden eğitimi öğretmenlerinin BEP toplantılarına katılımları.....	94
Tablo 28. İlkokul idarecilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencileri için yeterlilikleri	95
Tablo 29. İlkokul idarecilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi dersini sınıf öğretmenleri ile yapmaları.....	96
Tablo 30. İlkokul idarecilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi dersinde akranları ile nitelikli çalışma düzeyleri	97
Tablo 31. İlkokul idarecilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin özel günlerde etkinliklere katılımları.....	99
Tablo 32. İlkokul idarecilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi dersi yapması için ortamın uygunluğu.....	100

BÖLÜM I

Giriş

Problem Durumu

Dünyadaki ani gelişmeler, bir yandan hafızalarda var olan bilgileri geçersiz kılarken diğer yandan bazı bilgileri de açığa çıkartmaktadır. Yeni oluşan icatlar, milletler arası ilişkiler, bilimsel alanda ilerlemeler bireyleri adapte etmeye zorlamaktadır. Bu ani gelişmelere, bireylerin ayak uydurması adına yapması gereken tek yol eğitimden geçmektedir (Özyürek 1981). Peki, eğitim nedir ve nasıl bir süreç içerisinde karşımıza çıkmaktadır? Eğitim istendik yönde oluşan davranış değişikliğinden söz eder. Bireyler eğitim ile zihinsel duygusal, fiziksel, toplumsal yönden davranışlarının gelişmesini, bununla birlikte toplumsal gereksinimlere yönelik beceri ve davranış durumlarını oluştururlar (Akyüz, 2011). Eğitim bir haktır ve ulusal düzeyde bireylerin eğitim hakkı güvence altına alınmıştır. 1948’de Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1949) ile Her şahsın eğitim hakkının varlığını belirtilerek devam eder. İlk ve temel sınıflarda eğitimin parasız olduğunu teknik ve mesleki öğretimden herkesin faydalanabileceğini, yükseköğretimin liyaketlerine göre herkese tam eşitlikle açık olması gerektiğini ifade etmektedir. Ülkemizde ise Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) Anayasa’sına göre “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.” (T.C. Anayasası, 1982) olarak belirtilmiştir. Yasal güvencelerin doğrultusunda eğitimin gerçekleştiği örgün kurumlar, öğrencilerin gelişim süreçlerinde oluşabilecek problemleri çözmek adına, yardımcı olma, ihtiyaçları doğrultusunda eğitim hizmeti sunma amacı gütmekte olup, aynı zamanda mevcut bilgi ve beceri deneyimini üst düzeye çıkarmayı hedeflemektedir. Sözü edilen bu amaçların gerçekleşebilmesi modern eğitim anlayışına göre, fiziksel, sosyal ve bilişsel gelişimlerle doğru orantılıdır. Bu sebeple verilecek eğitim hizmeti içerisinde var olan eğitim programları, gelişim alanlarını kapsayacak dersler ile oluşturulmaktadır. (Güven ve Yıldız, 2014). Uygun temel eğitim hizmeti gerçekleştirilirken; eşit yaş grubu, bireysel farklılıklar, özel gereksinim durumunun erken fark edilmesi ve sonrası özel eğitim hizmetinin gerçekleştirilmesi, eğitimin devamlılığı, ortak çalışma, tek elden planlama ve yürütme ilkeleri esas alınmalıdır (Koparan, 2003). Temel eğitim esaslarının bir

bölümü olan özel eğitim, normal eğitim sürecinden herhangi bir nedenle yararlanamayan kişilere fırsat eşitliği sağlamaktadır. Fırsat eşitliğinin sunulabilmesi için ilk olarak özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tanınması, özel eğitim kurumlarının kurulması gereklidir. Bununla birlikte oluşturulacak olan özel eğitim programlarının, özel gereksinimli bireylerin yeterlilik ve gelişim özelliklerine göre, mevcut programlara uyarlanarak denetim kontrolü sağlanması ve hedeflere yönelik çalışmalara devam edilmesi beklenmektedir. Çalışmalar, eğitim ve öğretim programları içerisinde farklı dersler ve alan derslerini barındırmakta olup, Din kültürü ve ahlak bilgisi, Görsel sanatlar, Müzik, Bilgisayar ve eğitim teknolojileri, Beden eğitimi ve spor (yaş grubuna yönelik beden eğitimi ve oyun), teknoloji tasarım gibi alan dersleri, özel eğitimde olması gereken derslerdir. (Karabulut, karabulut & Yıkmış 2016; ripley 1997). Buna yönelik olarak yapılan yasal düzenlemede özel eğitim okulu ve sınıflarında özel eğitim öğretmeni ile birlikte alanında uzman branş öğretmeni derse katılım sağlayarak eğitim öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Konuyla ilgili zamanla yasal düzenlemeler getirilmiştir. ÖEHY’de 2018 yapılan değişiklik ile 27.,28.,30.,31 maddelerinde

“İlkokul, ortaokul ve lise kademelerinde açılan sınıflarda dersler özel eğitim öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak, ilkokullarda haftalık ders çizelgesinde yer alan din kültürü ve ahlak bilgisi ile ortaokul ve liselerdeki din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ile meslek dersleri ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmenleri ders işlenişine destek vermek üzere katılır.” Yapılan bu değişiklik ile yasal düzenleme gereğince ilkokul kademesinde sadece din kültürü ve ahlak bilgisi derslerine branş öğretmeni girebilmektedir, fakat bütün branş dersleri gelişim alanlarını doğrudan ya da dolaylı olarak zincirleme bir şekilde etkilediği bilinmektedir. Öğretim anlamında hedeflere ulaşmak adına branş derslerinin önemi yadsınamaz bir gerçek olmakla birlikte, eğitim programlarının içinde yer alan branş derslerinden, beden eğitimi ve spor, içeriğindeki fiziksel aktivitelerin bireye kazandırdığı belirleyici özellikler dikkate alınarak yeterli düzeyde süreklilik oluştuğunda, topluma uyum sağlama açısından dersin, büyük bir role sahip olduğu gözlenmektedir (Çalışkan, 2011). Özel bireylerde spor aktivitelerini fiziksel, ruhsal, sosyal gelişimlerinin yanında topluma uyum sağlama sürecini hızlandırmak için önemli bir araç olarak görülebilir (Eichsteadt & Lavay, 1995). Diğer bir ifade ile

beden eğitimi dersi uygulamaları gerçekleştirilirken, kişiye kazandırdığı, kendi kendine yetebilme niteliği taşıdığı söylenebilir (Çalışkan, 2011).

Beden eğitimi dersinin özel gereksinimli bireyler adına katkıları ve belirleyici özellikleri görülmüştür. Fırsat eşitliği ve normalleştirme hedef alınarak, normal gelişim gösteren ve özel gereksinimli öğrencilerin bir arada sosyalleşmesi aynı zaman da eğitsel yönden bütünleştirme süreci ve kaynaştırma eğitiminden de bahsetmek mümkün. Kaynaştırma eğitiminin iyi nitelikte oluşabilmesi için birçok unsurun bir araya gelmesi gerekmektedir. Öğretmenin, normal gelişim gösteren öğrencilerin ve özel gereksinimli bireylerin eğitime hazırlanmaları gerekli olarak görülmektedir, ayrıca Sınıfın sosyal atmosferini düzenlemek adına da davranışsal olarak öğretmene büyük görevler düşmektedir. (Dönmez ve ark,1997). Kaynaştırma eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalardan Türkiye örneğine bakıldığında sınıf öğretmenlerinin tutumlarının olumlu yönde olmadığı saptanmıştır (Diken ve Sucuoğlu, 1999; Metin ve Çakmak, 1998; Uysal, 2003). Ayrıca kaynaştırma eğitimi ile ilgili sınıf öğretmenlerinin bilgi eksiklikleri, olması gereken davranış işleyişini olumsuz etkilemektedir ve kaynaştırma eğitim programlarının uygulanması güç hale gelmektedir. (Kayaoğlu,1999). Bu araştırmalar sonucunda bilgi eksikliği nedeni ile beden eğitimi dersi programının uygulanması konusunda da eksiklik olduğu gözlenebilir. Eksikliklerin giderilmesi adına önemli bir rolü olan idarecilerin eğitim – öğretim faaliyetlerinde işbirliği içerisinde destek vermesi istenilen davranış değişikliği sürecinde oldukça önemli bir role sahiptir. Okullardaki işleyişin rotasını belirleyen tüm birey ve madde kaynaklarını en üst düzeye çıkararak ve amacına uygun olarak okulu etkin kılmayı sürdüren idarecilerdir (Taymaz, 1995). Okulun ya da kurumun etkililiği öğretim liderliği’’ adı altında özel bir araştırma alanına sahip, oldukça önemli yeri olan kavramları bulunmaktadır. 1970’li yıllarda başarı oranı yüksek olan okullarda yapılan araştırmada sözü edilen okul ile ilgili alan yazın ve araştırmaların her birinde temel olan değişkenin yöneticiler olduğu belirtilmiştir. Okul alanlarında kendini gösteren öğretim liderliği yani okul müdürleri, görev yaptıkları okullarda sadece geniş büyük odasının olmaması gerektiği, sınıflar öğretmenler koridorlarda bütünü var eden parçalarla birlikte tamamlayıcı özelliği taşıması görüşü benimsenmesi beklenmektedir. Görüşün yöneticilere getirdiği anlayış öğretim sürecine liderlik etmek olduğudur (Özden,2005; Tosun 2010)

Okul yönetimi, öğretimi iyi koordine edebilmek adına aile öğretmen öğrencilerin beklentilerini ilçe veya il milli eğitim müdürlüklerine bağlı olarak kurallara uygun bir şekilde karşılaması beklenmektedir. Bu perspektif doğrultusundan yola çıkarak özel eğitim alanı içerisinde yer alan derslerin verimli bir şekilde işlenmesi adına gerekli çalışmalar yapılması kural ihtiyaç ve gereksinim dahilindedir. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasasının 42. Maddesinde belirtmektedir ki ‘ ‘ Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz Devlet durumları sebebiyle Özel eğitime ihtiyacı olanları topluma faydalı olacak tedbirleri alır.’ ’ Yine anayasamızın 5378 sayılı engelliler hakkında kanun ile özel gereksinimli bireylerin temel hak ve özgürlüklerden yararlanması temin ve teşvik edilerek toplumsal hayata normal gelişim gösteren bireylerle eşit şartlarda etkin katılımın sağlanarak yetersizlik durumlarına karşı önleyici tedbirlerin alınması ve gerekli düzenlemelerin yapılması sağlanmaktadır. ‘ ‘ ifadesi ile özel eğitim ve öğretim süreci yasal güvence altına alınmıştır.

Bu doğrultuda beden eğitimi dersi için yöneticilerinde görüşleri ve yaklaşımları ders adına verimi arttıracığı düşünülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin rolü de önemli ölçüde belirleyici niteliği taşımaktadır. Beden eğitimi dersinin çok yönlü bir gelişim süreci olduğu bilinmektedir. Bu nedenle dersi aktif hale getirmek, belli davranışları kazandırmak, motor gelişimi destekleyerek gereksinim ve ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak hedef kazanımları belirlemek ve hayata geçirmek için sınıf öğretmenlerine ve özel eğitim öğretmenlerine görevler düşmektedir. Fakat yasal düzenleme gereğince sadece ortaokul, lise ve iş okullarında alan öğretmenlerinin girebildiği kararnamesi ilkokul düzeyinde ki özel gereksinimli öğrenciler için, beden eğitimi öğretmenin alanında eğitim vermesi konusunda araştırma yapılmasının önünü açmıştır. Beden eğitimi ve spor dersinin özel gereksinimli bireylerin eğitiminde büyük önem taşıdığını yapılan araştırmalar kanıtlamıştır. Bu çalışmanın problem cümlesi özel eğitim kurumları ve kaynaştırma eğitimi veren ilkokul idareci ve öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersi hakkında görüşlerin alınması olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı özel eğitim kurumları ve kaynaştırma eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersi hakkında görüşlerinin

belirlenmesi ve özel eğitim öğrencilerinin araştırmaya dahil olan kademe ve kurumda dersin işleyişi ve içeriği ile alakalı eksiklerin belirlenmesi aynı zamanda dersin niteliğinin ne düzeyde olduğunu ortaya koyması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Alt Amaçları

- 1.Sınıf öğretmenlerinin;
 - 1.1.Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve spor dersinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 1.2.Bep e yönelik görüşleri nelerdir?
 - 1.3.Beden eğitimi ve spor dersine yönelik yeterlilik düzeyleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - 1.4.Kaynaştırma öğrencisinin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik katılım ve algıları hakkında görüşleri nelerdir?
 - 1.5.Kaynaştırma öğrencilerinin program amaçlarına uygunluğuna yönelik görüşleri nelerdir?
 - 1.6.Kaynaştırma öğrencilerinin eğitim gereksinimleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 2.Özel eğitim öğretmenlerinin;
 - 2.1.Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve spor dersinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 2.2. Beden eğitimi ve spor ders içeriğinin uygunluğu ve uygulama süreci hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - 2.3.Kaynaştırma öğrencisinin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik katılım ve algıları hakkında görüşleri nelerdir?
 - 2.4.Özel gereksinimli öğrencilere beden eğitimi ve spor dersine yönelik sağlanan desteklerle ilgili görüşleri nelerdir?

- 2.5.Okulların beden eğitimi faaliyetlerine yönelik uygunluğuna ilişkin görüşleri nelerdir?
- 2.6.Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim gereksinimleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 3.Özel eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerinin;
 - 3.1.Beden eğitimi ve spor derslerinin planlanmasına yönelik görüşleri nelerdir?
 - 3.2. Beden eğitimi ve spor derslerinin özel gereksinimli öğrencilerin davranış değiştirme sürecine etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 3.3. Beden eğitimi dersinde öğretmen ihtiyacının branş dışı öğretmenlerle çözümlenmesinin yeterliliğine yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri nelerdir?
 - 3.4. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin BEP biriminde aktif olmasının katkılarına yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri nelerdir?
 - 3.5. Beden eğitimi ve spor dersi için uygun araç gereç, donanım, ortam düzenlemelerinin yapılmasına yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri nelerdir?
 - 3.6.Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim gereksinimleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - 4. İlkokullarda görev yapan yöneticilerinin;
 - 4.1.Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve spor dersinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 4.2.İlkokul yöneticilerinin özel eğitim konusundaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 4.3. BEP toplantıları ve toplantılara öğretmen katılımlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

- 4.4. Kurumda bulunan öğretmenlerin özel eğitim konusundaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4.5. Kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersinde akranları ile nitelikli çalışma düzeyleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 4.6. Kaynaştırma öğrencisinin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik katılım ve algıları hakkında görüşleri nelerdir?
- 4.7. Okulların beden eğitimi faaliyetlerine yönelik uygunluğuna ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili görüşler alınarak farkındalık oluşturulması dersin etkin hale getirilmesi adına büyük yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Burada yarar sağlanabilmesi için özel eğitim kurumları ve kaynaştırma eğitimi veren ilköğretim idarecilerine ve öğretmenlerine büyük roller düşmektedir. Öğretmen ve yöneticiler beden eğitimi ve spor ile ilgili gerektiği kadar bilgiye sahip, olmalıdır ki ders özel gereksinimli çocuklar adına başarıyla sonuçlansın. Yapılan bu araştırmada Özel gereksinimli bireylere etkin eğitim öğretimin kapsayıcılığı çerçevesinde beden eğitim ve spor dersi adına niteliksel betimleme yapabilecek veri oluşturacağı düşünülmektedir. Araştırma sonucunda elde edilecek bulguların idareci ve öğretmenler adına beden eğitimi dersi ile ilgili yeterliliklerinin belirlenmesi yönünden yararlı bir çalışma olacağı öngörülmektedir.

Son 20 yılı değerlendirdiğimizde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin genel eğitim sınıflarına dahil edilmesi düşüncesi ciddi bir artış göstererek dünya politikalarının da gündemine oturmuştur. Ulusal düzeyde kaynaştırma ve bütünleştirme fikri fazlasıyla söz konusu edilerek önemini arttırmıştır (Doulkeridou, ve diğerleri, 2011). İfade edilen gündem yapılan ve yapılacak olan araştırmalarında önemini arttırdığından söz edilebilir. Özel eğitimde fiziksel etkinliklerin: Sosyal, zihinsel, duygusal, toplumsal ve motorsal yönden gelişimlerini belirgin hale getirmek, uygun düzenlemelerin olması gerektiğini doğururken, uyarlanmış aktivite ya da oyunlara katılımı en az 1 saat olması gerekliliği sağlıklarının korunması adına aktivitelere ihtiyaç duydukları bilimsel araştırmalarca kanıtlanmıştır (World Health Organization 2010, Janssen, and Leblanc, 2010). Bu nedenle çocukların beden eğitimi dersine katılımları sağlanmalı

ve düzenli hale getirilmesi önemlidir. Doğal bir içgüdü olan temel yaşam fonksiyonlarımızı yerine getirmek aynı zamanda bunu oyun haline getirerek çevremizi dış dünyayı tanımamız adına yapılan hareketler Okullarda uygulanan beden eğitimi dersinin önemini bir kez daha vurgular niteliğindedir (Tortop, ve Ocak, 2010). Okullarda ve özel eğitim kurumlarında beden eğitimi derslerine yönelik desteğin sağlanması çalışmalarda görülen bütün iyileştirici durum ve özellikleri, özel gereksinimli bireyler adına oluşturabilir. Bu çalışmanın önemi de tam bu noktada gerek özel eğitim kurumları ve ilkokul idarecileri, gerek, sınıf öğretmenleri gerekse özel eğitim öğretmenleri adına belirleyici özelliği taşımaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma 2020-2021 güz dönemi ile sınırlıdır.
- Dünyayı saran ve büyük ölçüde yaşamı etkileyen corona virüs (COVID-19) nedeniyle birçok öğretmene ulaşılamamakla sınırlıdır.
- 2020-2021 eğitim öğretim yılında İzmit ilçesi içerisinde araştırmaya katılım sağlanarak 15 müdür ve 17 öğretmen toplam 32 öğretmen ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Özel Eğitim

Özel gereksinimli bireylerin normal gelişim gösteren bireyler gibi eğitim alması haklıdır. Özel olarak yetiştirilmiş personel ve geliştirilmiş eğitim programları ile özel gereksinimli bireylere verilen uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir.

Özel Eğitimin İlkeleri

- Sosyal ve kültürel bütünleşmeyi sağlayabilmek için Atatürk ilk ve ilkelere dayanarak hareket etmek.
- Özel eğitim gereksinimi olan her öğrenciye ilgi ve yeteneklerini geliştirme fırsatı vermek.
- Özel gereksinimli bireyleri topluma yararlı bireyler haline getirmek için gerekirse mesleki rehabilitasyon desteği sağlamak.
- Özel eğitime ihtiyacı olduğu fark edildiği an eğitime başlamak.
- Özel gereksinimli öğrencilerin eğitsel performanslarına bakılarak öğretim süreçlerinde gerekli düzenlemeler yapılarak normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitime tabii tutmak.
- Özel gereksinimli bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde çalışılır.
- Özel eğitime gereksinimi olan bireyler için bireyselleştirilmiş planlar uygulanır, buna da bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) denir.

Özel Eğitimin Amaçları

Topluma adapte olabilmiş bireyler yetiştirmek, bağımsız yaşamayı öğretebilmek ve diğer insanlarla başarılı iletişim kurmayı öğretebilmeyi, üretici ve mutlu bireyler yetiştirmeyi amaçlamıştır (Cavkaytar A, Diken İH. Özel Eğitime Giriş. Ankara, Kök Yayıncılık, 2005: 23-49).

Özel Gereksinimli Bireyler

a) Zihin yetersizliği:

Zihinsel işlevlerin normalin altında olması bununla birlikte iletişim, sosyal, akademik, öz bakım, kendini yönlendirme, güvenlik, sağlık, serbest zaman gibi becerilerde ve uyumsal bir ya da daha fazla yetersizlik olması olarak tanımlanır (Ataman, 2005; Bertoti, 1999; Eripek, 1996; İlhan, 2008; Kerbs, 1995; Masi, 1998). Algı, bellek, düşünme öğrenme, yeni durumlara uyum sağlama gibi etkenlerin birleşeni olarak görülür (Köknel, 2000).

b) İşitme yetersizliği:

İşitme yetersizliği olan bireyleri tanımlamak için birçok kavram kullanılmaktadır. Sağır, ağır işitme kaybı, işitme bozukluğu kavramları kullanarak tanımlanmaktadır.

İşitme yetersizliği işitme duyarlılığının tamamen ya da kısmen kaybolmasından dolayı dil ve konuşmada zorluk çekme ve bu sebeple özel eğitimden yararlanan birey olarak tanımlanmaktadır. (Akçamete, 2005; Ersoy ve Avcı, 2001; Özsoy, 2002; Şahinöz, 2013)

c) Görme yetersizliği:

Birincil ve ikincil duyu organları olarak kendi aralarında ikiye ayrılmaktadır. Görme ve işitme birincil duyu organlarını ifade ederken tatma, koklama ve dokunma ise ikincil duyu organlarını ifade etmektedir

Yasal tanım:

Kör: Bütün düzeltmelerden sonra görme keskinliğinin onda birine ya da daha azına sahip olan kişilere kör denmektedir.

Az gören: Bütün düzeltmelerden sonra günlük yaşamda görmek için çeşitli araçlardan yararlanabilen kimselerdir.

Eğitsel tanım:

Kör: İleri derecede görme kaybı olan ve öğrenmesini dokunarak veya işiterek yapan kimselerdir.

Az gören: Görme potansiyellerini kullanabilmek için büyüteç, gözlük gibi araçlar kullanan kişilerdir. Cavkaytar A, Diken İH. Özel Eğitime Giriş. Ankara, Kök Yayıncılık, 2005: 23-49.

d) Fiziksel yetersizliği/Süreğen hastalığı olanlar:

Ortopedik yetersizlikler: çeşitli hastalıklardan, travmalardan, tümörden kaynaklanan veya doğumsal anomaliler sebebiyle iskelet sisteminin görevini yerine getirememesi sonucunda ortaya çıkan yetersizliktir. Bu bireyler motor, iletişim, işitsel, görsel eksikler yaşayabilir (Küçüköner ve Yıldız, 1999).

e) Dil ve Konuşma Bozukluğu:

Dil ve konuşma yetersizlikleri içerisinde farklılıklar barındırır. Bireyde anlama, kendini ifade etmede, yaşanan güçlükleri ifade eder. Konuşma bozuklukları ise, sesleri doğru şekilde çıkarmasında ve akıcı bir şekilde konuşmada yaşanan problem olarak görülebilir Dil ve Konuşma Bozuklukları. <https://www.anatomica.com.tr/dil-ve-konusmabozukluklari> 21 Şubat 2020

f) Öğrenme güçlüğü:

Zeka bakımından normal gibi görünen fakat akademik olarak güçlük çeken bireylerdir. Buna rağmen ortalama ya da ortalama üstünde zekaya sahip bireyler olarak da tanımlanabilir. Öğrenme güçlüğü'nün nedenleri bilinmemekle birlikte beynin işleyiş tarzından kaynaklandığı söylenmektedir. Matematik okuma yazma vb diğer alanlarda dinleme problem çözme becerilerinden eksilik yaşanmasıdır ya da birkaç tane durumun bir arada bulunduğu yetersizlik durumu olarak tanımlanabilir (MEB, 2006)

g) Otizm spektrum bozukluğu:

Tanımı henüz bilinmemekle birlikte çeşitli olası bulgular vardır. Kalıtsal, biyolojik sinir sistemi gibi. Sosyal etkileşim, sözel veya sözel olmayan iletişim, göz koordinasyonunun en az seviyede olması ve ilgi sınırlılıklarıyla bilinen erken çocukluk döneminde ortaya çıkan ve bu sebeple özel eğitime ihtiyacı olan bireylerdir. (Eren, Deniz ve Düzkantar, 2013; Gökmen, 2010; Önal ve Çaydere, 2011; Pektaş, 2006; Yılmaz, 2010).

h) Üstün zekalı çocuklar:

Genel zeka seviyesinin üstünde olan, özel akademik yeteneklere sahip, yaratıcı ve üretken düşünmede diğer akranlarına göre üstün olan, sanat ve psikomotor yetenekte üst düzey başarı sağlayan kişiler olarak tanımlanmaktadır. Zeka seviyesi 120 puan ve üzerinde olduğu belirlenmiştir Özsoy Y. Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri. A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi 1984, 1: 31.

Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler Açısından Engelli Çocukların Eğitim Hakkı

573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği açısından incelenmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 42. Maddesinde kimsenin eğitim hakkından mahrum edilmeyeceği söz edilmektedir.

Engelliler Hakkında Kanun

Engelliler hakkında kanunun 15. Maddesinde engelli bireylerin eğitim hakkının engellenmeyeceği ve bu maddede engelli bireylerin özel durumları ve farklılıklarına dikkat edilerek yapılan program, düzenleme, bütünleştirilmiş ortamlarda hayat boyu ayırım olmaksızın eğitim hakkına sahip olduğu vurgulanmaktadır.

Engelliler Kanununun 15. Maddesinde üniversiteli engelli bireylerin öğrenime etkin bir şekilde katılımı için gerekli araç-gereç ve materyallerin sağlanacağı, uygun düzenlemeler ve uyarlamalar yapılacağından söz edilmiştir.

Sonuç olarak engelliler kanunun eğitim ve öğretimle ilgili 15.maddesi Türkiye Cumhuriyeti devletinin engellileri yaşama hazırlaması, her türlü eğitim hakkını güvence altına alması ve normal gelişim gösteren bireylerden soyutlamadan eğitim vermesi gibi sorumlulukları vardır.

Kaynaştırma Eğitimi

Özel gereksinimli bireylerin normal gelişim gösteren bireylerle eğitsel ve sosyal açıdan bütünleşmesini sağlamak tüm kademelerde etkileşim halinde çevredeki bireylere karşı bağlılığını minimum seviyeye indirerek kendi ihtiyaçlarını

karşılatabilen topluma dahil etmeyi amaçlayan bir eğitim süreci olarak görülebilir Batu ve Kırcaali-İftar'a (2011)

Her insan birbirinden farklıdır. Bazı durumlarda bireylerde yetersizlik durumu olabilirken bazı bireylerde ise gelişimsel olarak normal seyirde devam eder. Özel gereksinimli bireylerin toplumsal yaşamda kendilerine yetebilmeleri aynı zamanda kendilerini geliştirmesi konusunda yardımcı olunması gerekmektedir. Kaynaştırma eğitimi; özel gereksinimli bireylere akranlarıyla beraber aynı ortamda eğitim vererek öğrenimi amaçlamakta ve beceri kazanmasını sağlaması hedeflenmektedir. (Battal, İ. 2007) Sınıfın, öğretmenine ve özel gereksinime ihtiyaç duyan öğrenciye özel öğretim konusunda hizmetlerin yerine getirilmesi ve normal gelişim gösteren öğrencilerle beraber aynı sınıfta eğitim görmesidir.

Kaynaştırma, bugüne kadar pek çok değişik tanım almıştır. Bilim insanlarının düşüncesine, kültürel yaşayışa, dönemin siyasi yönetimine ve algı düzeyine göre çeşitli tanımlara sahip olmuştur (Batu S, Kırcaali-İftar 2009).

Özel gereksinimli bireylerin eğitimine ilk olarak 16.yy da başlanmış olduğu görülmektedir. 1700'lü yıllarda başlayan okullaşma, 1900'lü yılların ortalarına kadar devam etmiş, dönem içerisinde bakım ve eğitim yönünden tartışmalar yaşanmıştır(Gearheart, Weishahn ve Gearheart, 1996). Bu konuda yapılmış olan ilk adım 1913'te görme yetersizliği olan öğrencilerin gelişimi normal olan öğrencilerle aynı okulda eğitim almaları olmuştur. Okula devam edebilmeleri için özel gereksinimli öğrencilere 1900'lü yılların ortalarında büyük adımlar atılmış, (Gearheart BR, 1996.) olsa bile, o dönemde özel gereksinimli öğrencilerle, normal gelişim gösteren öğrenciler arasında aynı okulda eğitim görme fikri uygun görülmediği savunulmuştur.(Lewis RB 1999) İleriki yıllarda özel eğitim sınıfları konusunda çokça gelişmeler ve çalışmalar yapılsa da bu sınıflarda birçok sorunla karşılaşmıştır. Öğrencilerin engelli olan ve engelli olmayan öğrenciler gibi ikiye ayrıldığı, sınıflarının okulun kötü yerlerindeki sınıflara koyulduğu gözlemlenmiştir.(Kargın T.2002) Ayrıca ders dışında da ayrı teneffüs ve ayrı tören saatleri gibi ayrıştırmalara da maruz kalınmıştır.(Kargın T.2002-Lewis RB,1999)

Kaynaştırma konusunda yapılan çalışmalar Türkiye'de 1950 yılından sonra artmış (Kargın T.2002), 1980'li yıllardaki çalışmalar özel gereksinimli öğrenciler ve

normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitim gördüğü yerlerden nasıl daha fazla yarar elde etme amacına odaklanılmıştır. (Çinko, N. (2004)

Bütünleştirme

Eğitim ve öğretim olan ortamlarda bütün öğrencilerin kendi akademik olan performans hızında ilerlemesini amaç edinen bir uygulamadır (Wah, 2010).

Özel gereksinime ihtiyaç duyan öğrencilerin en büyük sorunlarından biri, normal gelişim gösteren öğrencilerle beraber üretmek ve uyum sağlayabilmeleridir. Bütünleşme kavramının dayandığı ilke “normalleştirme” ilkesidir. Normalleştirme ilkesiyle özel gereksinimli bireylerin normal gelişim gösteren öğrencilerin ve yetişkinlerin toplum içinde sosyalleşmesini ve topluma uygun yaşamalarını hedeflemektedir.

Bütünleştirme kavramı sadece özel gereksinimli öğrenciyi, okul ve öğretmen arasında sınırlandırmamıştır (Akçamete, 2009) normal okul düzeninin özel gereksinimli bireylere göre uyarlanması durumunu da kapsamaktadır (Ataman, 2017). 1999’lü yıllarda tüm öğrenci ve çocukları aynı çerçeveye içerisine alan eğitime katılmasını sağlayan bir program yapma arayışı ile bütünleştirmenin popülerliği artmıştır (Thomas, Walker ve Webb, 2001). Öğrencilerin farklılıklarına bakılmadan bütün öğrencilerin eğitim haklarını garanti etmek amacıyla, 1990 yılında Herkes için Eğitim Konferansında (Conference on Education for All in 1990) alınan kararlar onaylanmış ve 1994 yılında İspanya’da, 25 kuruluşun, 92 ülkeyi temsil eden 300 den fazla temsilcinin katılımı ile Özel Eğitim Dünya Konferansı yapılmıştır. Konferansta her öğrenci için eğitimde bütünleştirme kavramı özellikle okullardaki özel gereksinimli öğrenciler olmak üzere tüm öğrenciler için eğitim verilmesi adına gereken yasal girişimlerin yapılması amaçlanmış, konferansın sonunda özel eğitimin politikaları, ilkeleri, faaliyetleri ve uygulama konusunda Salamanca Bildirisi çıkarılmıştır. (Dede, 1996; UNESCO, 1994).

1990 yılında UNESCO’nun Herkes İçin Eğitim (HİE) çerçevesinde 2000’de on yılda yapılmış olanları değerlendirmek için Senegal’in Dakar ilinde Dünya Eğitim Formu yapılmıştır. İstendik hedeflere ulaşamayan formda Dakar Eylem Çerçevesi kabul olmuş ve yönetimler 2015’e kadar bireyler için kaliteli eğitim yapmakla zorunlu kılınmıştır. Özel gereksinimli öğrencileri yeterince etkisi altına alamadığı

fikriyle Herkes için Eğitim hareketini UNESCO 2004'te "Engelli Bireyler için Eğitim Hakkı: Bütünleştirmeye Doğru" adlı kılavuzu hazırlamışlardır. Bu kılavuz UNESCO'nun maddi kaynakla destek olmaması ve programlarına katılmadığı için başarılı olamamıştır.(UNESCO,2004;ERG,2011)

Kaynaştırma Ve Bütünleştirme Arasındaki Farklar

Kaynaştırma ve Bütünleştirme ne kadar birbirine benzer kavram olsa da aralarında birçok farklılıklar görüldüğü gözlemlenmiştir

Bütünleştirme Kaynaştırma

BÜTÜNLEŞTİRME	KAYNAŞTIRMA
Her öğrenci, genel eğitim ortamlarında eğitim alma hakkına sahiptir.	Öğretmenler tarafından seçilmiş öğrenciler ve performansı ile öne çıkan öğrencilerin genel eğitim sınıflarında olmayı hak kazanabilirler.
Genel eğitim programına ve okulda yapılan bütün uygulamalı derslerden sosyal etkinliklere erişim hakları vardır.	Kaynaştırmada ise tam tersi genel eğitim programına ve bütün uygulamalı derslerden ve sosyal etkinliklere sınırlı erişim hakları vardır.
Destek hizmetler genel eğitim ortamlarına uyum sağlamasıdır. Genel ve özel eğitim destek hizmetleri beraber verilmektedir.	Destek hizmetler genel eğitim ortamları içerisinde ya da dışarısında sunulur. Genel ve özel eğitim hizmetleri ayrı olarak görülür.
Bireysel ve eğitsel ihtiyaçları göz önüne alınarak uyarlanır.	Okul müfredatına uyum sağlaması beklenir
Tam zamanlı genel eğitim sınıflarına yerleştirilmeleri yapılır.	Akranlarıyla aynı sınıftadır fakat gereksinim doğrultusunda kaynak oda ya da destek eğitim odasına götürülmek üzere sınıftan ayrılır.
Eğitim hedeflerine ulaşmada kullanılan yöntemler ve materyaller çeşitlendirilir.	Standart materyallerle diğer öğrencilerin ulaştığı eğitim hedeflerine ulaşması beklenir.

Diğer bir ifade ile bakacak olursak:

- Destek hizmetler genel eğitim ortamlarına uyum sağlamasıdır.
- Genel ve özel eğitim destek hizmetleri beraber verilmektedir.
- Destek hizmetler genel eğitim ortamları içerisinde ya da dışarısında sunulur.
- Genel ve özel eğitim hizmetleri ayrı olarak görülür.
- Bireysel ve eğitsel ihtiyaçları göz önüne alınarak uyarlanır.
- Eğitim hedeflerine ulaşmada kullanılan yöntemler ve materyaller çeşitlendirilir.
- Okul müfredatına uyum sağlaması beklenir.
- Standart materyallerle diğer öğrencilerin ulaştığı eğitim hedeflerine ulaşması beklenir.
- Kaynaştırma ve bütünleştirme temelde her öğrencinin yararını götse de ve aynıymış gibi gözükse de uygulanış şekillerinde farklılıklar görülebilir.

Kaynaştırma ve Bütünleştirme Eğitimi İlkeleri

2000 yılında “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği” içinde kaynaştırma ve uygulama konusunda ifadeler yer almaktadır (Batu, 2015). Bütünleştirme ve kaynaştırma eğitimi yalnız, özel gereksinimli öğrencilere genel verilen eğitimin, sınıfta yerleştirilmesi olmayıp eğitsel ve çevresel ayarlamaların gerçekleştirilmesi ile kaynaştırma ve bütünleştirmeye yönelik ilkelerin gerçekleştirilmesi ve temel olan ölçütlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Etkili bir kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi için;

- Öncelikle müdür olmak üzere okuldaki personeller, özel gereksinimli çocuklara uygun olan davranışı destekleyen ve gösteren tutumlar göstermektedir.
- Başarıya ulaşmaktaki diğer önemli bir önemli etken ise sınıftaki öğretmenin davranışı ve tutumlarıdır.
- Sınıfta verilen eğitim öğrenimi kolaylaştıracak ve gereksinimlerinin tamamına cevap verilmesi gerekmektedir.
- Eğitim verilen sınıflardaki bütün öğrencilere, oynama ve öğrenmeyle yapılan uygulamalara katılması sağlanmalıdır.

- Bütünleştirme ve kaynaştırma sınıflarında olan normal gelişim gösteren öğrencilere, özel gereksinime ihtiyaç duyan öğrenciler hakkında bilgilerin verilmesi gerekmektedir.
- Bütünleştirme ve kaynaştırma uygulamalarının başarı elde edilebilmesi için sınıfta eğitim gören özel gereksinimli öğrencilerin ve sınıftaki öğretmenin ihtiyaçlarına yönelik destekleyen, özel eğitim hizmetlerinden faydalanması gerekmektedir.
- Sınıftaki bütün öğrencilerin velileriyle işbirliği yapılmalıdır. (Sucuoğlu ve Kargın, 2006) (Özel Eğitim Yönetmeliği, 2020).

Tam zamanlı kaynaştırma

Tam zamanlı kaynaştırma özel gereksinimli öğrencileri normal sınıf öğretmeninden belli konularda eğitim görmesi ile gerçekleşir. Tam zamanlı kaynaştırma eğitiminde öğretmen sınıf içerisinde öğrencilerin bütün gereksinimlerden sorumludur (Özgür, 2011).

Özel gereksinimli öğrencinin kaydının normal sınıfta olduğu, tüm gün boyunca normal sınıfta ve normal sınıf öğretmeninden eğitim aldığı kaynaştırma türüdür. Öğrencinin bireysel ihtiyaçları doğrultusunda, öğrenci destek ve/veya ek hizmetlerden de faydalanabilir. (Batu ve Kırcaaliİftar, 2006).

Tam zamanlı kaynaştırma uygulamaları, özel gereksinimli öğrencinin kaydının normal sınıfta olduğu tüm gün akranlarıyla aynı sınıfta normal sınıf öğretmeninden eğitim gördüğü kaynaştırma uygulamasıdır (MEB, 2010: 20).

Özel eğitim gerektiren bireylerin, akranları ile birlikte okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında aynı sınıfta eğitim görmesi ve sosyal açıdan bütünleştirilmesi için; özel eğitim destek hizmetleri, özel araç-gereç ve eğitim materyalleri sağlanır. Eğitim programı bireyselleştirilerek uygulanır ve gerekli fiziksel düzenlemeler yapılmalıdır.

Destek Eğitim Odası

Destek eğitim odası alanı, uluslararası alan yazınlarında kaynak oda olarak nitelendirilmektedir. Kaynak oda çalışmaları, MEB Özel Eğitim Yönetmeliği'nde (2009) destek eğitim odası kapsamında kullanılmaya başlanılmıştır. Dolayısıyla bu araştırma çerçevesinde “kaynak oda” alegorik olarak “destek eğitim odası” kavramı kullanılmaktadır. Destek eğitim odası özel gereksinimli öğrenciler için genel eğitim sınıflarının dışında özel eğitim ile ilgili hizmetleri sunmak anlamını ifade etmektedir (Lott, Hudak ve Scheetz, 1975). Tüfekçioğlu (1992), destek eğitim odası açısından normal okullarda ve sınıflarda normal gelişim gösteren akranlarıyla eğitim almış işitme yetersizliği olan öğrencileri günlük çekilen derslerde desteklemek adına, özel çalışmalar yapılarak donatılan odalar olarak değerlendirilmiştir. Öğrencileri sınıftan çekme uygulamaları olarak da isimlendirilen destek eğitim odası hizmeti, destek eğitim öğretmenlerinin işitme yetersizliği olan öğrencileri, genel eğitim sınıfları dışında kalan dersliklerde, sınıf derslerinin doğrudan öğretimle desteklenen kısa periyotları kapsadığını ifade etmiştir. Destek eğitim odası amaçları içerisinde, kaynaştırma uygulamalarındaki öğrencilere dil becerileri bakımından ve de akademik alanda destek çıkararak, davranışsal açılardan sosyal problemleri önleyici genel sınıf ortamına karşın başarılı katılımı sağlamaktır (Glomb ve Morgan, 1991). Destek eğitim odası eğitiminde, genel sınıf ortamına yerleştirilmiş ve bu hizmet kapsamında desteklenmesine gerek duyulan bireyler için geliştirilen sistemdir. Genel anlamda bakacak olursak, destek eğitim odası modeli daha kolay bir uygulama olarak görülebilmektedir. Fakat destek eğitim odası modeli, programlar kapsamında içerisinde etkili fakat uygulanması zor olan model olarak gözlemler arasında yerini alır. Bu bakımdan başlangıcında yapılması planlanmış ve düzenlemelere de dikkat edilmesi gereken hususları içermektedir. Planlama süreci içerisinde katılımcıların uygun ve bireysel amaçlar doğrultusunda belirlenmiş, programlar, geliştirilmiş danışmanlıklar, öğrencilerin gelişiminde periyodik bakımdan gözden geçirilmesi ile sonuçların ölçme değerlendirilmesi önem arz etmektedir (Black ve Morris, 1974). Destek eğitim odasının, öğrencilerin genel sınıf ortamına bağlı olarak sürdürülebilirliği kolaylaştırıldığı, duygusal gelişime teşvik etmek amaçlı, öğrenciye ve sınıf öğretmenine öğretimsel bakımdan destek sağladığı belirtilmiştir (Hammill ve Wiederholt 1972'den akt. Black ve Morris,1974; Rieth ve Ocala, 1984).

Beden Eğitimi

Beden Eğitimi, bireyin fiziksel aktiviteler aracılığıyla, psikomotor, bilişsel ve toplumsal alanda gelişimine katkıda bulunan bir süreçtir. Beden eğitimi üzerine genel anlamda aynı çizgi üzerinde farklı tanımlamalar yapılmıştır. Buradan hareketle bu tanımları sıralayacak olursak;

Beden Eğitimi, organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı tüm kişiliğin gelişmesidir. Genel eğitimi tamamlar ve ayrılmaz bir parçasıdır. Sağlıklı, güçlü ve mutlu olma, dengeli kişilik, toplumsallaşma, kültürleşme ve vatandaşlık eğitimidir.” (KASAP H, Eğitimde Beden Eğitimi Yöntemlerinin Yeri ve Önemi, İstanbul 1993)

Beden eğitimi, vücudun dengeli gelişimi için yapılan alıştırmaların tümü ve dolaylı olarak iyi birtakım alışkanlıklar kazandırma; sporda ve toplu çalışmalarda kendine güvenle birlikte başarıma ruhu ve centilmenlik duygularını geliştirme işidir. (MEB, 2000: 126).

Beden eğitiminin birey üzerinde karakter yapıcı etkisi de bulunmaktadır. Bu etki şahsın yeteneklerine, irade ve kararlılığına bağlıdır. Şahsın kendine güveni geliştirilir. Sorumluluk duygusu artarsa, özellik duyguları da gelişir. Beden eğitimi çalışmalarında, çocuklar olsun, yeni başlayanlar olsun, yeteneklerine göre güç ve kuvvetlerini doğru kullanmalarını öğrenir ve ilerlemeleri oranında tatmin edilirler (Selçuk, 2006).

Beden Eğitimi Nedir? Beden eğitimi “etkinlik” demektir. Vücudun yapı ve fonksiyonunun geliştirebilmeyi eklem ve kasların kontrollü ve dengeli bir biçimde didaktik olarak gelişmelerini sağlamayı, okul çağı sonrası iş rekreatif faaliyetlerin süresi içinde harcanan fiziki gücü en ekonomik tarzda kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolünü, metotlu bir şekilde hareket etmesini öğreten bir faaliyet sistemidir (İnal, 1997).

Beden eğitimi ve spor uygulamalarının sporun bireye kazandırdığı nitelikler de göz önüne alındığında kendine yeten bir birey olarak yaşamın devamlılığını sağlama ve toplumsal uyum yönüyle ne kadar önem taşıdığı bilinmektedir (Koparan, 2003).

Eğitimin temel ilkelerinden biri bireyleri, zihinsel ve bedensel olarak yetiştirmektir. Bedensel ve ruhsal olarak sağlıklı ve mutlu bireyler, toplumsal kalkınmanın da öncelikli koşullarındandır.

Beden Eğitimi ve Sporun Amaç Ve İlkeleri

Beden eğitimi, uygulama, oyun, spor, atletizm, su sporu, jimnastik ve dans kullanımlarını ve anlamlarını araştırmaya ve bunların bireyler ve gruplar üzerindeki etkilerini anlamaya çalışan akademik bir disiplindir.

Sporu yaşam boyu hayatımızın bir parçası haline getirmek için küçük yaşlarda spor yapma alışkanlığını çocuklarımıza kazandırmamız gerekmektedir. Spor yapma alışkanlığında olduğu gibi sportif becerilerin temeli de erken dönemlerdeki kazanımlarla daha mükemmel olduğu için, beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili çeşitli düzenlemeler yaparak çözümler üretilmeye çalışılmıştır (Gülüm ve Bilir, 2011). Bu sebeple beden eğitimi ve spor dersi, öğrencilere sağlıklı spor yapma alışkanlığı kazandırarak kişinin kendine uygun bir sportif aktiviteyi, hayatı boyunca devam ettirmesini amaçlamaktadır. (Taşmektepligil, 2006).

Eğitim sürecinin amacı, genç kuşakların sağlıklı, dayanıklı, görevine bağlı, çalışkan, toplumdaki sorumluluğunun bilincinde olan yurttaşlar olarak hüküm ve değer yargılarında bağımsız, toplumsal anlayışı yüksek, politik ve dünya görüşünde özgür, insan hak ve özgürlüğünü en yüce ülkü sayan, kendisini ve tüm insanları seven bireyler yetiştirmektir. Beden eğitimi; genel eğitim sistem ve metotlarına paralel olarak insanın fiziksel görünümünü, niteliğini ve kendine güvenini geliştirmek için yapılan uygulamalı eğitim faaliyetleridir (Göral ve Yapıcı, 2001: 73).

Beden eğitimi öğrencilerin fiziksel etkinlikler, hareketler yolu ile gelişim ve eğilimlerini anlamalarını sağlayarak her öğrencinin hareket kapasitesinin en üst düzeye ulaşmasına yardımcı olmaktadır.

Gelişmiş toplumlarda gerek genel eğitim sistemi, gerekse toplum hayatının diğer kesimlerinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri, bireylerin fiziki, zihni, sosyal ve moral gelişimlerinde önemli katkılar sağlar (Yetim, 1998).

Beden eğitimi dersleri, bireyin, toplumun ve beden eğitimi öğretmenlerinin beklentileri doğrultusunda gerçekleştirildiği takdirde, beden eğitimi öğretmenlerinin ve dersin verimi artacaktır (Göktaş, 2007). Bireyi toplumsal etkinliklere yönelten etkenlere ya da sporun değişik açılardan anlamı üzerinde genel kanıtlara bakıldığında;

- Sağlık ve dinçlik,
- Eğlence ve deneyim,
- Estetik, gösteri, biçimlendirme,
- Verim, etkinlik,
- Gerilim, macera,
- Birliktelik, kurumsallık, toplumsallık olduğu görülür.

Beden eğitimi derslerine eğitim amaçları doğrultusunda bakıldığında, yukarıda sözü edilen sporun değişik açılardan anlamlarının en az birisinin davranışa dönüştürülmemiş olması, beden eğitimi derslerinin amacına ulaşmamış olması gibi bir sonucu doğurmaktadır. Bu bağlamda beden eğitimi dersinin kendine özgü amaçları vardır (Serbet, Yüret ve Topkaya, 2004).

Türk eğitim sistemi incelendiğinde; Atatürk ilkeleri ve Devrimleri, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitimin temel amaçları doğrultusunda; genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi aynı zamanda kişiliğin eğitimi olarak görülmektedir. Başka deyişle, öğrencinin de gelişim düzeyleri göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi, ahlaklı, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş bireyler olarak yetiştirilmeleri için en önemli araç olacaktır (MEB, Ders kitapları ve Eğitim araçları, 2011).

Beden eğitimi programının dört ana teması (güven, yardımlaşma, problem çözme ve bedensel farkındalık) beden eğitimi sınıf etkinliklerine rehberlik etmektedir. Bu dört tema birbirinin üstüne kurulmakta ve bir bütün oluşturmaktadır. Bedensel farkındalık bütün çocukların spor etkinliklerinde yararlandığı bir durumdur. Öğrenciler güven konusunda incelendiklerinde, yaptıkları işte özenle çalışırken sadece kendilerine değil diğer arkadaşlarına da güvenmeleri gerekmektedir. Aynı zamanda görevin sorumluluğunu taşımaları için işbirlikçi bir ortam yaratılmalıdır. Güvenin oluşturulması, öncelikle öğrencileri yardımlaşmaya yönlendirir ve üstlendikleri görevde ortak çalışmayı ve güveni sağlar. Öğrenciler yeteneklerini ve birlikte çalışma isteklerini gösterdikten sonra üçüncü konu problem çözmeye geçilir. Bu konu, öğrencilerin yardım etme yeteneklerini ve bunu problem çözme etkinliklerinde kullanmalarını gerektirir.

Sonuçta bu üç konu (güven, yardım etme ve problem çözme) bedensel farkındalık ile bütünleştirilir (Solomon, 1997).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda yer alan 58. Madde: "Devlet; gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar vb. kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır." ve 59. Madde: "Devlet; her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet, başarılı sporcuyu korur." ve Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirlenen genel amaçlar doğrultusunda, beden eğitimi dersinin genel amaçları aşağıdaki gibi belirlenmiştir (MEB Öğretim Programları, 2009).

Bu öğretim programının amacı öğrenciyi;

1. Atatürk'ün ve Türk düşünürlerinin beden eğitimi ve spor ile ilgili düşüncelerini özümsemiş, millî bayram ve kurtuluş günlerinin anlam ve önemini kavramış dolayısıyla bu anlamdaki tüm etkinliklere katılmaya gönüllü,
2. Fiziksel etkinliklere katılım yoluyla, hareket bilgi ve becerilerini geliştiren ve bu becerileri alışkanlık hâline getiren,
3. Sportif etkinlikler yoluyla, spora özgü kuralları, bilgi ve becerileri uygulayabilen ve bu becerileri yaşantısında olumlu olarak kullanabilen,
4. Düzenli etkin katılım ile sağlığı güçlendirici bilgi ve becerileri yaşamında ve kişisel gelişiminde kullanabilen,
5. Spor organizasyonlarına katılım yoluyla, spor bilinci gelişmiş sosyal bireyler olarak yetiştirmektir.

Beden eğitimi psikomotor, bilişsel ve duyuşsal olmak üzere bütün öğrenme alanlarını içeren öğretimsel yapıdır (Pangrazzi, 2007). Lumpkin (1990) bu öğrenme alanlarına göre beden eğitiminin amaçlarını üç grupta toplamıştır:

1. Bilişsel alan: Vücut fonksiyonlarını kavrama, sağlık, büyüme, gelişme sürecini kavrama, motor öğrenme, oyun ve emniyet kural ve becerilerini kavrama, stratejiler geliştirme ve değerlendirme,

2. Duygusal (Duyuşsal) alan: Kendine güvenme, değer anlayışı, karakter geliştirme, iletişim becerileri, meraklılığı geliştirme, sportmenlik becerileri,

3. Psiko-motor alan: Vücudu ısındırma ve alıştırma becerileri, motor becerileri, bedeni mekanik ve yeterlilik (Kardiyovasküler dayanıklılık, kas gücü ve dayanıklılığı, elastikiyet, çeviklik).

Beden Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Beden eğitimi ve sporun, insanın genel eğitiminin ayrılmaz bir parçası oluşunun tarihi, okulların müfredat programlarına beden eğitimi ve spor derslerinin girdiği erken klasik çağa (M.Ö. 500) kadar uzanmaktadır. Tarihi süreç içerisinde beden eğitimi ve sporun genel eğitim içerisindeki ağırlığı ve önemi sosyal, siyasi, ekonomi ve kültürel değişim ve gelişimlere bağlı olarak değişik düzeylerde süregelmiştir. Ancak sanayileşme, bilgi ve teknolojinin hızlı gelişimi, toplum hayatında önemli değişiklikler meydana getirmiştir.

Özellikle 20. yüzyıl içinde beden eğitimi ve spor insanların kendilerini ifade etme, gerçekleştirme ve geliştirme yollarının çıkış kapısı olmasına yol açarak, sporun etki ve fonksiyon alanlarını genişletmiştir (Yıldırım ve Ark., 1993).

Beden eğitimi ve oyun öğretim programının genel amacı

Eğitim ve öğretim programıyla sürdürülen bütün çalışmalar; okul öncesinden başlayıp, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirlerini tamamlaması sağlanır.

Bunlar bu şekilde sağlanabilir;

1. Okul öncesi eğitimini tamamlamış öğrencilerde sağlıklı bir şekilde gelişimlerini sağlamak için, zihinsel ve duygusal alanlarda desteklemek.
2. İlkokulu tamamlayan her öğrencinin gelişim düzeyi farklı olduğu için öğrencinin bireyselliğine uygun olması şeklinde ahlaki değerler ve öz farkındalık göz önünde bulundurulmalıdır. Öz güven öz disipline sahip, gündelik hayatlarında ihtiyaç duydukları temel düzeyde sayısal, sözel ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayata yönlendirilmiş bireyler olmalarını sağlamak.
3. Ortaokulu bitiren öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları becerileri geliştirmek amacıyla milli ve manevi değerleri benimsemiş, aklarını kullanan ve bireysel

sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlanmasıdır.

4. Liseyi bitiren öğrencilerin ilkokulda ve ortaokulda öğrendikleri becerileri geliştirmek amacıyla millî ve manevi değerleri benimseyip kendi hayat tarzına dönüştürmüş üretken ve aktif vatandaşlar olarak, yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamaktır.

Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları

Amacı: öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları temel hareketler, düzenli ve sağlıklı hayat becerileri için kavramları ve stratejileri ile birlikte bunlarla ilişkili değerleri geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarını sağlanmasıdır.

Dersin amacı doğrultusunda Beden Eğitimi ve oyun dersini alarak ilkokuldan mezun olan öğrencilerin aşağıdaki amaçlara ulaşmaları beklenmektedir;

- Temel ve birleştirilmiş hareket yetenekleri basit oyun, fiziksel etkili etkinliklerde ve öz güvenle kullanır.
- Oyun ve hareket teknik ve taktiklerini kullanır.
- Motorik beceriyle ilgili kavramlara değinilir.
- Oyun ve fiziki etkinliklerde bireyin kendini tanıması, bireysel sorumluluk sahibi olması, kendine güvenini ve zamanı doğru kullanımını geliştirmeyi sağlar. Oyun ve fiziki etkinliklerde iletişim becerileri, iş birliği, adil oyun, sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir.
- Beden Eğitimi ve Oyun dersinde, geleneksel değerlerimizle ilgili olarak;
-başka kültürlerde var olan oyunlar ve dansların bizim kültürümüzde birleştirilmesi ile birlikte tanınır ve uygulanır.

- Bireyin sağlıklı yaşam ve fiziksel uygunluğu geliştirmek amacıyla oyun, fiziki etkinlik kavramlarıyla ilkeleri açıklar ve fiziki etkinliklere düzenli bir şekilde katılmasını sağlar.

Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programı

Öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda belirtilmiştir;

Dayanıklılık: Sporcunun fiziki ve fizyolojik yorgunluğa karşı koyma gücüdür.

Çabukluk (Sürat): Nöromusküler iletişimin bir ifadesidir.

Esneklik: Fiziksel uygunluğun sağlıkla ilgili parçasıdır.

Hareketlilik: Sporcunun hareketlerini eklemlerin müsaade ettiği oranda, geniş bir açıda ve değişik yönlerde uygulayabilme yeteneğidir.

Koordinasyon: Hareketin uygulanmasında görevli iskelet kasları, eklemler ve eklem bağları ile merkezi sinir sisteminin beraber çalışmasıdır.

Kuvvet: Bir kasın gerilme ve gevşeme yoluyla bir dirence karşı koyma özelliğidir.

Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programı;

1. Temel ilkeleri öğrencilerin, oyun ve fiziki aktiviteler ilgili gelişim özellikleri dikkate alınıp okula özgü uyarlamalar yapılmalı.
2. Öğrenme – öğretme planları ve yaklaşımı belirlerken diğer derslerle ve gündelik hayatla birleştirmeye özen gösterilmelidir
3. Paydaş rol ve sorumlulukları, yapılabilecek iş birlikleri dikkate alınır
4. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nın dayandığı temel ilkeler çerçevesinde tüm öğrenme öğretme süreci yönlendirilmelidir. Bu ilkeler aşağıda sunulmuştur:
 - Fiziksel etkinlikler, oyun ve spor yoluyla öğrenme temellidir.
 - Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimleri bir bütün olarak ele alınmıştır.

- Öğrenci merkezli ortamlarda, öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırmalarına imkân verir.
- Süreç ağırlıklıdır.
- Gelişimsel ve sarmal bir yapıdadır.
- Esnek bir yapıdadır.
- Temalar/konular istenilen kazanımlara ulaşmada bir araçtır.
- Öğrencilerin eğitiminde, çevresi ve diğer kişilerle deneyimleri önemlidir.
- Öğrenme-öğretme ortamlarında bireysel, eşli ve grupla çalışmalar dengeli bir şekilde sunulur.
- Uygulamalar sırasında öğrencilerin kendilerini fiziksel ve duygusal olarak güvende hissetmeleri önemlidir.
- Yenilikçi, eleştirel ve yansıtıcı düşünme ön plandadır.
- Evrensel ve toplumsal değerlere yer verilmiştir.
- Centilmence oyun ve mücadele anlayışı geliştirmek hedeflenir.
- Öğretmene özgürlük tanınmış, kendi özgürlüğünü katmasına fırsatlar sunulmuştur.
- Tüm öğrencilerin katılımı önemlidir.
- Çevreye ve doğaya duyarlılık önemlidir.
- Eğlenceyle öğrenme ortamı sunar.
- Değerlendirme süreci çok yönlüdür.
- Aktif ve sağlıklı hayat alışkanlığı kazandırır.

5. İlkokul öğrencilerinin gelişim özellikleri, Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programı kazanımlarının hazırlanmasında temel yol göstericidir. Öğrencilerde, bireysel farklılıklardan dolayı bir önceki veya bir sonraki sınıf düzeyindeki gelişim özelliklerinin görülebileceği unutulmamalı, bu özellikler bir bütünlük içerisinde değerlendirilmelidir.

6. Bu Program'daki çıktılara ulaşmak için öğretmenler, öğrencilerin bireysel özellikleri ile sosyal ve fiziksel çevrelerinin özellikleri doğrultusunda uyarlamalar yapmalıdırlar.

- Fiziki Çevre: Çevredeki fiziksel etkinlik oyun ve spor için fiziki imkanlar.
- Sosyal Çevre: Aile ve arkadaş çevresinin fiziksel etkinlik oyun ve spora destek düzeyi.
- Birey: Fiziksel etkinlik ve spor alanındaki tercihleri yatkınlıkları.

7. Öğretmenler öğrencilerin dersin kazanımlarına ulaşmaları için en uygun model, strateji ve yöntemleri/stilleri kullanmalıdırlar. Sadece geleneksel öğreten merkezli öğretime dayanan yaklaşım kullanımı bu öğretim programına çıktılara ulaşmak için yeterli olmayacaktır öğrenen merkezli öğretim yaklaşımlarından mutlaka yararlanmalıdır.

8. Beden eğitiminde oyun dersi öğretim programı genel çıktılarına ulaşmak için diğer derslerle ve hayatla ilişkilendirme yapılması önemlidir.

9. Beden eğitimi ve oyun dersi öğretim programı hedeflerine ulaşabilmek için kişisel ve kurumsal paydaşların iş birliği içinde olması önemlidir.

10. Veliler sürecin niteliği bu niteliği arttıracak yol ve yöntemler konusunda bilgilendirilmelidirler. Onlarda beden eğitimi ve oyun dersi öğretim programı hedefleri doğrultusunda çocuklarının düzenli olarak fiziksel etkinlik yapacağı fırsatlar oluşturmaları istenmelidir.

11. Öğrencilerin özel gereksinimleri olduğu durumlarda ders uygulamalarına düzenlemeler yapılmalıdır özel gereksinimler; öğrenme güçlüğü çekme, Sağlık sorunu çeşitli engellilikler vb. sebeplerden olabileceği gibi özel niteliklere sahip olma öğrenme hedeflerine önceden akranlarından daha erken ulaşmış olma gibi nedenlerden de doğabilir.

12. Bu öğretim programının amaçlarına ulaşması için öğretmenlere ve öğrencilere yardımcı olması amacıyla hazırlanan Fiziksel etkinlik kartları (FEK) kullanılmalıdır.

Öğrenme alanı kendi arasında ikiye ayrılır;

1. Hareket etkinliği
2. Aktif ve sağlıklı hayat

Alt öğrenme alanı;

1. Hareket becerileri
2. Hareket kavramları ilkeler ve ilgi hayat becerileri
3. Hareket strateji ve taktikler
4. Düzenli fiziksel etkinlik
5. Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri
6. Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz (MEB beden eğitimi ve oyun öğretim programı)

Psiko – motor Gelişim Dönemleri

Erken çocukluk döneminin temel yapı taşını oluşturan gelişim dönemlerinden birisi de psiko – motor gelişimdir. Psiko – motor gelişim prosesine bakacak olursak, bilhassa çocuklar için büyüme kaydedebilmeleri, fiziksel ve zihinsel boyutları bakımından oldukça fazla hakim olunması ve üstünde durulması gereken konular arasında yer alır. Psiko – motor gelişim anne karnından başlaması ile erken çocukluk döneminden itibaren ivme kazanan ardından, ileriki yaşlarda etkisinin azalması ile geçen süreyi kapsar.

Motor “hareket” kavramı, insanoğlunun daha dünyaya gelmeden henüz anne karnındayken oluşmaya başlar. İlk olarak refleks şeklinde var olan hareketler büyüme, gelişim, olgunlaşma, öğrenme ve hazır bulunuşluk kavramlarıyla birlikte istemli hale gelirler. İçerik olarak bakıldığında, psiko – motor gelişim, zihin, kas iletilerinin birlikte, çalışmasıyla davranışların kontrol altına alınmasını sağlanmaktadır yani fiziksel büyüme ile merkezi sinir sistemine bağlı çizgide organizmanın istemli şekilde hareketlilik kazanması motor gelişimi açıklar ifadelerden bir tanesidir (MEB, 2007).

Motor hareketler, birey ve çevrenin etkisiyle oluşan hareketler bütününe meydana getirir. Motor beceriler, kaba ve ince motor beceriler olarak iki grupta incelenir. Motor beceriler sisteminde ilk olarak kaba ardından ince motor beceriler

yer almaktadır. Motor becerilerin yeteri kadar gelişim kaydedebilmesi, temel gereksinimleriyle paralel olarak gelişmiş bir sinir ve kas sistemine dayanmaktadır. Bu bağlamda spor ile egzersiz çerçevesinde temellerinin inşası atılabilir. Ebeveynler ile eğitimcilerin çocuklar açısından kaba ve ince motor becerilerini kazanabilmeleri ve geliştirebilmeleri için fiziksel eylemlere bağlı olarak çeşitlilik göstermesi oldukça önemlidir. Fiziksel eylemler psiko – motor gelişimle doğrudan bağlantılıdır. Kaba motor beceriler, çocukların ilk emeklemeye ve yürümeye başladıkları andan itibaren, kendi kendileri dâhilinde bağımsız biçimde hareket etmelerinin ilk adımı sayılabilir. Çocuklar ilk olarak fiziksel aktivitelerini kaba motor hareketleri ile gerçekleştirmektedirler. Kaba motor becerilerin vücudumuzu hareket ettirme aşamasında gerekli olacak temel fiziki eylemleri kapsar. Kaba motor becerilerdeki temel biçimler emekleme, ayakta durma, yürüme, tırmanma şeklindedir. Fiziksel aktiviteler bakımından temel yapı taşı özelliğinde olan kaba motor hareketlerin şekillenmesi ile akabinde ince motor hareketlerin oluşumu devam eder. Bu nedenle çocukların öncelikle yaşamlarının ilk safhalarında dengede durmaları, kendi beden farkındalıklarına varmaları ve kas gerginliklerindeki alanlarda eğitilmeleri önemlidir. İnce motor becerilerin, bütün küçük ölçekli hareketler kapsamını ele alan kaba motor becerilerin üzerine kurulu fiziksel aktivitelerdir. Genellikle bu hareketler çok fazla kas gücünün kullanılmasını gerektirmeyen hassas hareketlerin bütünüdür. Bu türdeki becerilerde sakin bir kafa yapısıyla, sabır ile uygun standartlar çerçevesinde kuvvet uygulanabilmektedir. Yazmak, dikiş dikmek, makası uygun bir şekilde kullanmak gibi fiziksel eylemlerin ince motor becerilere örnektir. Spor aktivitelerinde genellikle kaba motor becerilerinin öğretimi daha öne çıkmaktadır (Gohla, 2010).

Sağlıklı şartlarda şekillendirilen motor becerilerin öncelikli faktörleri arasında koordinasyon, tepki yetenekleri ve denge bulunmaktadır. Spor ve hareket etmenin motor beceriler bakımından gelişimi etkilemesi aynı zamanda sağlıklı ve zinde olma durumunu beraberinde getirir. Beden sağlığının yanında diğer bir etki ise ruhsal durumlardır. Beden ile ruh bütünlüğü, birbirine bağlı zincirleme şeklinde ilerlemektedir. Ruhsal yapının iyi olması insanın özgür bir şekilde hareket etmesine olanak sağlar. (Buchmann, 2018). Bedensel ve ruhsal durumlar bütün olarak görülür ve birbirine bağlı etkileşim içindedirler. Bu açıdan çocukların psiko – motor gelişimlerinde ruhsal ve zihinsel süreçler dahil edilerek, eğitim öğretim programlarının uygulanması etkili görülebilir.

Gallahue (1982), motor gelişim üzerine uzun yıllar çalışmış ve kuram üzerinden piramit modelini açıklamıştır. Bu model çerçevesinde motor gelişim dönemleri bir diğerinin üzerine kurulu yapıda ilerleyerek sürdürülebilirlik kazanmıştır. Piramidin en alt kısmını oluşturan refleks hareketler dönemidir. Bu döneme bakıldığında birbiri ardını izleyen, ilkel hareketler dönemi daha sonra temel hareketler dönemi ve piramidin en tepe noktasını oluşturan sporla ilişkili hareketler dönemi takip eder. Çalışmalarda ilerlemeler kaydedilerek motor gelişim sürecini anlamak adına kum saati modeli yaklaşımı oluşturulmuştur.

Gallahue'ya göre Motor Gelişim Piramit Modeli

Refleksif Hareketler Dönemi

Yeni doğmuş bebeklerde motor becerilerin aktif olması reflekslere bağlıdır. Refleks, dıştan gelen herhangi bir uyarıcı sonucunda doğan ya da irade dışında gelişen fiziksel hareketlerdir. Yeni doğmuş bebekler dünyaya geldikleri ilk andan itibaren birçok refleksle iç içedirler. Aşağı beyin merkezlerinin kontrolünde olan ilkel refleksler, anne karnında 18. Haftada görülmeye başlar. Refleks hareketler yeni doğan bebeklerde ise beslenme korunma fizyolojik ihtiyaçlar doğrultusunda gerçekleşir. Zaman içerisinde korteks irade etme gücü kazanarak istemli hareketler başlar ve bu refleksler ortadan kaybolur. Yeni doğmuş bebeklerde en belirgin ve sıkça rastlanan reflekslerden bir kaç emme ve kavrama refleksleridir. Bebeğin avuç içerisine dokunulduğu zaman anında dokunmuş olduğu cismi ya da eli kavrar. Eline herhangi bir şey verildiğinde şüphesiz ağzına götürür ve emer. Refleksler, çocukların ilk bilgi edinme kaynakları içerisinde yer almaktadır. Reflekslerin olmaması, az ya da eksik olması durumlarında nörolojik bozukluklar adına bize önemli bilgiler verir (Şahin, 2016). Refleksif hareketler dönemi 2 aşamada gerçekleşmektedir. İlk olarak; doğum öncesinden başlayarak 4.aya kadar süregelen bilgi toplama aşamasını içermektedir. İkincisi ise; refleks hareketlerin ortadan kalması ile beraberinde gelen oturma, kalkma, emekleme benzeri hareketler kapsamında çıkış yaptığı aşamaları ele alır (Gallahue, 1982).

İlkel Hareketler Dönemi

Refleks hareketler dönemi basamağını takip eden, 0 – 24 ay aralığını kapsayan ilkel hareketler dönemi, istemli hareketlerin ilk biçimlendiği evredir. Bu

döneme dair hareket yeteneklerinin gelişimi çevre ve olgunlaşma faktörlerine dayalı bir süreç izler. İlkel hareketler döneminde olgunlaşmanın rolü büyüktür ve hareketlerin ortaya çıkışında öngörülebilir bir sıra dahilinde birbirini izler. Çevresel faktörler ise, hareket yeteneklerinin ortaya çıkış hızını düzenlemekle görevlidir. Olgunlaşma ile sıra değişmemekle birlikte hareketlerin çıkış hızında İlkel hareketler döneminde bireysel farklılıklar görülebilir. Bu farklılıklara kaynak olarak kalıtsal ve çevresel faktörler dahil edilir. Yaşam için gerekli hareket becerileri içerisinde 3 temel beceri yatmaktadır. Baş boyun gövde kaslarının kontrolü için dengeleme, uzanma yakalama bırakma becerileri için manipülatif, son olarak emekleme, yürüme koşma, yer değiştirme hareketlerini oluşturan lokomotor becerilerdir. İlkel hareketler bakımından anlatılan hareketler aslında denge hareketleri, manipülatif hareketler ve lokomotor hareketleri içermektedir. Gallahue bu dönem için 2 evre oluşturmuştur. Birincisi; reflekslerin ortadan kalkmış olduğu evre, ikincisi ise; ilk kontrol evresi olarak tanımlanmaktadır. Birinci evrede gerçekleşen, reflekslerin kalkması ile beraberinde hareketlerin bir amaca uygun potansiyelde gelişmesi durumuna bağlıdır, ancak kontrolün tam anlamıyla sağlandığı söylenemez. Dolayısıyla bu evrede hareketlerin daha kaba olduğu gözlemlenir. İkinci evrede gerçekleşen, kontrol evresi dediğimiz 12 – 24 ay aralığını kapsamaktadır. Bu dönemdeki bebeklerde bir önceki dönem ile bağlantılı olarak daha profesyonel biçimde gerçekleşen hareketlere rastlanılmaktadır, hareketlerin kontrol edilme eğilimi gözlemlenir. Sırası ile; elinden tutulunca yürür, bağımsız yürüyebilir, merdivenleri dört ayak pozisyonunda çıkması şeklinde belirtebiliriz (Şahin, 2016).

Temel Hareketler Dönemi

Yaşamın ikinci yılından başlamasıyla yedinci yılın sonuna kadar geçen süre zarfında temel becerilerin kazanılmış olduğu dönemi kapsamaktadır. Bütün çocukların ortak özellikleri bakımından taşıdıkları ve yaşam için gerekli olan beceriler doğrultusunda “temel beceriler” adını almıştır (Şahin, 2016). Bu dönem içerisinde kazanılan beceriler; yakalama, koşma, atlama, fırlatma, topa vurma benzeri hareketlerdir. Gallahue ile Ozmun, becerileri 3 ana hatta toplamıştır. Bunlar; başlangıç evresi, ilk evre ve olgunluk evresidir. Örnek verecek olursak, sek sek oyununda bir çocuğun 3 – 4 yaşında acemiliği gözlenir, 5 – 6 yaşında çocuk başlangıç evresine geçmesinin ardından, 7 yaşında olgunluk seviyesinde oynamaya başlayabilir. Yapılmış olan bu hareketler çerçevesinde çocukların yaşlarına bağlı

olarak değil hareketi yapmış olduğu seviyeye göre değerlendirilmesi gerektiği kanısına varılmıştır. Bazı çocukları göz önünde bulunduracak olursak becerilerinin erken kazandıklarına rastlanırken, bazı çocuklarda ise daha geç fark edilmesiyle uygulama yapmaya başlayabilmektedirler. Bu dönemde çocuklara uygulama fırsatı verilerek hareket gelişimlerine destek sağlanmalıdır. Aksi durumda olan çocuklar hareket becerisi öğrenme konusunda yoksun bırakılarak potansiyelleri sınırlandırılmaktadır. İlerleyen yıllarda ise beceri gelişimleri engellenmektedir. Gerekli çevresel faktörlerin sağlanmasının yanında teşvik etme olgusu son derecede önem arz etmektedir. Rol model olarak anne, baba, öğretmenler ve çalıştırıcılara büyük sorumluluklar düşmektedir. Temel hareketlerin kazanılmasında çevresel faktörlerin etkisi kadar bireysel faktörlerin etkisi de bulunmaktadır (Gallahue & Ozmun, 1995).

Sporla İlgili Hareketler Dönemi

Bu evre 7 yaş ve yukarısını kapsamaktadır. Temel hareketler dönemi içerisinde gerçekleşmesine bağlı bir uzantı olarak da görülebilir. İlkokula giden çocuklarda yeni becerilerin kazanılmasından önce, kazanılmış olan temel beceriler daha akıcı ve paralel olarak ortaya konulması beklenir. Bu bağlamda “spor” kavramının yaygın anlamları kullanılır Akabinde sadece yarışma olarak değil, aynı safta eğlence ile spor aktiviteleri bakımından da gönüllü katılım gösterilen etkinlikler; oyun, dans benzeri aktiviteleri içeren, araç niteliğinde görülen anlamları da kapsamaktadır. Dolayısıyla bir önceki dönemde gerçekleşen becerilerin, bu dönemde kurallar kapsamında işbirliğine dayalı olarak ilerlemesi gerçekleşir. Örneğin; bir önceki dönemde kazanılmış olan sekme ile zıplama becerilerin, bu dönemde ise kurallı ve işbirliğine dayanacak şekilde ip atlama oyununa dönüştürülmesi ardından hareket eden topa vurma becerisi yine kurallı ve işbirliğine dayalı çerçevede futbol oyununa dönüşmesi sağlanabilir. Dönem kendi içerisinde 3 alt başlık oluşturmaktadır; spor becerilerine geçiş evresi, spor becerilerini uygulama evresi ve yaşam boyu spor aktivitelerine katılım evresi. İlk olarak spor becerilerine geçiş evresi; 7-8 yaş aralığında hareket becerilerine geçiş sürecini kapsar temel hareketler döneminde kazanılan hareketler bütünleşmiş olarak eğlenceli aktiviteler haline gelir. Çeşitli hareket örüntülerini keşfederler dolayısıyla dikkat edilmesi gereken, ebeveyn öğretmen ve antrenörlerin, motor kontrol hareketlerini arttırmaya yönelik çalışmalar yapması ve çalışmaların sınırlandırıcı olamamasına dikkat

edilmelidir. Bunun yanında herhangi bir branşa yönlendirilmemesi gerekir. Spor becerilerini uygulama evresi; 11- 18 yaş aralığını kapsayan süreçtir. Bu dönem içinde çocuk kendi fiziksel kapasitesinin farkındadır. Deneyimler ve zihinsel yeteneklerin gelişmesi branşlaşma durumu ortaya çıkar aynı zamanda kendi duygusal ve fiziksel durumunu göz önüne alarak branş seçimini yapabilir. Son olarak yaşam boyu spor aktivitelerine katılım evresi 14 yaşından başlayıp yaşam boyu devam eden süreci kapsar. En önemli özelliği önceki evrelerde kazanılmış olan hareket becerilerini yaşamda kullanmasıdır. Bu evre daha önceki dönemlerin evrelerin en tepe noktasını oluşturmasıdır. Genelden özele olan süreçte ilgiler, yetenekler, seçimler daha sınırlandırılır (Tepeli, 2012). Genel olarak bu dönem içerisinde çocuklar yetişkinler tarafınca motor becerilerin kontrolü dâhilinde yönlendirilmesi önem arz etmektedir. Ayrıntısal olarak herhangi bir branşa yöneldiği evredir. Bu dönem kapsamında, daha önceki dönemlerin son aşamasını oluşturur (Gallahue & Ozmun, 1995).

Özel Gereksinimli Çocuklarda Beden Eğitimi Derslerinin Yeri ve Önemi

Özel gereksinimli bireylerde bağımsız yaşam becerilerinin gelişimi spesifik olarak zor olmaktadır. Bu gelişim süreçleri eğitim-öğretim faaliyetleri ile tolere edilebilmektedir. Eğitim-öğretim faaliyetleri; erken çocukluk döneminden başlamalı, bağımsız yaşam becerilerini destekleyici boyutta olarak bedensel faaliyetlerini kalıcı hale getirerek, sağlıklı bir yaşam formu kazanmalarını sağlamalıdır (Education, 2006:1).

Sportif faaliyetler bireylerdeki rekabet olgusunu, bilişsel becerileri geliştirici ve itici bir güçtür. Sportif faaliyetlerde yer alan özel gereksinimli bireyler, kaynaştırma faaliyetleri açısından bakacak olursak; bir grubun faaliyetlerine katılarak onlarla etkileşim kurma, paylaşımlarda bulunma ve işbirliği gibi durumlara karşı olumlu hisler geliştirerek negatif duygu durumundan çıkması ve olumlu tutumlar geliştirerek hayatı anlamlandırma açısından da önemli bir durumu gerçekleştirir. (Biçer, 2000) Spor bir sosyalleşme aracı olarak da çok önemlidir. Toplumsal açıdan bireyin çevresinin genişlemesi, özellikle zihinsel gelişimi açısından birden çok farklı uyarıcılara maruz kalarak algısal bir güçlenme yaşaması, insanlarla etkileşim fırsatı olarak görülen bir faaliyettir (Akdenk, 1997).

Özel gereksinimli bireylerde bireysel farklılıklar sosyo-ekonomik çerçevede bakılacak olursa toplumda hemen göze çarpan bir durumdur. Topluma uyum

sağlama, adaptasyon süreçleri açısından da muhakkak suretle motive edilmeleri gerekmektedir. Motivasyon spor ruhu açısından da önemli bir olgudur. Bu motivasyon bireylerin topluma uyumları açısından, bireysel farklılıklara yönelik olarak hazırlanmış olan sportif programlar doğrultusunda, özel gereksinimli bireylerin buldukları çevreye ve topluma entegre edilmeleri çerçevesinde bir yöntem olarak kullanılabilir (Kınalı, 2003).

Beden eğitimi dersleri de bu gibi çıkarımlar ışığında özel gereksinimli bireyleri topluma adapte edebilmek, bağımsız yaşam becerilerini ve psiko-sosyal durumlarını destekleyici bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin nasıl analiz edildiğine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada ilkökul sınıf öğretmenlerini, ilkökul okul idarecilerinin, özel eğitim öğretmenlerinin ve özel eğitim idarecilerinin beden eğitimi dersi ve özel gereksinimli bireylerin ihtiyaç duydukları eğitimlere yönelik görüşlerinin daha detaylı olacak biçimde incelemek amacıyla nitel yöntemden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi herhangi bir konuda derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde bilgi toplamaya olanak veren, sınırlı sayıda kişinin katılımı ile gerçekleştirilen araştırma yöntemidir. Nitel araştırmalarda, sosyal olguların çevre içerisinde bağlı oldukları araştırmayı ve anlamayı ilk planda tutan bir yaklaşımdır (Patton, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu yöntem, insanların düşünme ve davranış biçimlerini anlama ile ilgili olduğundan, bu çalışma için nicel bir yöntem yerine nitel yöntem tercih edilmektedir.

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması seçilmiştir. Durum çalışması, olayı derinlemesine, doğal ortamında, karmaşıklığını ve bağlamını göz önünde bulundurarak anlamayı hedef alır. Bir olayın uygun gelebilecek yöntemle ayrıntılı biçimde ele alınmasıdır (Glesne, 2012). Durum çalışması, olgu ve içinde yer aldığı içerik arasındaki sınırların kesin bir ayırım ile belli olmadığı, birden çok veri kaynağına sahip olduğu durumlarda ele alınan, görgül bir araştırma yöntemidir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Durum çalışmasını diğer araştırma türlerinden ayıran farklılık ‘nasıl’ ve ‘niçin’ sorularını esas alan araştırmacının kontrol edemediği bir olguyu ya da olayı daha detaylı araştırmasına olanak tanıyan araştırma yöntemidir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu çalışmada da sınıf öğretmenlerinin, ilkökul idarecilerinin, özel eğitim öğretmenlerinin ve özel eğitim idarecilerinin beden eğitimi dersine ve özel gereksinimli bireylerin eğitimine yönelik düşüncelerinin nasıl olduğu araştırılacağı için durum çalışması kullanılmakla birlikte katılımcıların görüşleri esas alınarak çoklu durum deseni işe koşulmuştur.

Çalışmada durum çalışması desenlerinden çoklu durum desenine göre planlanmıştır. Çoklu durum deseni, birden fazla kendi başına bütüncül olarak algılanabilecek durumların karşılaştırılmasıdır. Her bir durum kendi içerisinde bütüncül olarak ele alınır ve daha sonra birbirleriyle karşılaştırılır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu çalışmada 9 sınıf öğretmeni, 9 ilkokul yöneticisi, 8 özel eğitim öğretmeni ve 6 özel eğitim kurumu yöneticisinin her biri özellikle beden eğitimi dersinde özel gereksinimli bireylerin eğitimlerine yönelik görüşleri bir durum olarak belirlenmiştir.

Durum çalışmasında izlenen sekiz aşama şu şekildedir: “Araştırma sorularının geliştirilmesi, araştırma alt problemlerinin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması, çalışılacak durumun belirlenmesi, araştırmaya katılacak bireylerin seçimi, verinin toplanması ve toplanan verinin alt problemlerle ilişkilendirilmesi, verinin analiz edilmesi ve yorumlanması, durum çalışmasının raporlanması” (Yıldırım & Şimşek, 2008). Durum çalışmasından sınırlandırılmış sistem içerisinde, zaman ve mekanla sınırlandırılmış bir durum olarak da bahsedilebilmektedir (Stake, 2005).

Çalışmada nitel araştırma tekniklerinden görüşme tekniği uygulanmıştır. Öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerini belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Temel boyutları açısından bakıldığında özel bir eğitim isteyen veri toplama yöntemidir. Veri toplamanın temel boyutları; görüşmenin yapılacağı formun hazırlanması, bu formun test edilmesi, görüşmelerin zaman ayarının yapılması ve görüşmelerin gerçekleştirilmesi ile oluşturulmaktadır. Bu hususların her biri üzerinde dikkatle durulması gerekirken, güvenilir ve geçerli verileri toplamada da büyük önem arz

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubunu, izmit bölgesinde bulunan kaynaştırma eğitimi veren ilkokul ve özel eğitim okullarında, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında görev yapan öğretmenler ve yöneticilerinden oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, çoğu zaman araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Veri Toplama Araçları

Nitel çalışmalarda araştırılan konu hakkında kapsamlı şekilde bilgi edinebilmek için genellikle kullanılan tekniklerinden biri de görüşme yapmaktır. Stewart ve Cash'a göre görüşmeyi, önceden belirlenen ve disiplinli amaçla yapılan, görüşmecinin soru sormasına izin verilen ve katılımcının soruları yanıtlamasına, karşılıklı bir iletişim süreci şeklinde tasarlanmıştır. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşmelerle beden eğitimi dersine ilişkin özel gereksinimli bireylerin programları, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve başarılarına yönelik derinlemesine sorgular gerçekleştirilmiştir. Görüşme sırasında katılımcıların verdikleri cevaplar ve cevaplarının nedenlerini kapsamlı olarak araştırabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu görüşmeler gerçekleştirilirken her öğretmen ve yönetici için benzer adımlar izlenmiştir.

Yin (2009) çoklu durum çalışması deseninde her bir durum için aynı prosedürlerin seçilmesini tavsiye etmektedir. Bu tavsiyeye uyularak veri toplama süreci her bir öğretmenle ve yönetici ile aynı şekilde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma verileri 9 sınıf öğretmeni, 9 ilkokul yöneticisi, 8 özel eğitim öğretmeni ve 6 özel eğitim kurumu yöneticisiyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Veriler 2019-2020 eğitim öğretim yılında ve yaklaşık olarak 45 günlük bir zaman içerisinde toplanmıştır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Araştırmada yer alan alt problemlere ilişkin yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerini almak amacıyla dört ayrı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Özel eğitim kurumu yöneticileri için hazırlanan sorular beden eğitimi dersi planlaması özel eğitim adına beden eğitiminin önemi ve bu düzeyde ki katkıları araç gereç donanım ve faaliyetler açısından görüşlerinin belirlenmesi, Kaynaştırma okullarında ki idarecilere yönelik sorularda beden eğitimi dersinin kaynaştırma eğitimine etkisi ve yapılan BEP toplantılarına ne düzeyde yer verdikleri, kendilerinin yeterli bilgilerinin olup olmadığını aynı zamanda beden eğitimi açısından yeterli araç gereç donanıma sahip olup olmadıkları belirlenmesi amaçlanmıştır. Özel eğitim öğretmenlerine beden eğitimi dersinin özel gereksinimli bireylere etkisi ve davranış değiştirme de ki durumları, branş öğretmenin girmesinin etkisi ve öğrencilerin derse karşı tutumlarının belirlenmesi, sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersinin kaynaştırma eğitimine etkisi yapılan BEP toplantılarında beden eğitimi dersi yönünden ilerlemeleri, derslerde kaynaştırma

öğrencilerinin tutum ve tavırlarının ne düzeyde olduğu ders adına öğretimsel düzenlemelerin yapılıp yapılmadığına dair soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Görüşmeyi kabul eden öğretmenlerle araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yapılmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacından bahsedilmiş, araştırmanın önemi hakkında bilgi verilmiştir. Katılımcıların kişisel bilgilerinin saklı tutulacağı ve hiçbir basamakta kimse ile paylaşılmayacağı kendilerine ifade edilmiştir. Katılımcıların cevapları not tutma tekniği ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler Ocak-Şubat 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında katılımcıların rahat hissedebileceği ve görüşleri samimi ve içtenlikle açıklayabilecekleri bir görüşme ortamı oluşturulmaya çalışılmıştır. İlkokullarda görev yapan öğretmenlere yöneltilen sorular şu şekildedir:

- Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve sporun etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?
- Bep toplantıları düzenli yapılıyor mu? Yapılıyorsa ilerlemeleri siz nasıl değerlendiriyorsunuz? Açıklayınız.
- Sınıf öğretmeni olarak beden eğitimi dersinde yeterli olduğunuzu düşünüyor musunuz?
- Bep’li öğrencilerin beden eğitimi dersleri için ortam düzenleme veya arkan iletişimini geliştirmek için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz? Açıklayınız.
- Kaynaştırma öğrencisinin özellikle beden eğitimi derslerinde kişisel tavır ve tutum gösterdiğini fark ediyor musunuz?
- Kaynaştırma öğrencilerinin özel günlerde törenlere katılımı sağlanıyor mu?
- Kaynaştırma öğrenciniz normal müfredat içindeki amaçlara uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz?
- Yaşantı eksiliği gözüyle baktığımızda özel eğitim öğrencilerinin en çok hangi alanda eğitim alması gerektiğini düşünüyorsunuz?

İlkokullarda görev yapan yöneticilere yöneltilen sorular şu şekildedir;

- Beden eğitimi dersinin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz? Eğitim öğretim yılı içerisinde kaç kez Bep toplantısı yapıyorsunuz?

- Bir yönetici olarak kendinizi özel eğitim konusunda yeterli olduğunuzu düşünüyor musunuz?
- Eğitim öğretim yılı içerisinde kaç kez Bep toplantısı yapıyorsunuz? Beden eğitimi öğretmeni Bep toplantılarına katılım sağlıyor mu? Öğretmenlerin kaynaştırma ve bütünleştirme öğrenciler için yeterli düzeyde bilgi ve donanıma sahip olduğunu düşünüyor musunuz?
- Öğretmenlerin kaynaştırma ve bütünleştirme öğrenciler için yeterli düzeyde bilgi ve donanıma sahip olduğunu düşünüyor musunuz?
- Kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin, beden eğitimi dersini sınıf öğretmeniyle uygulanması sizce yeterli midir?
- Özel eğitim öğrencilerinin beden eğitimi derslerinde akranları ile birlikte daha nitelikli çalışmalarda bulunduğunu düşünüyor musunuz? Nedenini açıklayınız
- Kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin akranları ile arasındaki farkı kapatmak için okulunuzda fiziksel aktiviteler düzenleniyor mu? Kaynaştırma öğrencilerinin özel günlerde yapılan etkinliklere katılımı sağlanmakta mıdır?
- Kaynaştırma ve bütünleştirme yoluyla eğitim gören öğrenciye ortam düzenlemesi veya en az sınırlandırıcı ortam olarak yapılan çalışmalar var mı varsa yazınız?
- Okulunuzdaki imkanlar kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi dersi yapması için uygun mu? Açıklayınız.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilere yönelik sorular şu şekildedir.

- Beden eğitimi derslerini nasıl planlıyorsunuz?
- Özel eğitim ve kaynaştırma eğitiminde beden eğitiminin önemi hakkında görüşleriniz nelerdir
- Beden eğitimi ihtiyacının diğer öğretmenlerle giderilmesi sizce yeterli midir?
- Beden eğitim öğretmenlerinin BEP birimi içerisinde aktif olmasının nasıl bir katkısı olacağını düşünüyorsunuz?
- Beden eğitimi dersleri için gerekli uygun araç gereç donanım ortam düzenlemeleri yaptığınızı düşünüyor musunuz?
- Yaşantı eksiliği gözüyle baktığınızda özel eğitim öğrencilerinin en çok hangi alanda eğitim alması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Özel eğitim öğretmenlerine yönelik sorular ise şu şekildedir.

- Özel eğitimde beden eğitimi ve sporun etkisi hakkında ki görüşleriniz nelerdir?
- Özel eğitim öğretmeni olarak beden eğitimi ders içeriğinin uygunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz? Ders saatlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
- Beden eğitimi dersinin özel eğitim öğretmenleri tarafından uygulanması sizce yeterli mi?
- Davranış değiştirmede beden eğitiminin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?
- Kurumunuzda sporsal branşlaşma gibi ilerlemeler mevcut mu?
- Özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi derslerine ilgi düzeyleri, spor faaliyetlerine katılımı ve derse genel tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Beden eğitimi dersleri için ne gibi hazırlıklar yapıyor bu duruma aileler ne düşünüyor? Eşofman, forma giyme, spor ayakkabı giyme vs. sizde bu hazırlıklara dahil oluyor musunuz (spor kıyafetleri, spor ayakkabısı vs.)
- Kurumunuz da beden eğitimi faaliyetleri için uygun ve yeterli alan ya da yeterli donanımınızın olduğunu düşünüyor musunuz? İdarecilerin katkısı oluyor mu?
- Yaşantı eksiliği gözüyle baktığımızda özel eğitim öğrencilerinin en çok hangi alanda eğitim alması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Bir bilimsel çalışmanın anlam kazanması, çalışmaya uygun ölçmenin yapılmasıyla sağlanır. Ölçme süreci, geçerlik ve güvenilirlik ile ilgili verilerin toplanması ile açıklanır (Büyüköztürk, 2012). Geçerlik ve güvenilirlik sonuçların inandırıcılığı açısından bir bilimsel çalışmada önem taşır (Yıldırım& Şimşek, 2008).

Nitel bir çalışmada geçerlik araştırmacının araştırdığı konuyu, olduğu biçimde ve elinden geldiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller, 1986'dan akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008). Geçerliği oluşturmayı sağlayan en önemli özellikler, araştırma alanına yakınlık, yüz yüze görüşmeler yoluyla ayrıntılı bilgi toplama, gözlem aracılığıyla doğrudan olayın yaşandığı doğal ortam içinde bilgi toplama, uzun süreli bilgi toplama elde edilen bulguların teyit edilmesi için alana geri gidebilmedir (Yıldırım& Şimşek, 2008).

Araştırmanın geçerliği için toplanan veriler ayrıntılı olarak yazıya aktarılmış, rapor edilmiş ve bulgulara dayalı olarak sonuca nasıl ulaşıldığı açıklanmaya çalışılmıştır. Geçerliği arttırmak için katılımcılardan doğrudan alıntılara yer verilmiş ve bunlardan yola çıkarak sonuç ifade edilmiştir. Aynı şekilde geçerliği arttırmak için çalışılan araştırma problemine yönelik okulların internet adreslerine bakılarak görsel materyallerden ve okulun kurumsal bilgilerinden yararlanılmıştır.

Güvenilirlik, bir testin ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Büyüköztürk, 2012). Güvenilirlik, aynı durumun bağımsız ölçümleri arasındaki kararlılıktır, ölçülmek istenen belirli bir şeyin, devamlı aynı sembollerle alınmasıdır; aynı takip edilmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınmasıdır (Karasar, 2014).

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan sorular özel eğitim alanında çalışan öğretim elemanlarına kontrol ettirilmiş ve gerekli görülen yerlerde düzeltmelere gidilmiştir. Buna bağlı olarak, elde edilen verilere dayalı her bir görüşmede yöneltilen sorulardan alınan cevaplara ilişkin ortak kodlardaki tutarlılık, her bir görüşmede aynı özelliklere sahip soruların sorulması, geri bildirim olarak yönetici, öğretmen ve velilerden ortalama benzer yanıtlar alınması çalışmanın güvenilirliğini ortaya koymaktadır.

Verilerin Toplanması

Çalışmada 2019-2020 eğitim-öğretim Bahar döneminde tarihleri Mayıs 2020 Aralık 2020 arasında İzmit bölgesinde var olan ilçe milli eğitime bağlı okullarda görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan ilkökul öğretmenleri ve yöneticileri ile özel eğitim öğretmenleri ve yöneticilerinin, beden eğitimi dersinde özel gereksinimli bireylere sağlanan eğitim hizmetinin nasıl olması gerektiği yönündeki görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Görüşmeler öğretmenlerin ve yöneticilerin boş vakitleri içerisinde yapılmıştır. Çalışmada, ilk olarak bağlı olunan kurumdan Araştırma Etik Kurulu'na başvurulmuş ve ölçme araçlarının etik olarak uygulanabileceğine dair rapor alınmıştır. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Talim ve Terbiye Dairesi'nden izin alınarak, araştırma yapılacak okul yöneticileri ve öğretmenlerden izin alınarak yapılmaya başlanmıştır.

Nitel bir çalışmada görüşmenin başarıya ulaşabilmesi, araştırmacının sağladığı motivasyon ile soruların, içerik ve biçim yönünden bir örnekliğinin korunabilmesine ve ortamın iyi bir kayıt sisteminin oluşabilmesine imkan tanınmasına bağlıdır (Karasar, 2014). Görüşmede önemli olan katılımcıların yeterince güdülenebilmesi ile alınmak istene verilerin eksiksiz alınabilmesidir (Kahn ve Cannell, 1957'den akt. Karasar, 2014).

Görüşülen kişilerin düşüncelerini rahatça ifade etmeleri ve aktardıklarını genişletmelerini sağlayan bazı temel yöntemler ve durumlar araştırmacıya yardımcı olur (Berry, 1999'dan akt. Büyüköztürk, 2012). Bu çalışmada katılımcılara ilk olarak gerçekleştirilen araştırma ile ilgili bilgilendirme yapılmış olup, yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruları yanıtlarken kendilerine neden? Düşüncelerinizi açıklar mısınız? Gibi alternatif ve sonda sorular da yöneltilmiştir. Bununla birlikte araştırmacının da öğretmen olması çalışmaya katılan meslek lisesi yöneticileri ve öğretmenleri görüşmede soruları yanıtlarken teşvik etmiştir.

Özetle araştırmacı bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular katılımcılar tarafından cevaplandırılırken tarafsız rol üstlenmiştir. İlk olarak katılımcıların görüşmede sorulara rahat cevap verebilmesi için kendini tanıtmış, araştırmanın amacından bahsetmiş ve çalışma uygun bir dille anlatıldıktan sonra görüşmeye kişisel bilgi formundaki sorular ile başlanmıştır. Verilerin sağlıklı analiz edilebilmesi ve veri kaybının yaşanmaması için görüşmenin başında araştırmacı, katılımcılara ses kaydının yapılacağı bilgisini vermiştir. Katılımcılara görüşme esnasında ihtiyaç halinde sonda soruları yöneltilmiştir. Yapılan görüşmeden sonra ses kayıtları tek tek dinlenip analiz edilmiş ve kodlanmıştır.

Araştırmaya katılan görüşmecilere gönüllülük çerçevesinde herhangi bir zorlama olmadan görüşleri alınmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin gizlilik etiğine uygulanarak yapılacağı hem yazılı hem de sözlü olarak bilgi formunda belirtilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve içerik analizinden yararlanılarak elde edilen veriler analiz edilmiştir. İçerik analizinin temel amacı insan davranışlarını ve yapılarını incelemek amacıyla direkt olmayan yollarla aktarmaya olanak sağlamaktadır. Kodlara bağlı olarak, metinler içerisindeki kelimelerin küçük sınıflar halinde gruplandırılarak, özetlenebildiği bir tekniktir

(Büyüköztürk ve diğerleri, 2017). Toplanan veriler ve birçok kavram içerik analizi tekniği ile ortaya konularak temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan temaların aralarındaki ilişki anlamlandırılıp okuyucunun kavrayabileceği verilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilerle, oluşturulan kavramlar ilişkilendirilip benzer nitelikleri taşıyanlara aynı kodlama yapılarak oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruların bir kısmı için ise betimsel analiz tekniği kullanılmış olup, tablolarda ilgili verilere ilişkin belirtme sıklıkları belirtilip, açıklamaları yapılmıştır.

Çalışmada tümevarımcı bir yaklaşım sergilenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmadaki görüşme formundan çıkan görüşler içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

İçerik analizinde esas amaç, araştırmacılar tarafından toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırmacılar tarafından incelenen görüşme kağıtlarının hepsinin araştırmaya katkı sağlayacak nitelikte olduğuna karar verilmiştir. Elde edilen bulguların analizi sürecinde ise verileri kodlama, kategori oluşturma, kod-kategori düzenleme ve raporlama işlemleri adım adım izlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Elde edilen veriler betimsel analiz yaklaşımına göre önceden oluşturulan temalara istinaden özetlenir ve yorumlanır. Araştırma sorularının ortaya çıkardığı temalara göre veriler düzenlenebilir aynı zamanda gözlem ve görüşme süreci içerisinde kullanılan sorular dikkate alınarak sunulabilir. Daha detaylı ve etkili bir biçimde verileri yansıtmak adına betimsel analizde görüşülen ya da gözlenen alıntılara doğrudan sık sık yer verilmelidir. Bu analiz türünde amaç ortaya çıkan bulguları sistemli net bir dille açıklamak, açıklanan bu betimlemelerde belirtmektir. Çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlam kazandırılması, ileriye yönelik varsayımlarda bulunması çalışmayı yapan araştırmacının oluşturacağı yorumların boyutları arasında yer alır.

Bu bağlamda görüşlerine başvuru alan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri “SÖ” harfiyle adlandırılmıştır. Öğretmen görüşlerine olduğu gibi yer verilen alıntılarda ise SÖ1, SÖ5, SÖ7, SÖ12, şeklinde kod adlarına yer verilmiştir. İlkokullarda görev yapan okul yöneticileri “İY” harfiyle kodlanmıştır. Meslek lisesi yönetici görüşlerine yer verilirken Y1, İY2, İY3, İY5... Şeklinde kod adlarına yer verilmiştir. Özel eğitim öğretmenleri “ÖE” harfiyle adlandırılmış olup, alıntılarda ise

ÖE1, ÖE3, ÖE4, ÖE5... Şeklinde kodlanmıştır. Özel eğitim okullarında görev yapan idareciler ise “ÖEİ” harfiyle adlandırılmış olup, alıntılarda ise ÖEİ1, ÖEİ2, ÖEİ3, ÖEİ4... Şeklinde kodlanmıştır. İlk olarak incelenen veriler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı ilk kodlar oluşturulmuştur. Ardından oluşturulan ilk kodlar üç kodlayıcı tarafından incelenmiş olup, ortak görüşler doğrultusunda kodlar geliştirilmiştir.

BÖLÜM IV

Bulgular

Bu bölümde çalışmanın amacı doğrultusunda belirlenen alt problemlere ilişkin veri toplama süreci sonunda toplanan verilere ait bulgular ile yorumlara yer verilmektedir. Tablolarda yer alan verilerde her öğretmenin birden fazla cevabı dikkate alınmıştır. İlk olarak kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

Kaynaştırma Eğitimi Veren Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve sporun etkisine yönelik bulgular Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve sporun etkisine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Olumlu yönde	9	İletişim kurma	6
		Sosyalleşme	4
		Ait olma	3
		Özgüven	1

Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine “Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve sporun etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin tamamı beden eğitimi dersinin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde olumlu bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Görüşler incelendiğinde 4 tema ortaya çıkmıştır: iletişim kurma, sosyalleşme, ait olma ve özgüven. Belirtme sıklıkları incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve sporun en önemli etkisinin öğrencilerin iletişim kurması ve sosyalleşmelerine yardımcı olması olarak ifade

ettikleri görülmektedir. Aşağıda görüş bildiren öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde örnekler verilmiştir.

SÖ2: *“İlkokul olduğu için beden eğitimi dersleri daha çok oyun ağırlıklı geçtiği için çok büyük etkisi var çünkü yaş grubu olarak oyun çağında ve birbirleri ile en güzel iletişim kuracakları yer oyun. Bu yüzden özellikle bu derste öğrencilerin birbirleriyle olan iletişimi artmaktadır. Beden eğitimi dersinde daha iyi anlaşıyorlar.”*

SÖ6: *“...kesinlikle düşünüyorum çocukların daha sosyalleşmesi arkadaşlarıyla daha olumlu ve etkili bir şekilde kaynaşması sağlanıyor. Birbirlerini bu derste daha iyi tanıyorlar. Bence en çok beden eğitimi dersinde iletişim kuruyor sosyalleşiyorlar...”*

SÖ7: *“Tabi ki bu önemli bir faktör sonuçta kaynaştırma öğrencisi evet diğer öğrenciler içerisinde biraz farklılıklar hissedebiliyor kendisinde sonuçta zorlandığı şeyler olabiliyor ama beden eğitimi dersine geldiği zaman diğer arkadaşlarıyla beraber daha ortak olabiliyorlar. Rahat iletişim kuruyorlar...”*

SÖ9: *“bazı öğrencilerimiz var ki işte matematik olmuyor mesela çocuğun sosyalleşebilmesi için beden eğitiminin çok önemli olduğunu düşünüyorum arkadaşlarıyla daha iyi iletişim kurabilmesi için çok önemli...”*

SÖ3: *“Beden eğitimi dersi zaten öğrencinin kendini rahat hissettiği başarıyı daha çabuk elde edebildiği akademik olarak öğrenci başarıyı sınıfın içerisinde elde edemiyordur ama beden eğitimi dersinde bir mendil kapma oyununda bile çocuk grupça organize bir şekilde başarı elde etmiştir o başarı hazzını orada aldığı için aslında daha fazla çaba sarf ediyor bu yüzden kesinlikle etkisi vardır.”*

SÖ5: *“Tam olarak net bir cevap vermek gerekirse, açıkçası en başarılı bir öğrenci ile kaynaştırma öğrencisi beden eğitimi dersinde gruplar oluşturarak organize bir şekilde birlikte çalışabiliyorlar. Aidiyetleri gelişiyor. Arkadaşlıkları pekişiyor sosyal ortam kuvvetleniyor. Bu nedenle olumlu olarak katkısı vardır.”*

SÖ1: *“Çocukları ayırmak olumsuz olur. Beden eğitimi dersinin tabi ki etkisi olduğunu iyi geldiğini sınıftan ayrılmadıklarını sınıfa ait hissederek iletişim kuruyorlar. Herkesi aynı kefeye koyduklarını düşünüyorum kesinlikle mutlu oluyorlar çocuklar kesinlikle önemli.”*

Tablo 2.

BEP toplantılarında beden eğitimi dersine yer verilerek ilerlemelerin takip edilmesine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Evet	1	Fiziksel etkinliklerin takip edilmesi	1
Hayır	8	Akademik dersler ile ilgili olması	6
		BEP toplantılarının verimli olmaması	5
		Uygulamaların zor olması	2

Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine “BEP toplantılarında beden eğitimi dersine yer verilerek ilerlemeler takip ediliyor mu? Nasıl / neden?” sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin çoğu BEP toplantılarının özellikle beden eğitimi dersi ile ilgili olarak düzenli bir şekilde yapılmadığını ifade etmiştir. Bu kategoride kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşleri dikkate alınarak ortaya çıkan temalar: akademik derslerde yapılması, BEP toplantılarının verimli olmaması ve BEP toplantılarının uygulanmasının zor olmasıdır. Görüşler incelendiğinde beden eğitimi dersine yönelik kazanımlara BEP toplantılarında yer verilmediğinden ilerlemelerinde takip edilmediği sonucuna varılmıştır. Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren bir sınıf öğretmeni tarafından BEP toplantılarında beden eğitimi dersine yer verildiği ve fiziksel ilerlemelerin de takip edildiği belirtilmiştir. Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve sporun olumlu etkilerinin olduğunu belirten sınıf öğretmenleri tarafından BEP toplantılarında bu dersin kazanımlarının dikkate alınmadığının tespit edilmesi değerli bir bulgudur.

Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

SÖ1: “Beden eğitimi dersi ile ilgili ayrı bir plan yapmıyorum hayat bilgisi ve fen derslerinde planlar yaptık beden eğitimi ile ilgi plan yapmadım şimdiye kadar, diğer öğrencilerle hiçbir şekilde ayrı tutulmadan onlarda normal bir şekilde müfredat neyse onu uyguladık ayrı tutmadan. BEP toplantılarımız genellikle Türkçe, matematik, fen gibi derslerde ve kazanımlar üzerine yoğunlaşıyor.”

SÖ3: “BEP toplantılarında şöyle oluyor; normalde bizde olan şey tamamen Türkçe matematik fen bilgisi sosyal konuşulur. Resim hiç konuşulmaz, beden eğitimi hiç konuşulmaz. Bunları veli de sormaz, bunları veli gelip hocam resimde nasıldır diye soran olmadı şimdiye kadar bu öğrenciler içerisinde bizim çocuk akademik olarak kötü ama beden eğitiminde bir şekilde ilerler mi diye ne bu toplantılarda ne de veli toplantılarında konuşulmaz bu konular.”

SÖ4: “BEP toplantılarında beden eğitimi programı biz koyuyoruz daha doğrusu rehber öğretmenimiz buna uygun süre vermedi resim beden eğitimi müzik bunları BEP planına koyalım demediği için oyun ve fiziksel etkinlikler için rehber öğretmenimiz bize bir şey söylemedi. Sadece okuma yazma matematik onları bep planına koyuyorduk. Öğrencilerin sadece bilişsel alanlarındaki gelişimine odaklanılmaktadır.”

SÖ6: “...Elbette planlamalar yapılırken fiziksel etkinliklerde el kol koordinasyonu oturup kalma zıplama basit hareketlerin planlaması yapılıyor bunlarda ilerlemeler kaydediliyor. Beden eğitimi, resim, müzik gibi dersler genellikle arka planda tutuluyor. Buna rağmen diğer dersler bep toplantılarında her zaman diğer dersler daha fazla ön planda tutuluyor. Bana göre özellikle rehber öğretmenler bizlere bu konuda yardımcı olabilirler.”

SÖ8: “çok verimli bep toplantısı yapmıyoruz hakkını vererek yaptığımızı düşünmüyorum buda belki sınıf öğretmenlerinden kaynaklanabilir belki rehber öğretmenlerden kaynaklanabilir belki ailenin ilgisinden kaynaklanabilir ama bazı şeyler çağ dışı kaldığını düşünüyorum bu birincisi. İkincisi bep toplantıları tamam çok gerekli uymakta da zorlanabiliyoruz çünkü çok özel insanlar olduğu için ne zaman neyle karşılaşacağınız o derste nasıl olacağı hiç belli olmuyor. Örneğin otistik bir çocuk ilacını almazsa o BEP toplantısında yaptığımız plan hiçbir işe yaramıyor. BEP’ de beden eğitimi üzerinde çok fazla konuşmamız geçmiyor daha çok kağıt üzerinde geçiyor çünkü daha çok zihinsel süreçlere yöneldiğimiz için ailenin de ilgisi o yönde olduğu için beden eğitimi biraz öteleniyor beden eğitiminde işin açığı eğer çocukta fiziksel anlamda bir sıkıntı yoksa diğer çocuklarla aynı şekilde oynuyor. İkincisi BEP toplantıları tamam çok gerekli ama uymakta da zorlanabiliyoruz çünkü çok özel insanlar olduğu için ne zaman neyle

karşılaşacağınız o derste nasıl olacağı hiç belli olmuyor. Örneğin otistik bir çocuk ilacını almazsa o BEP toplantısında yaptığınız plan hiçbir işe yaramıyor...”

SÖ2: “Dürüst olmam gerekirse BEP toplantıları verimli bir şekilde gerçekleştirilmiyor. Genel olarak bu tarz toplantılar formaliteden yapılan toplantılardır. Beden eğitimi dersinin ise toplantı sürecinde adı bile anılmıyor.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin kendilerini beden eğitimi dersi ile ilgili yeterliliklerine ilişkin görüşleri Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3.

Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersinde BEP’li öğrencilere yönelik gerçekleştirilen düzenlemelere ilişkin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Düzenleme yapılmıyor	6	İhtiyaç duyulmaması	3
		Gereksiz görülmesi	2
Düzenleme yapılıyor	3	Oyuna dahil etme	4
		Planlı etkinlikler hazırlama	3
		Sorumluluk verme	1

Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine “BEP’li öğrencilerin beden eğitimi dersleri için ortam düzenleme çalışmaları yapıyor musunuz? Nasıl/ Neden?” sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğu öğrenciler için beden eğitimi dersine yönelik herhangi bir ortam düzenlemesinin yapılmadığını ifade etmiştir. Yapılmama nedenlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde ise iki tema ortaya çıkmıştır: İhtiyaç duyulmaması ve düzenleme olmaması. Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinden üç tanesi düzenleme yaptıklarını oyuna dahil etme, planlı etkinlikler hazırlama ve sorumluluk verme çalışmaları yaptıklarını ifade etmişlerdir. Aşağıda sınıf öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

SÖ4: “Maalesef Bep’li öğrencileri özellikle beden eğitimi dersi için plana almıyorum. Yani o çocuk için ekstra bir şey yapmıyorum. Öteki çocuklarla birlikte daha çok oyun olduğu için yani hani ben öyle düşünüyorum. İşte balık kılçığından

tutun mendil kapmaca yağ satarım bal satarım bu tarz oyunlar oynadığımızdan dolayı çocuğu başka bir geliştirebilir yanını göremiyorum açıkçası.”

SÖ7: “Herhangi bir düzenleme yapmaya ihtiyaç duymuyorum. Çünkü yapacak bir olumsuz durumla karşılaşmadım. Yapsam eğer ihtiyaç duymadığım halde yapmam gerekiyor diye yapsam bu sefer diğer çocuklar içerisinde şöyle bir durum oluyor aa o bir farklı ve farklı bir durum oluyor ki o zaman da dışlanma mevzusu olabiliyor...”

SÖ9: “hocam bu sene ki öğrencimin hiçbir şeyi yok dil konuşma güçlüğü var ama çok büyük problem olmadığı için hiçbir farklılık yapmadık daha doğrusu bizim öğrencilerimizde kaynaştırma öğrencilerinin belki yüzde doksan beşinde diğer çocuklarla farklı bir ortam kurmamızı gerektirecek bir durum olmuyor çünkü herekte duymuyoruz gelen öğrenciler yüzeysel oluyor onlar içinde ayrı bir ortam kurma gereği duymuyoruz bu zamana kadar kurmadım. Aslına bakarsanız ekstra bir ortam hazırlanması gerektiğine ya da Bep’li öğrencilere özgü aktiviteler hazırlanması gerektiğine inanmıyorum. Bana göre gereksiz.”

SÖ5: “Mutlaka yapıyoruz temel hedefimiz şu sınıfın en başarılısı ile en kötüsü arasındaki bağlantıyı hiç koparmamaktır bunun için çaba gösteriyorum. Sınıf öğretmeni olarak arada dengeyi gözetmeniz gerekiyor. Beden eğitimi derslerinde bu öğrencilerinde dahil olabileceği oyunlar kurulmasını sağlıyorum. Buna yönelik etkinlikler hazırlıyorum. Böylece kendi arkadaşlarıyla birlikte bir oyunu tamamlamaları ya da oyunun bir parçası olmaları onları da mutlu ediyor.”

SÖ6: “Bu sene mesela beden eğitimi öğretmeni dışardan geldi. Bir çalışma planlama dahilinde bize onlarla bir planlama yapıldı. Bu etkinlikleri daha önceden bu öğrencilere yönelik planlıyoruz. Bazen bende beden eğitimi derslerine giriyorum. Evet, önceden planlanıyor ama uygulamada bazı aksaklıklar yaşanabiliyor.”

SÖ8: “Öğrenciler için bu etkinlikleri tabi ki de önceden planlıyoruz. Planlarken ise hem onların rahat hareket edebilecekleri ortam düzenlemelerini gerçekleştiriyoruz. Mesela çok zor bir oyun parkuru kurmuyoruz ya da çocuğun engel durumunu göz önünde bulundurarak parkurları düzenliyoruz. Tüm bunların yanında sınıf arkadaşlarıyla birlikte katılabilmesi yani oyuna hep birlikte dahil olabilecekleri aktiviteler hazırlamaya çalışıyoruz.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencisinin beden eğitimi derslerinde kişisel tavır ve tutumlarına Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 4.

Beden eğitimi ve spor dersine yönelik yeterlilik düzeyleri hakkındaki görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Yeterli	2	Lisans eğitimi almaları	7
Yeterli değil	7	Derse branş öğretmeni girmeli	2

Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine “Sınıf öğretmeni olarak beden eğitimi dersinde yeterli olduğunuzu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 3’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu beden eğitimi dersinde kendilerini yetersiz olarak görmektedir. Özellikle çocukların gelişimleri de göz önünde bulundurularak beden eğitimi, resim, müzik gibi derslerin branş öğretmenleri tarafından verilmesinin daha etkili ve verimli olacağını düşünmektedirler. Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinden 2 tanesi ilgili derste kendilerini yeterli bulduklarını, aldıkları lisans eğitiminde bu eğitimi aldıklarını ifade etmişlerdir. Aşağıda ise öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

SÖ2: “Kesinlikle girmeli yan alanım müzik ama müzik öğretmeni benden daha iyi ders verebilir. Branş öğretmenleri girse çok daha iyi olur faydalı olur.”

SÖ3: “Bana göre sınıf öğretmenleri kesinlikle branş dersi yapmamalıdır. Çünkü öğretmenler programı yetiştiremediği zaman beden eğitimi dersi eşittir Türkçe ya da matematik oluyor.”

SÖ4: “Ben sınıf öğretmeniyim beden eğitimi öğretmeni değilim. Tabi ki yeterli olduğumu düşünmüyorum. Evet, yaratıcılığım derste aldığım ben kendim sporla ilgilenen bir insanım sporu çok severim ama bir beden eğitimi öğretmenin mesleki bilgisine sahip değilim.”

SÖ5: “Çok isterdim kesinlikle gerekli. Branş derslerine branş öğretmenleri girmeli. Bu aslında okullardaki en büyük yara. Biz çocuklara beden eğitiminde oyun falan oynatıyoruz ama müzik falan yerlerde resim falan yerlerde, çocuklara sadece akademik olarak destek olmak branş dersleri olmadığı için çok yetersiz.”

SÖ9: “Kesinlikle yeterli değilim ben. Sadece kaynaştırma öğrencisi için değil de diğer çocuklar adına da çok yeterli olduğumu düşünmüyorum müzikte de resimde de yeterli olamıyoruz sınıf öğretmeni olarak. Onun için ben mutlaka ta 1. Sınıftan itibaren yetenek gerektiren beceri gerektiren derslerde branş öğretmenlerinin girmesi gerektiğini düşünüyorum.”

SÖ1: “Elimden gelenin fazlasını yapmaya çalışıyorum yeterli olduğumu düşünüyorum evet. Okurken bu gibi derslerimiz vardı. Orada öğrendik.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin BEP’li öğrencilerin beden eğitimi dersleri için ortam düzenleme veya akran iletişimini geliştirmek için gerçekleştirilen çalışmalara yönelik görüşleri ise Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 5.

Kaynaştırma öğrencisinin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik katılım ve algıları hakkında görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Olumlu yönde	9	İstekli	7
		İletişim kurma	7
		Mutlu	4
		Özgüven	2

Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine “Kaynaştırma öğrencisinin beden eğitimi derslerinde kişisel tavır ve tutum gösterdiğini fark ediyor musunuz? Nasıl?” sorusu yöneltilmiştir. Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma eğitimi alan öğrenciler beden eğitimi dersinde olumlu yönde tavır ve tutum sergilemektedirler. Ortaya çıkan temalar ise istekli, mutlu, iletişimlerinin güçlenmesi ve özgüvendir. Belirtme sıklığı en yüksek olan temalar ise öğrencilerin istekli olmaları ve iletişim kurmalarıdır. Bu bulgu kaynaştırma eğitimi

veren sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde beden eğitimi ve sporun kaynaştırma öğrencilerine olan etkilerinin bulgularını destekler niteliktedir. İletişim kurma temasının yüksek olması beden eğitimi dersinin kaynaştırma öğrencilerine yansıyan olumlu etkilerinden biri olarak görülmektedir.

Aşağıda sınıf öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

S.Ö1: “Çok mutlu oluyorlar çok zevkli geçiyor beden eğitimi dersleri diğer çocuklarla iç içe geçtiği için ben daha mutlu olduklarını daha keyifle okula geldiklerini görüyorum arkadaşları ile iletişimi güçleniyor.”

S.Ö .3:_ “Öğrenci zaten Türkçe matematik tarafında başarılı olmadığı için diğer öğrenciler beden böyle birazcık iple çekerken onlar birazcık iple çekmenin ötesine geçiyor çünkü çocuk orada daha mutlu daha huzurlu daha başarı gösterebildiği içinde özgüvenli hissediyor. Özgüveni gelişiyor. Onun için daha fazla istiyorlar o dersi bariz belli oluyor.”

S.Ö .4: “İstekle katılıyorlar çok seviyorlar çünkü çocuklar öteki derslerde diğer arkadaşlarından geri olduklarını biliyorlar hissediyorlar onu sonuçta okuma yazma bilmiyor belli ediyor onu 1. Sınıftan 2. Sınıfa geçememiş kendisi de bunun farkında ama bu beden eğitimi dersinde görünmüyor artık görünmüyor çocukta fiziksel aktivitelere katıldığı için bir fark kalmıyor aralarında. İletişim kuruyorlar. İstekliler.”

S.Ö .8: “Çok hazırlar aslında yani o derse katılmaya hazırlar çünkü biliyorsunuz beden eğitimi çocuk için oyun. Oyun olunca her çocuk hazır o da hazır çok mutlu oluyor çıkmak istiyorlar bahçeye sürekli veya diyelim hava müsaade etmiyor sınıf içinde ona uygun etkinlik olunca ki zaten öyle oluyor çok katılmak istiyorlar mutlular yani.”

S.Ö .9: “Mevcut öğrencimden bahsederseniz diğer öğrencilerden hiçbir farkı yok beden eğitimi dersinde normalde hangi oyunu oynatıyorsak oda o oyunu oynuyor çabucak kavrayabiliyor. Çocuklarla iletişim kurmakta sosyal çevre açısından bir yaklaşma açısından hiçbir problemi yok öğrencilerin.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin özel günlerde törenlere katılma durumlarına Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6.

Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin törene katılma durumları

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Katılıyor	9	Grup gösterileri	7
		Sahnedeki olma	4

Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine “Kaynaştırma öğrencilerinin özel günlerde törenlere katılımı sağlanıyor mu? Nasıl?” sorusu yöneltilmiştir.

Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren tüm sınıf öğretmenleri kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin törenlere katıldıklarını ifade etmişlerdir. Törenlerdeki görevlerine ilişkin iki tema ortaya çıkmıştır: Grup gösterileri ve sahnede olma.

Aşağıda sınıf öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

SÖ2: “Tabii yani onlar genelde sınıftan kopartılmazlar kendi sınıfım için söyleyeyim yapılan tüm gösterilerin hepsine muhakkak katılımı olur diğerleri dediğim gibi 10 dk lık sahnede görevi varsa onun bir cümleliktir. Ya da yapılan resmi bir törende onların büyük bir rolü varsa onlarda (kaynaştırma öğrencileri) mutlaka sahne önüne çıkarlar orada o alkışı alırlar .”

SÖ7: “Kesinlikle sağlanıyor son derece önem gösteriyorum öğrencilere mutlaka sınıfla beraber bir etkinlik varsa yapabildiği ölçüde yapamıyorsa bile onlarla beraber kalmasına bulunmasına dikkat gösteriyorum.”

SÖ5: “Tabii ki ona çok dikkat ediyorum mesela bir koro çıkardım mutlaka oda en önde olur koroya katılır. Grup gösterileri zaten daha iyi oluyor.”

SÖ1: “Koro gibi gösteriler yapılırken daha rahat oluyor. Yapamazsa bile tören alanına alı alkışlatıyorum. Yani bir şekilde oda alkış alıyor.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin müfredatın amaçlarına uygunluğuna Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7.

Kaynaştırma öğrencilerinin program amaçlarına uygunluğuna yönelik görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Uygun değil	6	Zorlanma	5
		Uyarlanmalı	4
		Bep raporunun kullanılması	3
Öğrencinin durumuna bağlı	2	İhtiyaca göre farklılaşma	3

Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine “Kaynaştırma öğrenciniz normal müfredat içindeki amaçlara uygun mu? Neden? ” sorusu yöneltilmiştir. Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre iki kategori çıkmıştır: uygun değil ve öğrencinin durumuna bağlı olma. Uygun görmeyen kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin nedenleri incelendiğinde 3 tema ortaya çıkmıştır. Bunlar: zorlanma, bep raporunun kullanılması, uyarlanmalıdır. Öğrencinin durumuna bağlı kategoride ise tek tema ortaya çıkmıştır. Bu tema ihtiyaca göre farklılaşmadır. Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine göre kaynaştırma eğitimi alan öğrenci için müfredat amaçları öğrenciyi zorlamaktadır. Bu nedenle uyarlama ihtiyaçlarına göre uyarlama yaptıklarını ifade etmektedirler.

Aşağıda sınıf öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

SÖ6: “Şu anki öğrencimi şey yapayım gayet ona da uygun bende ki öğrenci özel öğrenme güçlüğü, disleksi hani motor becerilerle alakalı bir sıkıntısı yok aslında güzeldi anlıyor sadece biraz farklı kazanımlar onu uyarlamak gerekiyor. Yoksa zorlanıyorlar. Değiştirip yapıyoruz.”

S.Ö .5: “ Hem bep doğrultusunda yapılıyor hem sınıf içi aktivitesinden dolayı yapılıyor hem ders etkinliklerine katılımından dolayı yapılıyor hem aynı zamanda

akran zorbalığı göz önünde bulundurularak yapılan faaliyetler diye değerlendiriyorum. Bu kaynaştırma öğrencisinden öğrencisine değişebilir.”

S.Ö .7: “Benim elimde ki kaynaştırma öğrencisinin raporuna göre hareket ediyorum orada benim yapmam gereken Türkçe ve matematikten verdiğim kazanımlar. Çocuğun zorlanmaması gerekir değil mi? Buna göre uyarılma yapıyorum. İhtiyaçlarını göz önünde bulunduruyorum. Duruma göre değişir. ”

S.Ö .8: “Bedensel bir engeli varsa ona göre değerlendirilir mesela koşma eylemini düzgün yapıyorsa bu benim için yeterli ondan ip atlamasını beklemem ondan top atmalı tutmalı oyun oynamasını beklemem müfredata uygunluğu kaynaştırma öğrencisinin durumuna göre değişiyor. ”

SÖ1: “Bunu böyle söylemek çok zor. Öğrencinin durumuna göre değişir cevabı. İhtiyacı yapıp yamadıkları engeli ne ise o dikkate alınmalı.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin yaşantı eksikliği nedeniyle en çok eğitim alması gereken alanlara Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8.

Kaynaştırma öğrencilerinin eğitim gereksinimleri hakkındaki görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Gelişimine yönelik	3	Sosyalleşme	2
		Kendini ifade etmesi	1
Aileye yönelik	2	Aile eğitimi	2
Eğitimine yönelik	4	Branş derslerinin sayısı artırılmalı	4
		Yetenek ve ilgileri belirlenmeli	4

Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine “Yaşantı eksikliği gözüyle baktığınızda özel eğitim öğrencilerinin en çok hangi alanda eğitim alması gerektiğini düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Kaynaştırma eğitimi veren sınıf

öğretmenlerinin görüşlerine göre belirtilme sıklığı en yüksek çıkan kategori öğrencinin eğitimine yönelik olan kategoridir. Bu kategorinin temaları branş derslerinin sayısının artırılması ile yetenek ve ilgilerinin belirlenmesidir.

Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ortaya çıkan bir diğer kategori öğrencinin gelişimine yönelik olan kategoridir. Bu kategoride ortaya çıkan temalar sosyalleşme ve kendisini ifade etmedir. Kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin aile eğitimi de önemli görülmektedir.

Aşağıda sınıf öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

SÖ7: “Olay zaten hep şeye geliyor. Türkçe matematiğe geliyor ya bu çocuklar bir defa biliyoruz burada başarılı olamıyorlar ya bu çocuğun başka bir yerde kendisine güvenmesi gerekiyor Ben de bu toplum içinde varım var olduğunu hissetmek Ben de bu toplum için bir şeyler yapabilirim kendinde hissedebilmesi için kesinlikle beden eğitimi olur resim müzik olur bu üçünü çok fazla ayırmak istemiyorum. Yetenekleri belirlenip bu derslerde kendilerini gerçekleştirsinler.”

SÖ2: “Bende bu çocuklara çok fazla okuma yazma matematik veriyoruz ama bundan ziyade beden eğitimi dersi olsun müzik olsun çocuğun hareket alanı olursa dersler olursa çok daha fazla faydalı olur. Müziğe ilgisi olan orada eğitim alsın. Bedende yeteneği olan orada eğitilsin. Ya da resim işte. İlgi yetenekleri belirlenip ona göre ilerlese okulları eğitimleri daha iyi olacak.”

SÖ4: “Deneyimlerime dayanarak söylüyorum. Ailelerine ulaşmak onlara eğitim vermek gerekiyor.”

SÖ9: “Bu çocukların toplum içinde rahat etmeye ihtiyaçları var. Mesela törenlere katılıyor mu diye sordunuz. Katılmalı ki sosyal olsun. Kendisini ifade etsin. Her ders için bu böyle olmalı.”

SÖ5: “Öğrencilerin hepsinin olduğu gibi bu çocuklarında sosyal hayata uyumu için eğitim almaları şart. Okulda, sınıfta, dışarıda, parkta nerede olurlarsa olsunlar sosyalleşmeleri konusunda desteklenmeleri gerekiyor.”

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre özel eğitimde beden eğitimi ve sporun etkisine yönelik bulgular Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9.

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve spor dersinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik etkisine ilişkin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Olumlu yönde	10	Sosyalleşme	6
		Motor becerilerin gelişimi	5
		Motivasyon sağlama	3

Özel eğitim öğretmenlerine “Özel eğitimde beden eğitimi ve sporun etkileri ne yöndedir? Neden?” sorusu yöneltilmiştir. Özel eğitim öğretmenleri beden eğitimi ve sporun özel eğitimde olumlu yönde etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Ortaya çıkan temalar ise sosyalleşme, motor becerilerin gelişimi ve motivasyon sağlamadır. Belirtilme sıklığı en yüksek olan sosyalleşme teması kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenleri tarafından da ifade edilmiştir.

Aşağıda özel eğitim öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.2: “Özel eğitim öğrencilerinin hareket etmeye enerjilerini boşaltmaya ihtiyacı var. Evet beden eğitimi dersinin motivasyon açısından sosyal açıdan katkısı olduğunu düşünüyorum. Beden eğitimi gereklidir.”

Ö.E.5.: “ Özel eğitimde spor vazgeçilmezdir. Çocukların sosyalleşmesi açısından, motor becerileri açısından çok önemli, yani vazgeçilmez bizim en çok işbirliği içinde olduğumuz alanlarda biri spor.”

Ö.E.1.: “Bence vazgeçilmezdir. Ana ders gibi mutlaka işlenmesi gereken derslerden. Çocukların sosyalleşmesine katkı sunuyor. Beraber oyun oynuyorlar. Çocukların psikomotor becerilerini geliştiriyor.”

Ö.E.8: “Özel eğitimle beden eğitimi aslında çok ilişkili alanlar. Özel gereksinimli bireylerin fiziksel aktivitelerde bulunması motor becerilerini küçük olsun büyük olsun etkilediği için beden eğitimi çok önemli. Grup etkinlikleri olduğu için sosyal gelişimi de olumlu yönde etki eder.”

Tablo 10.

Davranış değiştirmede beden eğitiminin etkilerine ilişkin özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Olumlu yönde	10	Hiperaktiviteyi azaltma	6
		Problem davranışı azaltma	4
		Dikkat süresini uzatma	2
		Kuralları öğrenmeyi kolaylaştırma	2

Özel eğitim öğretmenlerine “Davranış değiştirmede beden eğitiminin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre beden eğitimi dersi davranış değiştirmede oldukça etkilidir. Davranış değiştirmede olumlu etkilerinin olduğunu belirten özel eğitim öğretmenlerine göre beden eğitimi dersi hiperaktiviteyi azaltma, problem davranışı azaltma, dikkat süresini uzatma ve kuralları öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Belirtilme sıklığı en yüksek olan hiperaktiviteyi azaltmada, çocukların enerjilerini boşaltmalarına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Aşağıda özel eğitim öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.1.: “Çok olumlu olduğunu düşünüyorum. Çünkü zaten çocuk içini boşaltmak zorunda birtakım zihinsel aktiviteler onu zorlayabilir. Onu belki beden diliyle ifade ediyordur. Beden eğitimi davranış değiştirme anlamda çok önemli.”

Ö.E.4.: “Evet çok etkisinin olduğunu düşünüyorum problem davranışı değiştirmede azaltmada etkisinin olduğunu düşünüyorum.”

Ö.E.7.: “Özellikle davranış problemi olan çocuklarda enerjilerini atmak anlamında çok iyi oluyor. Genel de beden eğitimi dersini ödül olarak kullanıyoruz beden eğitimi dersi davranış değiştirme de etkili hiperaktivitesi olan çocuklarda hiperaktiviteyi azaltıyor. Oyun oynadığımız zaman belli kuralları öğreniyorlar. Kurallara uyma, sıra bekleme gibi bir sürü davranış öğreniyorlar.”

Ö.E.5.: “Çok büyük bir etkisi davranış değiştirme verirken beden eğitimi kullanılmalı. Örnek veriyorum bizim iki ayda halledeceğimiz bir davranışı beden eğitimi kullanılarak 1 aya indirilebilir. Enerjisini attığı için daha uyumlu pamuk gibi oluyor.”

Ö.E. 10.: “Kesinlikle o yüzden haftada 2şer saat olması gerektiğini düşünüyorum. Bir kere davranış problemlerini minimize etmemizi sağlıyor. Ergenlik döneminde özellikle enerjilerini atmamızı sağlıyor OÇEM’lerde. Hiperaktivitesi olan çocukların enerjilerinin atması ve dikkat sürelerinin uzun soluklu oluyor.”

Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin beden eğitimi ders içeriğinin uygunluğu hakkındaki görüşleri Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 11.

Beden eğitimi ve spor ders içeriğinin uygunluğu ve uygulama süreci hakkındaki görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Yetersiz	8	Ders saati artırılmalı	8
		Amaçlar eklenmeli	3
Uygun değil	2	İçerik değiştirilmeli	2

Özel eğitim öğretmenlerine “Özel eğitim öğretmeni olarak beden eğitimi dersinin içeriğini uygun buluyor musunuz? Neden?” sorusu yöneltilmiştir. Özel eğitim öğretmenlerinin çoğunun görüşlerine beden eğitimi ders içeriği öğrenciler için yetersiz görülmektedir. Görüşler değerlendirildiğinde iki tema ortaya çıkmıştır: ders saati artırılmalı ve amaçlar eklenmelidir. Özel eğitim öğretmenlerinden 2 tanesi de dersin içeriğini uygun bulmamaktadır. Nedenlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde ise içeriğin değiştirilmesi gerektiği teması ortaya çıkmıştır.

Aşağıda özel eğitim öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.1.: “Yeterli olduğunu düşünmüyorum. Daha öncesinden 2 saati biz 2 saate bile az diyorduk, bunu tek saate düşürdüler buda çocukların aynı zamanda rahatlamaalarını inanılmaz derecede etkiledi. Çocuklar sürekli kapalı alanda beden eğitimi dersi tek saat zaten hazır ol rahat ısınma hareketleri derken ders bitiyor. Çocuklar yaptıkları işten keyif bile almıyor.”

Ö.E.3. : “Ders saatinin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Enerjisini boşaltmaya ihtiyaçları var okulda bunu daha geniş kapsamlı yaşamasını istiyoruz.”

Ö.E.2: “Yetersiz olduğunu düşünüyorum. Haftada 1 saat şuan görüyorlar çok yetersiz daha fazla olabilir.”

Ö.E.7.: “Hiç uygun değil ben o programdan amaç alıyorum ama kendim uyguluyorum. Programda bizim de çalışabileceğimiz amaçlarda var ama birçoğu bizim çalışabileceğimiz çocuklara uygulayabileceğimiz şeyler değil. Bunların gözden geçirilmesi hatta değiştirilmesi gerekir. Prosedür gereği yapıyoruz ama çok bağlı.”

Ö.E. 5.: “Yetersiz olduğunu düşünüyorum haftada 1 saat yetmiyor. Daha da artırılması gerektiğine inanıyorum. Gelişimlerini etkileyici birkaç amaç daha olsa daha etkili olacağını düşünüyorum.”

Beden eğitimi dersinin özel eğitim öğretmenleri tarafından uygulanmasının yeterliliğine ilişkin özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12.

Özel gereksinimli öğrencilere beden eğitimi ve spor dersine yönelik sağlanan desteklerle ilgili görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Yetersiz	9	Beden eğitimi öğretmenlerinden destek alınmalı	8
		Kendilerini yetersiz görmeleri	6
		Çocuk gelişiminin desteklenememesi	4
Yeterli	1	Bilgi sahibi	1

Özel eğitim öğretmenlerine “Beden eğitimi dersinin özel eğitim öğretmenleri tarafından uygulanması sizce yeterli mi? Neden?” sorusu yöneltilmiştir. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde beden eğitimi dersinin özel eğitim öğretmenleri tarafından verilmesi yetersiz görülmektedir. Görüşler dikkate alınarak nedenleri incelendiğinde 3 tema ortaya çıkmıştır: beden eğitimi öğretmenlerinden destek alınması, kendilerini yetersiz görmeleri ve çocuk gelişiminin desteklenememesidir. Görüşülen özel eğitim öğretmenlerinden 1 tanesi beden eğitimi dersinin özel eğitim öğretmenleri tarafından verilmesini yeterli görmekte nedeni olarak ise bilgi sahibi olduğunu ifade etmektedir. Özel eğitim öğretmenleri beden eğitimi ile ilgili olarak kendilerini yetersiz görmekte bu nedenle de beden eğitimi öğretmenleri ile işbirliği içinde çalışmak istemektedirler. Verdikleri bedenin çocukların bedensel ve sporsal gelişimi için yetersiz olduğunu ifade etmektedirler. Ders saatlerinin artmasını öneren özel eğitim öğretmenleri beden eğitimi öğretmenleri ile işbirliği içinde çalışmak istedikleri söylenebilir.

Aşağıda özel eğitim öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.2.: “Beden eğitimi öğretmenin girmesini tercih ederim. En azından çocukların bir alt yapısı olur. İlerleyen zamanlarda bir spor eğitimi alır. Çünkü biz Beden eğitimi dersi almadık lisans eğitiminde profesyonel sporcu bilinciyle hareket edemiyoruz. Şuan onlar çocukları her anlamda daha iyi etkiler.”

Ö.E.1. : “bunun eğitimini almış kişilerin uygulaması daha güzel olur. Bu işi bilen kişilerle her ikisinin ortak olması daha güzel olur. Beden eğitimi öğretmeni daha iyi bilir nasıl olması gerektiğini düşünüyorum. Gelişimlerine doğrudan etki edebilirler. Hatta beden eğitimi bölümlerinde özel eğitimde spor gibi bir bölümün açılması gerekir.”

Ö.E.6.: “Tabi ki beden eğitimi kadar işe vakıf olmamız mümkün değil zaten saygısızlık olur. Bir beden eğitimi öğretmeni kadar etkili o dersi işlememiz mümkün değil. Ama bu konuda özel eğitim öğretmenlerinin hakkını yiyemem çocukların düzeylerine uygun dersi işliyorlar.”

E.Ö.10.: “Yok kesinlikle özel eğitim öğretmeni bellidir. Kendi alanında eğitim almıştır disiplinler arası eğitime çok karışmamalıdır. Nerede devreye girer tıkanıklık

olduğunda görüş alarak devreye girer sıkıştığında, öğretim içerik anlamında değil olmamalı. Asla yeterli değil.”

E.Ö.5.: “Kesinlikle değil. Çünkü biz akademik olarak, ya da öz bakım becerileri olarak karşılaştırırsak tabi ki daha öndeyiz ama çocuğun sporsal gelişimi olarak mutlaka beden eğitimi öğretmenlerinden destek almamız lazım ki çocuk birlikte ilerlesin.”

E.Ö.7.: “Bu konu ile ilgili çocuk gelişimini bildiğimiz için sıkıntı yaşamıyorum. Bizlerde bu konuda uygun eğitimi veriyoruz.”

Davranış değiştirmede beden eğitiminin etkilerine ilişkin özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri tablo 12’ de yer almaktadır.

Kurumlarında sporsal branşlaşma gibi ilerlemelerle ilgili özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri tablo 13’ de yer almaktadır.

Tablo 13.

Okulların beden eğitimi faaliyetlerine yönelik uygunluğuna ilişkin görüşleri Kurumlarında sporsal branşlaşma gibi ilerlemelerle ilgili özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Evet	5	Kurum içi çalışmalar	5
Hayır	5	Bilgi sahibi olunmaması	5
		Beden eğitimi öğretmenin olmaması	4
		Öğrencilerden kaynaklanan sebepler	2

Özel eğitim öğretmenlerine “Kurumunuzda sporsal branşlaşma gibi ilerlemeler mevcut mu? Neden / Neler yapıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre kurumlarda sporsal branşlaşma yapıma ya da yapılmama sayıları eşittir. Araştırmaya katılan 10 öğretmenden 5 tanesi yapıldığını belirtirken 5 tanesi yapılmadığını belirtmektedir. Sporsal branşlaşma yapılan okulların çalışmalarının kurum içi çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu kurumların beden eğitimi öğretmenlerinin olması ve fiziki koşullarının yeterliliğinden sporsal branşlaşma faaliyetlerinin yürütüldüğü söylenebilir. Sporsal branşlaşma faaliyetleri yapılmayan

kurumlarda özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde 3 tema ortaya çıkmıştır: öğretmenin bilgi sahibi olmaması, beden eğitimi öğretmenin olmaması ve öğrencilerden kaynaklanan sebeplerdir. Bu kurumlarda beden eğitimi öğretmenin olmaması ve fiziki koşullarının da yetersiz olduğu gözlemlendiğinden öğretmenlerin bu konu ile ilgili çalışma yapmadıkları söylenebilir. Ayrıca özel eğitim öğretmenleri beden eğitimi dersi için kendilerini yetersiz gördüklerini, kurumlarında beden eğitimi öğretmenin olmasını ve işbirliği içinde çalışmak istediklerini (tablo 11) belirtmişlerdir. Bu sorunun bulguları ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Aşağıda özel eğitim öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.1.: “Sporsal anlamda branşlaşmalar mevcut. Beden eğitimi öğretmenimiz kendisi çocukların belli özeklerine göre aileyi yönlendiriyor hangi branşı yapabilir konusunda biz sadece özel eğitimciler olarak fikir veriyoruz komutları yerine getirebilir mi yönergelerde ne kadar başarılı olabilir konusunda destek sağlıyoruz.”

Ö.E.5.: “8 Öğrencim var 4 tanesi fazla kilolu ben bu öğrenciler için ayrı olarak okul bahçesinde yürüyüş bedensel aktiviteler benimde içinde olduğum şekilde yapmaya çalışıyoruz. Branşlaşma durumu yok. Beden eğitimi öğretmenimiz olsaydı belki başka çalışmalarda yapabilirdik. Ama öğrenciler yapabilir mi emin değilim. “

Ö.E.8.: “Okulumuzda branşlaşma olamayacak kadar ağır öğrenciler var. O yüzden mümkün değil.”

Ö.E.7.: “Okulumuzda futbol okul kulübü var. Daha önceden çok daha iyiydik şuanda aynı düzeyde olduğunu söyleyemem .”

Ö.E.10.: “Sporda branşlaşma konusu hakkında bizim bir bilgimiz yok. Beden eğitimi öğretmenimiz olmadığı için branşlaşma gibi bir yönlendirme yapamayız.”

Kurumların da beden eğitimi faaliyetleri için uygun ve yeterli alan ya da donanımın olması ile ilgili özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine tablo 14’da yer almaktadır.

Tablo 14.

Kurumların da beden eğitimi faaliyetleri için uygun ve yeterli alan ya da donanımın olması ile ilgili özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Yeterli değil	5	Spor salonunun olmaması	5
		Materyal ihtiyacının olması	2
		Bahçe alanının küçük olması	2
Yeterli	5	Donanımlı	5

Özel eğitim öğretmenlerine “Kurumunuz da beden eğitimi faaliyetleri için uygun ve yeterli alan ya da yeterli donanımınızın olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen bulgulardan iki kategori oluşmuştur: yeterli değil ve yeterli. Yeterli olmadığını ifade eden özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde spor salonunun olmaması, materyal ihtiyacının olması ve bahçe alanının küçük olması temaları ortaya çıkmıştır. Spor salonunun olmaması belirtilme sıklığı yüksek olan temalardandır. Öğretmenlerin algısına göre beden eğitimi dersi için gerekli donanımlardan birinin spor salonu varlığı olduğu söylenebilir.

Yeterli gören özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre kurumlarında beden eğitimi dersi için gerekli donanım mevcuttur. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri ve yapılan gözlemler sonucu, bu durumun kurumlar arasında fiziksel farklılıkların olması, beden eğitimi öğretmenin olması ve idarecilerinde bu konuda destek vermesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Aşağıda özel eğitim öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.2.: “Spor salonu yok. Spor amaçlı kullandığımız bir yer ama yeterli değil. Kışın temel beceri eğitimi yapılıyor ama dışarıda ki gibi etkili olmuyor. Okulun yeterli donanımı var. Kışın küçük bir salonumuz var tam salon gibi değil.”

Ö.E.6.: Hayır düşünmüyorum şartlar daha güzel olabilir beden eğitimi salonumuz çok yeterli değil. Bahçe belki yazın kullanılabilir ama kış için çok yeterli

değil. Daha fazla olmalı. Fiziksel becerilerini ortaya çıkarabilecek duyu bütünlüğünü ortaya çıkarabilecek araç gerece ihtiyaç var.”

Ö.E.4.: “Evet yeterli alanımız var. Araç gereç anlamında bu eksik diyemiyoruz. Materyal anlamında da hiçbir sıkıntımız yok. Evet, yeterli donanım sağlanıyor bu anlamda hiçbir sıkıntımız olmadı.”

Ö.E.9.: “Donanım konusunda çok fazla sıkıntımız olduğunu düşünmüyorum kapalı salonumuz var. Araç gereçlerimizde temin ediliyor ama öğretmenler isterse. Beden eğitimi öğretmeni isterse idare tamamlıyor.”

Ö.E.10.: “Okul bahçesinde yapıyoruz beden eğitimi derslerini herhangi bir salonumuz yok kış aylarında sınıf içi oyunlar yaptırıyoruz. Bahçemizde küçücük. Hiçbir alanımız yok bir tane açık kapımız var başka hiçbir şeyimiz yok bizim. Kendimiz aldık kendi imkanlarımızla gerekli şeyleri yapmaya çalışıyoruz.”

Tablo 15.

Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim gereksinimleri hakkındaki görüşleri

Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi dersine ilgi düzeyleri, katılımları ve genel tutumları

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Tutum ve ilgileri yüksek	5	Eğlenceli	5
		Rahat hareket etme alanı	3
Tutum ve ilgileri düşük	5	Çekingen tutum	4
		Sıkılma	2
		Hazır bulunuşluk düzeyleri düşük	2

Özel eğitim öğretmenlerine “Özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi derslerine ilgi düzeyleri, spor faaliyetlerine katılımı ve derse genel tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi dersine tutum ve ilgi düzeyleri eşit oranda farklılaşmaktadır. Araştırmaya katılan 10 özel eğitim öğretmenin 5 tanesi tutum ve ilgi düzeyi yüksek olarak değerlendirirken 5 özel eğitim öğretmeni düşük olarak değerlendirmektedir. Tutum ve ilgi düzeyini

yüksek bulan özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde neden olarak eğlenceli ve rahat hareket etme alanı temaları çıkmıştır. Tutum ve ilgi düzeyini düşük bulan özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde neden olarak öğrencilerden kaynaklı çekingen tutum, sıkılma ve hazırbulunuşluk seviyesinin düşük olması temaları ortaya çıkmıştır.

Aşağıda özel eğitim öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.1.: “Beden eğitimine karşı tutumları çok iyi ve inanılmaz derecede seviyorlar yüzdeler vermek gerekirse yüzde 90 ı beden eğitimi dersine ayrı bir ilgisi var. Sporsal etkinliklerde ders saati dışında biz mecburen antrenman yaptırmak zorundaydık antrenmana getirip götürme işinin tamamen sorumluluğu bizdeydi. Tabii ki ailelerin hepsinin onayını aldık tek tek alıyorduk evden antrenman sahasına gidiyorduk bitince aynı şekilde evlerine dağıtıyorduk.”

Ö.E.3.: “Çok keyif alıyorlar çok seviyorlar. Onlar için beden eğitimi dersi biraz eğlence dersi aslında. Rahat hareket edebilmek koşturabilmek öğretmenin yönergelerine uymak onları için eğlenceli. Olumlu tutumları var.”

Ö.E.7.: “Biraz düşük çünkü çekingen öğrenciler oldukları için içe kapanık olabiliyorlar biraz isteksiz oluyorlar.”

Ö.E.5.: “Çocukların beden eğitimi dersi anlamında hazırbulunuşlukları yok. Derse ilgi düzeyleri çok düşük. Hadi gelin ısınma yapalım diyorum hiç biri yapmıyor. İlerleme oluyor zaman içinde katılım sağlanıyor.”

Ö.E.6.: “Genelde ilgililer ama çok çabuk sıkılıyorlar.”

Ö.E.10.: “İş okulu olduğu için beden eğitimi dersinden kaçıyorlar daha serbest olmak istiyorlar. Planlı bir şey yapmak istemiyorlar. Planlı şekilde öğretmenle bir şey yapmak istemiyorlar.”

Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrenciler için beden eğitimi dersine yapılan hazırlıklar tablo 15’te yer almaktadır.

Tablo 15.

Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrenciler için beden eğitimi dersine yapılan hazırlıklar

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Ailelerin destek vermesi	10	Öğrenciyi (kıyafet vb.)hazırlama	10
Öğretmenin destek vermesi	5	Bilgisi yok	3
		Model olma	2

Özel eğitim öğretmenlerine “Beden eğitimi dersleri için ne gibi hazırlıklar yapıyor bu duruma aileler ne düşünüyor? Eşofman, forma giyme, spor ayakkabı giyme vs. sizde bu hazırlıklara dahil oluyor musunuz? (spor kıyafetleri, spor ayakkabısı vs.)” sorusu yöneltilmiştir. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde iki kategori oluşmuştur: ailelerin destek vermesi ve öğretmenin destek vermesi. Beden eğitimi dersi için ailelerden destek alındığını ifade etmişlerdir. Okullarda alınan kararlar doğrultusunda öğrenci velileri beden eğitimi dersi için çocuklarını okula eşofmanla göndermekte ya da yedek kıyafet koymaktadır. Özel eğitim öğretmenin destek olduğu kategoride ise iki tema ortaya çıkmıştır: bilgisi yok ve model olmadır. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde bazısının beden eğitimi dersinin hazırlıkları ile ilgilenmediği dolayısıyla bilgisinin de olmadığı görülmektedir. Bazı özel eğitim öğretmenleri ise beden eğitimi dersi olan günlerde okula eşofmanla gelerek ya da öğrencilere model olduklarını ifade etmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen bulgular ve gözlemler sonucu, bilgisi olmayan öğretmenlerin ya da tamamıyla ailelerden destek alınan öğrencilerin kurumlarında beden eğitimi dersi ile ilgili faaliyetlerin yapılmadığı, beden eğitimi öğretmenin olmadığı ve okulun da fiziki donanımın olmadığı söylenebilir.

Aşağıda özel eğitim öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.3.: “Mutlaka ailelerin hepsi spor kıyafetlerini gönderiyor yedek atlet yedek t shirt mutlaka olmak zorunda zaten sene başında veli toplantısında hangi günlerde hangi saatte olduğunu bildirdiğimiz için bütün malzemeleri sağ olsun temin ediyorlar. Buraya gelir gelmez Soyunma odasında üstlerini değiştiriyorlar normal

kiyafetlerini çıkarıp eşofmanlarını giyiyorlar daha sonra ders biter bitmez atlet ve t shirtleri değiştirilip sınıfa çıkıyorlar. Eğer beden eğitimi öğretmeni o derste bulunmamı isterse evet spor kıyafetlerimi giyiyorum aktif şekilde bulunmamı isterse.”

Ö.E.6.: “Beden eğitimi dersi yaptığımızda yedek kıyafet oluyor ya da yapacağımızda ailelerden istiyoruz. Velilerimde bulunduğum taleplerden bir sıkıntı yaşamadım bu zamana kadar.

Ö.E.8.: Beden eğitimi öğretmeninden gelen talepler doğrultusunda okulumuzda karar aldık. Ben eşofman giyiyorum çocuklarla beraber hareket etmek için onlarla koşmak zıplamam gerekir.

Ö.E.4.: “Toplantılarda alınacaklar listesi gönderiliyor bütün gerekli malzemeler söyleniyor. Ona göre hareket ediliyor Ben giymiyorum. Çokta ilgim yok açıkçası.”

Ö.E.10.: “Evet eşofman getiriyorlar ama uymayan çocuklar var ekonomik anlamda kötü olan öğrenciler var. Bazı öğrenciler tepki gösterip istemiyorlar. Ama benim dersim değil diye çokta bilgim yok.”

Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin yaşantı eksikliği nedeniyle en çok eğitim alması gereken alanlara Tablo 17’de yer verilmiştir.

Tablo 17.

Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim gereksinimleri hakkındaki görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Topluma uyum beceriler	7	Sosyal beceriler	7
		Günlük yaşam becerileri	7
Kişisel beceriler	3	İletişim	2
		Özgüven	1

Özel eğitim öğretmenlerine “Yaşantı eksiliği gözüyle baktığınızda özel eğitim öğrencilerinin en çok hangi alanda eğitim alması gerektiğini düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir.

Özel eğitim öğretmenlerinin göre özel gereksinimli öğrencilerin en çok eğitim ihtiyacı duydukları alanlarda iki kategori ortaya çıkmıştır: topluma uyum becerileri ve kişisel beceriler. Özel eğitim öğretmenlerinin soru ile ilgili görüşleri incelendiğinde belirtilme sıklığı en yüksek olan kategori topluma uyum becerileridir. Ortaya çıkan temalar ise sosyal beceriler ve günlük yaşam becerileridir. İfade edilen bir diğer kategori olan kişisel beceriler kategorisinde iletişim ve özgüven temaları oluşmuştur. Özel eğitim öğretmenlerine göre özel gereksinimli öğrencilerin en çok topluma uyum becerileri konusunda desteğe ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Aşağıda özel eğitim öğretmenlerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.10.: “Orta ağır düzeyde ki özel gereksinimli öğrenciler için konuşursak sosyal beceriler yani topluma uyum becerileri. Bunun yanında günlük yaşam becerileri önemli.”

Ö.E.3.: “Sosyal anlamda ve günlük yaşamını devam ettireceği becerilerle ilgili eğitim alması gerektiğini düşünüyorum.”

Ö.E.6.: “Özel eğitim öğrencileri bence sosyal alanda toplumsal uyum becerileri günlük yaşam becerileri konusunda eğitim almalılar.”

Ö.E.2.: “Çocuğun eksikliği ne yönde ise ona göre eğitim almasını çocuğun bağımsız yaşaması konusunda eğitim alması gerektiğini düşünüyorum. Toplumla yaşayabilmeli, günlük hayatını kendisi devam ettirebilmeli.”

Ö.E.4.: “ Kendilerini ifade edemezler. Bu nedenle iletişimleri için ekstra çalışmalar yapılmalı. Bu doğrudan özgüvenlerine yansır. Her anlamda olumlu etkiler.”

Özel Eğitim Kurumu İdarecilerinin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Beden eğitimi derslerinin planlanmasına ilişkin özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri tablo 18’de yer almaktadır.

Tablo 18.

Beden eğitimi derslerinin planlanmasına ilişkin özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri

Kategori	Temalar	Belirtme Sıklığı
Öğrencilere göre	Öğrenci ihtiyaçlarına göre	5
Öğretmen ile birlikte	İşbirliği içinde	2
Planlama yok	Düzenleme yok	1

Özel eğitim kurumu idarecilerine “Beden eğitimi derslerini nasıl planlıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen verilerden 3 kategori oluşturulmuştur: öğrencilere göre, öğretmen ile birlikte ve planlama yok. Belirtme sıklığı en yüksek olan tema öğrenci ihtiyaçlarına göre planlamaların yapılmasıdır.

Aşağıda özel eğitim kurumu idarecilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.İ.2.: “16 şubemiz var haftada 1 saat beden eğitimi dersi var, dolayısıyla 16 saat haftalık ders çizelgesinden uygun olan yerlere yerleştiriyoruz. Atölye ağırlık bir okul olduğumuz için beden eğitimine göre bir planlama yapamıyoruz. Önce atölye derslerini yerleştiriyoruz daha çok ders saatini kapladığı için geri kalan boşluklarda beden eğitimi dersini planlıyoruz.”

Ö.E.İ.5.: “Beden eğitimi dersimiz öğrencilerin eksikliklerine ve ihtiyaçlarına göre her için ayrı ayrı planlama yapıyoruz. Farklı eksikleri oldukları için bazı öğrencilerimize planlama yapamıyoruz çünkü yapamayacakları için.”

Ö.E.İ.3.: “Özel eğitimde, verdiğimiz derslerde sıkıntı çekiyoruz dönem dönem, bunları planlamaya çalışıyoruz. Ama her öğrencinin seviyesi aynı olmayabiliyor. Bizim planlamamız kişiye özel olmak zorunda bu durumda da özel eğitim öğretmenin bize yardım etmesi gerekiyor yeterli olamıyoruz derste. Özel eğitim öğretmeni ile derse giriyoruz.”

Özel eğitim ve kaynaştırma eğitiminde beden eğitimi ve davranış değiştirme ilişkisine yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri tablo 19’da yer almaktadır.

Tablo 19.

Özel eğitim ve kaynaştırma eğitiminde beden eğitimi ve davranış değiştirme ilişkisine yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Olumlu yönde	6	Sosyalleşme	3
		Özgüven artması	3
		Fiziksel sorunların azalması	1

Özel eğitim kurumu idarecilerine “Özel eğitim ve kaynaştırma eğitiminde beden eğitimi ve davranış değiştirme ilişkisini ne yönde değerlendiriyorsunuz? Neden?” sorusu yöneltilmiştir. Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre beden eğitimi davranış değiştirmede önemli ve etkilidir. Bu değişim olumlu yöndedir. Bu kategoride 3 tema belirlenmiştir: sosyalleşme, özgüven artması, fiziksel sorunların azalması. Belirtilme sıklığı en yüksek olan temalar sosyalleşme ve özgüven artmasıdır.

Aşağıda özel eğitim kurumu idarecilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.İ.1.: “Bu alanda beden eğitimi dersinin çok önemli olduğunu düşünüyorum hatta en önemli ders olabileceğini düşünüyorum çünkü okulumuzda da çocukların bedensel fiziksel sorunlarının yoğun olduğu ya da kilo problemlerinin fazla olduğu bir alan o yüzden öncelikle çocukların bu problemlerin giderilmesi içinde bu dersin önemli olduğunu biliyoruz. O yüzden kesinlikle bu tür okullarda beden eğitimi dersinin çok önemli olduğunun görüşüne varabiliriz.”

Ö.E.İ.3.: “Özel eğitimde beden eğitimi dersi çok çok önemli bir ders özellikle ilerleme kaydetmiş öğrencileri gördüğümüz zaman bunun önemini daha çok anlıyoruz. Beden eğitimi dersi çocukların ilerlemesi anlamında sosyalleşmesi anlamında çok ciddi boyutlara getiriyor. Özel eğitimde beden eğitimi almayan öğrenciyi diğer hiçbir derse adapte edemiyorsun. Beden eğitimi anlamında kaynaştırma eğitiminin alınması çok iyi olacaktır en azından çocuk normal çocuklarla sosyalleşmesi için katkısı olacağını düşünüyorum.”

Ö.E.İ.4.: “Kesinlikle çok önemli olduğunu düşünüyorum beden eğitiminin özel eğitimde. Öğrencilerimizin fiziksel yetersizlikleri olabiliyor ve fiziksel sorunları olabiliyor. Hem de kişisel çekinme olabiliyor. Kesinlikle bir kere kendilerine öz güvenleri geliyor. Bir takıma seçildikleri zaman özellikle spor kulübümüz var çok fazla faaliyetlerimiz oldu, bunun çok artısını gördük topluma kaynaşma aşamasında.”

Beden eğitimi dersinde öğretmen ihtiyacının branş dışı öğretmenlerle çözülmesinin yeterliliğine yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri tablo 20’de yer almaktadır.

Tablo 20.

Beden eğitimi dersinde öğretmen ihtiyacının branş dışı öğretmenlerle çözülmesinin yeterliliğine yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Yeterli değil	6	Beden eğitimi öğretmeni yapmalı	6

Özel eğitim kurumu idarecilerine “Beden eğitimi ihtiyacının diğer öğretmenlerle giderilmesi sizce yeterli midir?” sorusu yöneltilmiştir. Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre beden eğitimi dersi, beden eğitimi alanında eğitim almış öğretmenler tarafından yürütülmelidir. Diğer branşlarda olan öğretmenlerce dersin verilmesi yeterli görülmemektedir.

Aşağıda özel eğitim kurumu idarecilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.İ.1.: “Bence değil, herkes alanında yetiştiriyor, alanında öğreniyor. Biz 4 yıl okumuşuz bunu öğrenmek için özel eğitimciler ise sadece kredi tamamlama amacıyla olmuş bir ders miktarı olduğu için yeterli değil. Bence herkes kendi alanında çalışmalı.”

Ö.E.İ.3.: “”yeterli değil. İlkokul da müdürlük yaptım eskiden şöyle düşünüyorduk önceden resim, müzik, beden eğitimi vb. derslere kim olsa girer

mantığını düşünüyorduk sonradan okula branşın da öğretmenler gelince bu işin böyle olmadığını anladık. Kesinlikle beden eğitimi dersine beden eğitimi öğretmeni girmeli.”

Ö.E.İ.6.: “1. Kademeye beden eğitimi öğretmenleri girmiyor sınıf öğretmenleri giriyor tabi ki yeterli değil sonuçta uzmanı olmayan branş öğretmenini girmesi belli bir noktada ister istemez sıkıntılar meydana getirebilir.”

Beden eğitimi öğretmenlerinin BEP biriminde aktif olmasının katkılarına yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri tablo 21’de yer almaktadır.

Tablo 21.

Beden eğitimi öğretmenlerinin BEP biriminde aktif olmasının katkılarına yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Olumlu yönde	4	Öğrenciyi tanıma	4
		Öğrenci gelişimini takip etme	3
Katkısı yok	2	Sınıf öğretmeni aktif	2

Özel eğitim kurumu idarecilerine “Beden eğitimi öğretmenlerinin BEP birimi içerisinde aktif olmasının nasıl bir katkısı olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir.

Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre beden eğitimi öğretmenin BEP birimi içinde yer alması olumlu yönde katkı sunmaktadır. Bu katkılar incelendiğinde 2 tema belirlenmiştir: öğrenciyi tanıma ve gelişimini takip etme. Belirtilme sıklığı en yüksek olan tema öğrenciyi tanımadır. Araştırmaya katılan 2 idareci ise beden eğitimi öğretmenin BEP birimi içinde katkısının olmadığını ifade etmiştir. Bunun nedeni olarak ise sınıf öğretmenlerinin sorumluluğu aldığını ve daha aktif olduklarını belirtmiştir.

Aşağıda özel eğitim kurumu idarecilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.İ.2.: “Beden eğitimi öğretmenin katılımaması abes bir durum olur beden eğitimi dersine giriyorsa ve özel eğitimde spor önemliyse derse giriyorsa beden eğitimi öğretmeni tabi ki BEP biriminde olmak zorunda. Öğrenciyi her yönüyle tanımamıza yardımcı olur.”

Ö.E.İ.1.: “Kesinlikle çocuğun neyi yapıp yapamayacağını hangi derslerde neyi becerip beceremeyeceğini fiziksel olarak beden eğitimi öğretmenin BEP biriminde olması doğru bir karar okulumuzda mecbur oluyor zaten. Öğrenciyi gelişimini takip ediyoruz.”

Ö.E.İ.5.: “Katkısı olumlu yönde olacaktır. Faydalı olacaktır çünkü sadece bzi zihinsel gelişimlerini davranışsal gelişimlerinde ki eksiklikleri gidermeye çalışıyoruz beden eğitimi öğretmenin BEP birimi içinde olması çocuğun hangi tür eksikliklerin ne tür çalışmalarla yapılacağı konusunda katkı vereceği inancındayım.”

Ö.E.İ.5.: “BEP birimi içerisinde olmak pek fazla bir şey ifade etmiyor. Sınıf öğretmenleri zaten bütün süreci takip ediyor.

Beden eğitimi dersi için uygun araç gereç, donanım, ortam düzenlemelerinin yapılmasına yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri tablo 22’de yer almaktadır.

Tablo 22.

Beden eğitimi dersi için uygun araç gereç, donanım, ortam düzenlemelerinin yapılmasına yönelik özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Yapılıyor	4	Öğrenci ihtiyaçlarına göre	4
		Öğretmenlerin taleplerine göre	2
Yetersiz	2	Fiziksel donanım	2

Özel eğitim kurumu idarecilerine “Beden eğitimi dersleri için uygun araç gereç, donanım, ortam düzenlemeleri yaptığınızı düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir.

Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre beden eğitimi dersi için gerekli araç, gereç, donanım ve ortam düzenlemelerini yapmaktadırlar. Düzenlemelerle ilgili iki tema belirlenmiştir: öğrenci ihtiyaçlarına göre ve öğretmen taleplerine göre. Belirtilme sıklığı en yüksek olan tema öğrenci ihtiyaçlarına göredir. Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre beden eğitimi dersi için bazı alanlarda hazırlıkları yetersiz kalmaktadır. Bu kategoride tek tema belirlenmiştir: fiziksel donanım.

Aşağıda özel eğitim kurumu idarecilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.İ.2.: “ Çok kullanışlı olmasa da okulun fiziksel şartlarından dolayı kullandığımız spor salonu gibi küçük bir yer var ama orası çok yeterli değil okul öyle yapıldı ama onun dışında ki malzemelerimiz var. Spor salonu için eksik kaldık destek istiyoruz.”

Ö.E.İ.1.: “Bu okulla kıyasladığın zaman bizim okulda gerekli şeylerin hemen hemen birçoğu var. Yüzme havuzu hariç, Çocukların ihtiyaç duyduğu spor tesisleri var. Beden eğitimi öğretmenlerinin bana ‘ ‘Hocam şu da olsa olur ‘ ‘ dedikleri yok. Onların istekleri öğrencilerin isteklerini dinledik. Her şeyi yaptık.”

Ö.E.İ.6.: “Bizim okulumuz bu anlamda yeterli düzeyde. Araç gereç malzemesi birçok öğrenci için yeterli düzeyde. İhtiyaç dahilinde çocuğa özel engel durumuna göre malzeme temin edebiliyoruz.”

Ö.E.İ.4.: “Bence, beden eğitimi konusunda bizim okulumuzda ki öğrencilerimiz olsun ve bu alanda çalışan öğretmenlerimiz olsun çok şanslı çünkü yeterli donanımımızın araç gerecimizin olduğunu düşünüyorum. Ayrı bir spor salonumuz var bu çocukların aktif olarak onlara uygun bir şekilde hareket edebilecekleri alanlara sahipler korumalı, yürüyüş bantlarımız ve diğer tüm araç gereçlerimizin olduğunu düşünüyorum. Hem beden eğitimi öğretmenimiz açısından hem öğrencilerimiz açısından yeterli donanıma sahibiz.”

Araştırmaya katılan özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrencilerin yaşantı eksikliği nedeniyle en çok eğitim alması gereken alanlara Tablo 23’de yer verilmiştir.

Tablo 23.

Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim gereksinimleri hakkındaki görüşleri

Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrencilerin yaşantı eksikliği nedeniyle en çok eğitim alması gereken alanlar

Kategori	Temalar	Belirtilme Sıklığı
İhtiyaçlar belirlenmeli	Öğrenci ihtiyaçlarına yönelik	5
Yaşam becerileri	Öz bakım becerileri	5
Fiziksel aktiviteler	Psikomotor gelişimi	3

Özel eğitim kurumu idarecilerine “Yaşantı eksikliği gözüyle baktığınızda özel eğitim öğrencilerinin en çok hangi alanda eğitim alması gerektiğini düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre öncelikle özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçları belirlenmeli ve buna yönelik eğitimler düzenlenmelidir. Bu kategori ve tema belirtme sıklığı en yüksek olanlardandır. Belirtme sıklığı yüksek olan bir diğer kategori yaşam becerileridir. Tema olarak ise öz bakım becerileri belirlenmiştir. Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrenciler öz bakım becerilerinin gelişimine yönelik eğitim desteği almalıdır. Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre özel gereksinimli öğrenciler fiziksel aktiviteler alanında desteklenmeli psikomotor becerilerine yönelik eğitimler düzenlenmelidir.

Aşağıda özel eğitim kurumu idarecilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

Ö.E.İ.4.: “Eğitim anlamında kendi yaşamlarını ihtiyaçlarını giderebilecek öz bakım becerilerinin gelişmesi zorunlu ama bunların olabilmesi için motor gelişimlerinin sağlanabilmesi içinde beden eğitimi gene bir yerde mevzuya giriyor dolaylıda olsa. Kas gelişimini sağlayamayan çocuk dişini fırçalayamaz. Bu çocuklarda denge sorunu var bunu geliştirmenin en iyi yolu beden eğitimidir. Öz bakımı beden eğitimi destekliyor.”

Ö.E.İ.2.: “Çocukların her birinin problemlerinin ayrı ayrı olduğunu düşünüyorum. Öncelikle kendi öz bakım becerileri konusunda eğitim almalılar varsa

fiziksel sorunları üzerinde eğitim almalılar bunları en aza indirdikten sonra her çocuğun kendine özgü bireysel problemlerinin olduğunu düşünüyorum bu sıkıntılar üzerinde çocukların gereksinimleri tespit edilerek bu konuda eğitim almaları için planların, kazanımların bu doğrultuda yapılması gerektiğini düşünüyorum.”

Ö.E.İ.1.: “Özel eğitim öğrencilerinin öncelikle öz bakım, bağımsız yaşam becerileri yani tek başına bir birey olarak yaşayabilecek kıvama gelene kadar olan bütün davranışlar çok önemli. Bunun için ihtiyaçlarını belirlemek buna göre yol almak önemli.”

Ö.E.İ.3.: “Eksiği neyse o konuda almalı. Özel eğitim öğrencilerinin her birinin farklı bir şeye ihtiyacı var. Biri toplumda uyum sağlayamaz biri kaşık tutamaz her birinin farklı ihtiyaçları var dolayısı ile ihtiyaçlarına göre hareket edilmeli diye düşünüyorum.”

Ö.E.İ.6.: “Kesinlikle olmazsa olmaz öz bakım becerileri. Öz bakımı olmayan hiçbir öğrenciye biz öğretmenler eğitimciler olarak istediğimiz eğitimi verme şansımız yok.”

Kaynaştırma Ve Bütünleştirme Eğitimi Veren İlkokul Yöneticilerinin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin görüşlerine göre beden eğitimi dersinin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde etkisine tablo 24’de yer verilmiştir.

Tablo 24.

İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre beden eğitimi dersinin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde etkisi

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Olumlu yönde	10	Sosyalleşme	6
		Özgüven	4
		Psikomotor gelişim	2
		Kendini ifade etme	1

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerine “Beden eğitimi dersinin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu yöneltilmiştir.

Araştırmaya katılan ilkokul yöneticilerinin tümü kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi dersinin olumlu etkisi olduğunu ifade etmişlerdir. Elde edilen verilerden 4 tema belirlenmiştir: sosyalleşme, özgüven, pskimotor gelişim ve kendini ifade etmedir. Belirtilme sıklığı en yüksek olan tema sosyalleşmedir.

Aşağıda kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

İ.Y.2.: “Mutlaka olduğunu, diğer öğrencilerle kaynaşması açısından etkili olduğunu düşünüyorum. Arkadaşlarıyla kaynaşıp özgüvenleri geliyor.”

İ.Y.4.: “Olumlu yönde çok büyük etkisi var, sosyal açıdan yararlı olduğunu ve özgüven kazanmasına katkı sağladığını düşünüyorum.”

İ.Y.6.: “Tabi ki düşünüyorum, oyun bile olsa fiziksel gelişimlerine etkisi olduğunu görüyoruz. Kaynaştırma öğrencilerinin kendilerini rahat ifade edebildiklerini düşünüyorum.”

İ.Y.8.: “Aslında çok büyük etkisi var bu bir gerçek. Biz her zaman özellikle küçük yaşlarda ki çocuklarımızın sosyalleşmesini sağlıyor.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin özel eğitim konusundaki yeterliliklerine ilişkin görüşlerine tablo 25’de yer verilmiştir.

Tablo 25.

İlkokul yöneticilerinin özel eğitim konusundaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Yeterli değil	8	Başka alanda eğitim almış olması	8
Yeterli	2	Eğitim alması	2

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerine “Bir yönetici olarak kendinizi özel eğitim konusunda yeterli olduğunuzu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu yöneltilmiştir.

Araştırmaya katılan ilkokul yöneticilerinin görüşlerine göre iki kategori belirlenmiştir: yeterli değil ve yeterli. Araştırmaya katılan ilkokul yöneticilerinin geneli kendilerini özel eğitim alanında yeterli olmadıklarını ifade etmişlerdir. Başka alanda eğitim aldıkları için özel eğitim alanında kendilerinin yeterli olmadığını hissetmektedirler. Araştırmaya katılan 2 ilkokul yöneticisi bu alanda eğitim aldıkları için kendilerini yeterli görmektedirler.

Aşağıda kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

İ.Y.3.: “Tecrübeliyim ama özel eğitim konusunda yeterli olduğumu düşünmüyorum çünkü özel eğitim gerçekten üzerine özelce eğilmesi gereken bir konu bu konuda hiçbir zaman eksikliklerimizi tamamlayacağımızı düşünmüyorum eğitimini almadık çünkü. Yeterli değiliz.”

İ.Y.6.: “Özel eğitimle alakalı eğitim almadığım için kendimi bu anlamda yeterli görmüyorum.”

İ.Y.2.: “Yeterli olduğumu düşünmüyorum. Gelişime çok açık değiliz. Hizmet içi eğitimler var ama öğretmeni güdüleyici bir işlem yapılması gerekir. Alanda okumadım ben. Eğitimim başkadır.”

İ.Y.10.: “Yeterli olduğumu düşünüyorum evet. 2006 da seminere gittim ve özel eğitimle ilgili, bu sebeple konu ile ilgili yeterli olduğuma inanıyorum.”

İ.Y.8.: “Mesleki bir eğitim almadığım için yeterli değilim. Bilgi ve tecrübemle yardımcı olmaya çalışıyorum.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin görüşlerine göre BEP toplantılarının yapılma düzeyine tablo 26’da yer verilmiştir.

Tablo 26.

İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre BEP toplantılarının yapılma düzeyi

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Düzenli	10	Yılda 2 kez	5
		Yılda 3 kez	3
		Yılda 4 kez	2

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerine “BEP toplantıları düzenli şekilde yapılıyor mu? Yılda kaç kez?” sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan ilkokul yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen veriler sonucu düzenli olarak yapıldığı ve düzenlenme sayısında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bunun sonucu 3 tema belirlenmiştir: yılda 2 kez, yılda 3 kez ve yılda 4 kez. Belirtilme sıklığı en yüksek olan tema yılda 2 kez temasıdır.

Aşağıda kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

İ.Y.2.: “Bep toplantılarını yıl içerisinde en az 2 defa mutlaka yapıyoruz.”

İ.Y.6.: “her dönem mutlaka 1 toplantımız oluyor rehber öğretmen branş öğretmenlerle.”

İ.Y.3.: “Her sınıf düzeyinde 3 kez yapılıyor.”

İ.Y.9.: “4 kez yapılıyor gerek duyulduğu takdirde tekrar yapılıyor.”

İ.Y.10.: “En az 3 kez yapılıyor, yapılması lazım.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin görüşlerine göre beden eğitimi öğretmenlerinin BEP toplantılarına katılımlarına tablo 27’de yer verilmiştir.

Tablo 27.

İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre beden eğitimi öğretmenlerinin BEP toplantılarına katılımları

Kategori	Frekans
Katılmıyor	5
Katılıyor	5

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerine “Beden eğitimi öğretmeni Bep toplantılarına katılım sağlıyor mu?” sorusu yöneltilmiştir. İlkokul yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen veriler doğrultusunda 2 kategori oluşturulmuştur: katılmıyor ve katılıyor. Araştırma katılan ilkokul yöneticilerinin görüşleri bu konuda eşitlik göstermektedir.

Aşağıda kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

İ.Y.10.: “Beden eğitimi öğretmenimiz katılıyor.”

İ.Y.8.: “Branş öğretmeni dışardan gelip girmiyor.”

İ.Y.2.: “Branş öğretmeninden yararlanmaya gidiliyor.”

İ.Y.5.: “Beden eğitimi öğretmeni katılım sağlamıyor.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencileri için yeterliliklerine tablo 28’de yer verilmiştir.

Tablo 28.

İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencileri için yeterlilikleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtme Sıklığı
Yeterli değil	8	Her öğretmen kendi branşı için yeterli	3
		İşbirliği olursa yeterli olabilir	3
		Kıdem yılları ve tecrübeleri önemli	2
Yeterli	2	Eğitim alanlar yeterli	2

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerine “Öğretmenlerin kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencileri için yeterli düzeyde bilgi ve donanıma sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu yöneltilmiştir. İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre öğretmenler kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde yeterli düzeyde bilgi ve donanıma sahip değildir. İlkokul yöneticiler bu konuda öğretmenlerin işbirliği içinde olurlarsa ya da kıdem yılları ve tecrübeleri olursa yeterli olacaklarını düşünmektedirler. Araştırmaya katılan 2 ilkokul yöneticisi öğretmenlerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde eğitim aldıkları için yeterli olduklarını düşünmektedirler.

Aşağıda kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

İ.Y.2.: “Şimdi sınıf öğretmenlerimiz kıdemli olan arkadaşlar daha duyarlılar yeterli değil ancak tecrübeleri de var. Diğer arkadaşlarımızın eksikliklerini telafi etmeye çalışıyoruz.”

İ.Y.6.: “Öğretmenlerimizin kendi branşlarında iyi olduğunu düşünüyorum ama branşlar arası yardımlaşmada örnek veriyorum matematik öğretmenin matematiksel beceriyi kazandırmasında kendi branşında özel eğitime yönelik iyi bir gelişim sergilediğini düşünüyorum ama özel eğitim öğrencilerinin diğer farklı alanlarda yardımcı olamayacağını yeterli olamayacağını düşünüyorum.”

İ.Y.8.: “Öğretmenlerin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Branşlaşma olması, her branş öğretmenin derse girmesi gerekiyor.”

İ.Y.10.: “Düşünüyorum, 2000’li yıllarda özel eğitim yaygınlaştırıldı bu yüzden özel eğitim konusunda başarılı olduklarını düşünüyorum. Çünkü eğitimlere seminerlere katıldılar.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi dersini sınıf öğretmenleri ile yapmalarının yeterliliklerine tablo 29’da yer verilmiştir.

Tablo 29.

İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi dersinde akranları ile nitelikli çalışma düzeyleri

Kategori	Frekans	Temalar	Belirtilme Sıklığı
Olumlu	7	İletişim	3
		İfade etme becerisi	2
		Mutlu	2
Olumsuz	3	Yaş farkında dolayı üzülmeye	3

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerine “Özel eğitim öğrencilerinin beden eğitimi derslerinde akranları ile birlikte daha nitelikli çalışmalarda bulunduğunu düşünüyor musunuz? Nedenini açıklayınız.” sorusu yöneltilmiştir.

İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre beden eğitimi dersinde kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencileri akranları ile daha nitelikli çalışmaktadır. Olumlu düzeyde olduğunu belirtilen ilkokul yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen bulgular doğrultusunda 3 tema belirlenmiştir: iletişim, ifade etme becerisi ve mutludur. İlkokul yöneticileri kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi dersinde akranlarıyla iletişimlerinin arttığını, ifade etme becerilerinin geliştiğini ve mutlu hissettiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan bazı ilkokul yöneticilerinin görüşleri ise beden eğitimi dersinde kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin akranları ile olumsuz yönde etkilendiğidir. Bunun nedeni olarak ise tek tema

belirlenmiştir: yaş farkından dolayı üzülmeye. Özel gereksinimli öğrencilerin sınıf düzeyleri ve sınıflarında olan akranları ile yaş farkını hissetmelerinin onları üzdüğünü ifade etmişlerdir.

Aşağıda kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkökul yöneticilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

İ.Y.9.: “Akranıyla beraber bu işi yani beden eğitimi yapmaları daha iyi akranları değil de aralarında yaş farkı olduğu zaman bazı çocukların beden eğitimi dersinde üzüldüklerini görüyoruz.”

İ.Y.4.: “Bence diğer branşlardan en önemlisi beden eğitimi çünkü beden eğitimi özellikle kaynaştırma öğrencilerinin kaynaşabilmesi için en önemli derslerden bir tanesi. Evet, daha nitelikli çalışmalar oluyor. Kendilerini daha iyi ifade edebiliyorlar.”

İ.Y.5.: “Beden eğitimi dersi daha iyi oluyor çocuk çözülüyor. Kendilerini daha iyi ifade ediyorlar mutlu hissediyorlar.”

İ.Y.3.: “Düşünüyorum. Diğer derslerde kendini ifade edemeyen kaynaştırma öğrencisi kendini beden eğitimi dersinde ifade edebiliyor. Akranları ile iletişimlerini güçleniyor.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkökul yöneticilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin özel günlerde etkinliklere katılımlarına tablo 30’de yer verilmiştir.

Tablo 30.

İlkökul yöneticilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin özel günlerde etkinliklere katılımları

Kategori	Frekans	Tema	Belirtme sıklığı
Katılıyor	10	Grup gösterileri	10
		Şiir okuma	1

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerine “Kaynaştırma öğrencilerinin özel günlerde yapılan etkinliklere katılımı sağlanmakta mıdır? ” sorusu yöneltilmiştir.

İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencileri özel günlerde etkinliklere katılımları sağlanmaktadır. Özel günlerde kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencileri bu günlerde görev almaktadırlar. Drama, folklor vb. grup gösterilerinde rol almaktadırlar. Bu tema belirtilme sıklığı en yüksek olan temadır. Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren öğretmenlerin görüşlerinde de grup gösterileri teması ile benzerlik göstermektedir.

Aşağıda kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

İ.Y.3: “Özel günlerde ve etkinliklerde zaten kaynaştırma öğrencisi olduğu için azımsayamayız. Mutlaka katılım sağlıyor. Sahnede hepsi bir rol alıyor arkadaşları ile.”

İ.Y.7.: “Mutlaka şiir veya bir gösteri ile kaynaştırma öğrencilerinin katılımı sağlanıyor bu öğrencilere mutlaka görev verilip etkinliklere dahil ediliyor. Ama yetersiz kalıyor yaygınlaştırılması lazım.”

İ.Y.4.: “Özel günlerde onların var olduğunu mutlaka belirtiyoruz. Halk oyunları, koro, drama gibi sosyal etkinliklere katılım gösteriyorlar.”

İ.Y.9.: “Folklor çalışmaları yapılıyor. Törenlerde herkes, bütün kaynaştırma öğrencileri bir şekilde katılım sağlıyor.”

İ.Y.6.: “Özel günlerde onların var olduğunu mutlaka belirtiyoruz. Halk oyunları, koro, drama gibi sosyal etkinliklere katılım gösteriyorlar.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerine ortam düzenlemesi için yapılan çalışmalara tablo 31’de yer verilmiştir.

Tablo 31.

İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerine ortam düzenlemesi için yapılan çalışmalar

Kategori	Frekans	Tema	Belirtilme sıklığı
Düzenleme yapılıyor	10	Sınıf içi düzenlemeler	5
		Engel durumuna göre düzenlemeler	5
		Destek eğitim odası	1
		Yeni çalışmalara önem verme	1

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerine “Kaynaştırma ve bütünleştirme yoluyla eğitim gören öğrenciye ortam düzenlemesi için çalışmalar yapılıyor mu?” sorusu yöneltmiştir.

İlkokul idarecilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencileri için ortam düzenlemesi yapılmaktadır. Elde edilen verilerden 4 tema belirlenmiştir: sınıf içi düzenlemeler, engel durumuna göre düzenlemeler, destek eğitim odası, yeni çalışmalara önem verme. Belirtilme sıklığı en yüksek temalar sınıf içi ve engel durumuna düzenleme temalarıdır.

Aşağıda kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

İ.Y.5.: “Destek eğitim odası var. Burada gereken çalışmaları yapıyoruz.”

İ.Y.3.: “Kaynaştırma öğrencilerine yönelik bir sınırlama yok ortam düzenlemeleri yapılıyor. Özellikle öğrencinin durumunu dikkate alıyoruz ve gereken sınıf içi düzenlemeleri yapıyoruz.”

İ.Y.10.:” Gereksinime uygun ortam düzenlemesi yapılıyor mutlaka. Örnek olarak yürüme engeli varsa ona göre sınıf ortamı ayarlanıyor.”

İ.Y.1.: “Yeni çalışmaları takip ederek sınıf içi düzenlemeler yapıyoruz. Öğrencinin durumuna göre şekilleniyor her şey.”

Araştırmaya katılan kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi dersi yapması için ortamın uygunluğuna tablo 32’de yer verilmiştir.

Tablo 32.

İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi dersi yapması için ortamın uygunluğu

Kategori	Frekans	Tema	Belirtme sıklığı
Uygun ortam	5	Yeterli donanıma sahip	5
Yetersiz ortam	4	Spor salonu yetersiz Bahçe alanı küçük	4 1
Uygun ortam yok	1	Uygun değil	1

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerine “Okulunuzdaki imkanlar kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin beden eğitimi dersi yapması için uygun mu? Açıklayınız.” sorusu yöneltilmiştir.

İlkokul yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen bulgulara göre 3 kategori belirlenmiştir: uygun ortam, yetersiz ortam ve uygun ortam yok. İlkokul yöneticilerinin görüşlerine göre uygun ortam kategorisinde yeterli donanıma sahip olma teması en yüksek belirtilen sıklıktır. Yetersiz ortam kategorisinde ise 2 tema belirlenmiştir: spor salonu yetersiz ve bahçe alanının küçük olması. Yetersiz ortam görüşünü veren ilkokul yöneticilerin belirtme sıklığı en yüksek olan teması spor salonunun yetersiz olmasıdır. Uygun ortam olmadığını belirten (f:1) ilkokul yöneticisi de vardır.

Aşağıda kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi veren ilkokul yöneticilerinin bu konu hakkındaki görüşlerini doğrudan yer verilmiştir.

İ.Y.2.: “Bahçemiz ve spor salonumuz var ama tek şube çıktığında yeterli 2 şube çıktığında yeterli değil.”

İ.Y.5.: “Spor salonumuz var uygun araç gereç bakımından ise eksikimiz yok.”

İ.Y.6.: “Uygun bahçemiz var kış için sığınak var salon olarak kullandığımız, malzemelerimiz mevcut.”

İ.Y.10.: “ortam olarak sıkıntımız yok seviyelerine uygun araç gereç sıkıntısı çekmiyoruz ilkokul olması sebebiyle çok fazla araç gereç var.”

İ.Y.3.: “Okulumuzda spor salonu yok. Gerekli donanımda yok. Araç gereç temin ederek önümüzdeki yıllarda daha iyi olacağımızı düşünüyorum.”

BÖLÜM V

Tartışma

Bölümde kaynaştırma eğitimi veren ilkokul ve özel eğitim kurumları yöneticileri ve öğretmenlerinin beden eğitimi dersi hakkında görüşlerinin incelenmesi sonucunda elde edilen bulguların literatürde var olan araştırmalarla tartışılması yer almıştır. Araştırmada 14 idareci ve 17 öğretmenin görüşleri alınıp betimsel analiz ve içerik analizi kullanılarak incelemeye alınmıştır. İncelemelerde beden eğitimi dersinin etkin bir şekilde uygulanmaması ve geçerliliği konusunda belirli eksiklerin olduğu görülmüştür.

Beden eğitimi dersinin gerekli düzenlemeler ve destekler gerçekleştirildikten sonra, gelişim alanlarına katkıları, önemi ve düzeyini belirlemek adına uygulanan bir programdır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları ise programın içeriğine uygun ayrıntılı bir şekilde hazırlanmıştır. Beden eğitimi dersinin özel eğitimin çok yönlü oluşunu desteklemesi toplumsal sosyal bilişsel ve kinestetik olarak önemini nasıl ve ne şekilde gerçekleştirdiğini öğretmen ve idareciler tarafından belirlenmesi olarak planlanmıştır. Bu sebepten ötürü 4 farklı soru grubu oluşturulmuştur. Literatüre bakıldığında yapılan araştırmanın bulgularını destekler niteliği taşımaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersinde yeterli olmadıkları bulgularca belirtilmiştir (Lambe ve Bones, 2006). Öğretmenlerin özel gereksinimli bireylere yardım etmek istediklerini fakat gereken yardımı ve desteği nasıl verecekleri konusunda fikir sahibi olmadıkları bildirildi dahası beden eğitimi dersi konusunda ya da diğer konularda kapsayıcı bir sınıfın imkansız olduğu vurgulanmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi için çok fazla zaman ayırmadıkları görülmüştür. Başka bir araştırmada sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi adına zaman, eğitim ve kaynak eksiliğinin olduğu saptanmıştır (DeCorby et al., 2005).

Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi müfredatındaki amaçların uygunluğu konusunda var olan bulgulara ilişkin benzer bir çalışma, Arslan (2008)'de sınıf öğretmenlerinin 1. Kademe de görülen beden eğitimi dersi programlarına ilişkin görüşlerinin olumlu sonuçlanmamasıdır.

Başka bir çalışmada ise düzgünce oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi programlarının tüm gelişim alanlarına özel bireylerde olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır (Biçer, 2000).

Diğer bir çalışmada ise Kaya (2003) İlkokul idarecileri, sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlere kaynaştırma eğitimine yönelik bilgi, uygulama tutumlar incelenmiştir. Teorik derslerin uyum açısından daha zor olduğu ve öğrenme güçlüğü olan çocukların zorlandıkları görülmektedir ancak, beden eğitimi ve spor dersinin özel gereksinimli bireylerde pozitif etkiye sahip olduğu ifade edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin alan öğretmenlerinin girmesi ve önemi bulgularca görülmüştür. Ulusal Spor Bilimleri Dergisi, 2(1), 68-83. <http://dergipark.gov.tr/usbd> ISSN: 2587-134X . Yaptığı araştırmada kurum yöneticilerinin ve öğretmenlerin beden eğitimi konusunda yetersiz bilgiye sahi oldukları gözlenmiştir. Başka destekleyici çalışma ise öğretmenlerin bakış açısıyla özel eğitime yaşanan sorunlar ve çözüm yollarını belirlemek adına yapılan araştırma sonucunda alan dışı eğitim hizmetlerine katılımın birden fazla problemin ortaya çıktığı görülmüştür.

Beden eğitimi dersinin özel gereksinimli çocuklara etkisinin olduğu bulgularca görülmüştür. Şenay koparan 2003 yılında yayınladığı çalışmada, beden eğitimi ve spor derslerinin dışında yapılan rekreatif etkinlikler veya spor okullarının özel gereksinimli bireylerin kendilerine yetebilmeleri, sağlıklı zinde ve mutlu bireyler olmaları adına düzenlemelerin etkililiğinden söz etmiştir.

Özel eğitim öğretmenlerinin beden eğitimi dersi etkililiği konusunda bulguları destekler farklı bir çalışma ise Şehmus (2018) zihinsel yetersizliği olan özel eğitim öğretmenlerinin ve ailelerin spor faaliyetlerine karşı tutumları incelendiğinde aileler ve öğretmenler açısından olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Özel eğitim öğretmenlerinin beden eğitimi öğretmenleriyle işbirliği halinde eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesi ihtiyacın olduğu vurgulanmıştır. (Friend & Cook, 2010; Johnson & Johnson, 2000; Bondy, 1995; Turner, 2017; Damore & Murray, 2009).birbirinden farklı alanların etkileşim halinde yol gösterici düzeyde olması gerektiği ve doğru orantılı olarak ortak bir şekilde karar amaç belirlenerek etkili bir iletişim içerisinde öğrenciye görelilik olarak gerçekleşmesi gerektiği savunulmuştur.

Elde edilen bulgularda sporun davranış değiştirmeye etkisinin olduğu gözlenmiştir. Karakaş ve arkadaşlarının 2016 yaptığı bir çalışmada Öğretmenlerin görüşleri alınarak 5-6 yaş aralığındaki otizm spektrum bozukluğu olan çocukların spor aktivitelerle sosyal beceri düzeyleri ve davranış üzerine etkisi araştırılmıştır. Elde edilen verilere göre egzersiz yapan çocukların yapmayan çocuklara göre kızgınlık davranışlarını kabul etme ve değişikliklere uyum sağlama, kişiler arası

beceri düzeyleri daha iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca egzersiz yapmalarının bazı sosyal davranış becerilerini iyileştirdiği, egzersize ayrılan saati daha fazla olan çocukların davranışlarında ve sosyal becerilerin bazı parametrelerinde anlamlı fark olduğu görülmüştür. Spor aktivitelerine ayrılan zaman çoğaldıkça uzun vadede olumlu gelişimin görüleceği kanısına varılmıştır.

Bulgularda, özel gereksinimli bireylerin beden eğitimine karşı olumlu tavır sergilediklerinin yanında katılmak istemedikleri de gözlenmiştir (Karahana, 2011). yaptığı çalışmada yetersizlik durumlarına göre beden eğitimi dersler ne katılım ve tutumlarında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Görme yetersizliği, işitme ve ortapedik yetersizliğe nazaran beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görüşü ile birlikte, ortapedik yetersizliğe sahip olan çocukların vücutlarındaki görsel farklılıktan dolayı düşük beden algısına ve dolayısıyla derse ilgi ve tutumlarının düşük olduğu saptanmıştır.

Beden eğitimi dersi programının ayrıntılı olarak gereken önem verilmediği bulgular arasında yer almıştır (İlhan ve Suveren, 2007). yaptığı çalışmada özel gereksinimli bireylerinin artması, özel eğitim alanında yapılan çalışmalar düzenlemeler ve yenilikler rehabilitasyon merkezlerinin artışına sebep olmuştur. Fakat rehabilitasyon merkezlerinin beden eğitimi program dahilinde yer alması %10 oranını ortaya çıkarmıştır (Jansma ve Schulz, 1984; Patrick, 1987). diğer bir araştırma ise sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmada hizmet içi eğitim dahilinde beden eğitimi kursları kaynaştırmaya yönelik tutumlarında ilerlemelerin olduğu görülmüştür.

Diğer bir çalışma ise Başkaya (2020) özel eğitim yönetmeliğine dair ilkökul ve ortaokul idarecilerinin görüşleri alınarak, uygulanabilirliği ve okullarda yaşanan sorunlara cevap verebilecek nitelikte olup olmadığı araştırılmıştır. Sonucunda idarecilerin yönetmeliğin olumlu değişime uğramadığı ve uygulanmasının zor olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca yazım dilinin net olduğu fakat anlaşılır olmadığı gözlemlenmiştir.

Kocaman (2015), yaptığı çalışmada özel eğitim okullarında görev yapan idarecilerin karşılaştıkları sorunlar incelenmiş, araştırma bulgularında çıkan sonuç yönetsel, bürokratik ve eğitim politikaları açısından sorun olduğu, bazı idarecilerin bu sorunları çözebildiği görüşü belirtilirken bazı idareciler içinse merkezi yönetim boyutunda kapsamlı desteğe ihtiyaç duyduğu görülmüştür. Araştırma süreci içerisinde özel eğitim kapsamında asgari standartların sağlanması belirtilmiştir.

Personel sayılarının yetersiz olduğu okulların fiziksel şartlarının ve kapasitesinin uygun olmadığı, özel eğitim alanına özgü materyallerin, ayrıca müfredat ve kaynak kitaplarının yetersiz olduğu son olarak devlet tarafından ödenen ödeneklerin yeteri kadar olmadığı sonucu çıkmıştır. Ek olarak bürokratik sürecin etkin ve hızlı olmadığı ifade edilirken, özel gereksinimli bireylerin aileleri eğitim sürecinde kayıtsız kaldıkları görülmüştür.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bölümün içeriği oluşturulan amaçlar ve alt amaçlar doğrultusunda çıkan sonuçlara ve ardından çıkarılacak önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi ve sporun olumlu etkilerinin olduğunu belirten sınıf öğretmenleri tarafından BEP toplantılarında bu dersin kazanımlarının dikkate alınmadığının tespit edilmesi değerli bir bulgudur.

Ders saatlerinin artmasını öneren özel eğitim öğretmenleri beden eğitimi öğretmenleri ile işbirliği içinde çalışmak istedikleri söylenebilir.

Özel eğitim öğretmenlerinin branşlaşma konusunda ilerlemeleri beden eğitimi öğretmenin olması sebebiyle kurum içi çalışmaların var olduğu ayrı olarak bilgi sahibi olunmamasından kaynaklı ilerlemelerin olmadığından söz edilebilir, ayrıca Bu sorunun bulguları ile uyumlu olduğu söylenebilir.

İlkokul yöneticilerinin geneli kendilerini özel eğitim alanında yeterli görmedikleri, Başka alanda eğitim aldıkları için özel eğitim alanında yeterli olmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan ilkokul yöneticilerinin tümü kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde beden eğitimi dersinin olumlu etkisinin olduğu, sırayla sosyalleşme, özgüven, motor gelişim olarak bulgularca görülmüştür.

Özel eğitim kurumu idarecilerinin görüşlerine göre beden eğitimi davranış değiştirmede önemli ve etkilidir. Bu değişim olumlu yönde olduğu belirlenebilir.

Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre beden eğitimi dersi davranış değiştirmede oldukça etkilidir. Beden eğitimi dersi hiperaktiviteyi, problem davranışı azaltma, dikkat süresini uzatma ve kurallara öğrenmeyi kolaylaştıran bir ders olduğu sonucu önemli bulgular arasındadır.

Öneriler

Beden eğitimi dersine yönelik yönetici ve öğretmenleri görüşleri alınarak yapılacak olan çalışmalar adına öneriler bu bölümde sunulmuştur.

İleri Araştırmalara Yönelik Uygulamalar

1. Beden eğitimi öğretmenlerinin özel eğitim konusunda görüşleri incelenebilir.
2. Özel gereksinimli bireylerde davranış değiştirmede beden eğitimi dersi kullanılarak sporun etkililiği araştırılabilir.
3. Özel eğitimde beden eğitimi ve sporun öğretimsel düzenlemeleri ve etkisi incelenebilir.
4. Bireyselleştirilmiş fiziksel aktivite ve spor programının içeriği araştırılabilir.
5. Uyarlanmış fiziksel aktivite programı ile bütünleştirme kavramının etkililiğinin belirlenmesi incelenebilir.
6. Özel gereksinimli bireylerde fiziksel eğitimi ve önemi hakkında farkındalığın oluşturulması adına araştırma yapılabilir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Farklı illerde uygulamalar yapılarak çalışma desteklenebilir.
2. Araştırmanın uygulandığı kişi sayısı artırılarak çalışma geçerliliği güçlendirilebilir.
3. Özel eğitim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine alan ile ilgili ek eğitimler verilebilir.
4. Velileri spor ve spor bilincini aşılama adına aynı zamanda özel gereksinimli öğrencilere bilinen dışında var olan yararlarından bahsetmek için eğitimler oluşturulabilir.
5. Beden eğitimi adına özel eğitimde oluşabilecek değişikliklerin yönünü belirlemek adına katkısı olabilir.

Kaynakça

- Abacı, K. (2018). Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tanılı çocukların annelerin anksiyete depresyon ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin belirlenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Aka, B. T. (2011). Perceived parenting styles, emotion recognition, and emotion regulation in relation to psychological well-being: Symptoms of depression, obsessive-compulsive disorder, and social anxiety. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akbaş, S. (2015). Özel eğitime gereksinimli çocuğa sahip ebeveynlerin empati eğilimleri İle psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Akkök, F., Aşkar, P., ve Karancı, N. (1992). Özürlü bir çocuğa sahip anne babalardaki stresin yordanması. *Journal of Special Education*, 1(2), 8-12.
- Aksoy, V. (2016). Özel eğitim (1. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Altuğ Özsoy, S., Özkahraman, Ş. ve Çallı, F. (2006). Zihinsel engelli çocuk sahibi ailelerin yaşadıkları güçlüklerin incelenmesi. *Aile ve Toplum*. 8, 3, 9 ISSN: 1303-0256
- Amerikan Psikiyatri Birliği, (2005). *Diagnostic an Statistical Manual of Mental Disorders- Revised. DSM IV Tanı Ölçütleri*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Arıcioğlu, A. ve Gültekin, F. (2017). Zihinsel engelli çocuk annelerinin sosyal destek ve gelecek algıları: psikolojik danışmanların rolleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 1-26.
- Arslan, Y. (2008). “Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Birinci Kademe Beden Eğitimi Ders Programlarına ve Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aslan, Ş. (2018). Examination of parental and special education teachers' attitudes towards sports activities of students with intellectual disability.

- Aslan, Ç. Ç. (2010). Zihinsel engelli çocuğu olan anne ve babaların psikolojik belirtileri, sosyal destek algıları ve stresle başa çıkma tarzlarının karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aslan, Ç.Ç. (2010), Zihinsel engelli çocuğu olan anne ve babaların psikolojik belirtileri, sosyal destek algıları ve stresle başa çıkma tarzlarının karşılaştırılması. (Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ataman, A. (Ed.). (2005). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim. Özel Eğitime Giriş (2. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Atkinson, R. L., R.C. Atkinson, E. Smith, D. Bem, S. Nolen-Hoeksema (2006). Psikolojiye Giriş. (3. Baskı), Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Atkinson, R. L., Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B., Bem, D. J. and Maren, S. (2012). Psikolojiye giriş. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Aydin, A., Campus, G., & Kadıköy, İ. T. (2014). An investigation of the relationship between self-compassion, humor and alexithymic characteristics of parents with autistic children. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 5, 145-159.
- Aykara, A. (2015). Zihinsel engelli kardeşe sahip bireylerin yaşadıkları güçlüklerin sosyal rol kuramı açısından değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26(2), 87-104.
- Ayyıldız, T., Konuk, D. Ş., Kulakçı, H., & Veren, F. (2012). Assessing methods that mothers with mentally disabled children can use to cope with stress. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 11, 1-12.
- Baer, R. A., Carmody, J., Hunsinger, M. (2012). Weekly change in mindfulness and perceived stress in a mindfulness-based stress reduction program. *Journal of Clinical Psychology*, 68(7):755-65.
- Balat, G. U. (2003). Zihinsel engelli çocukların eğitimine aile katılımı. A. Kulaksızoğlu (Ed.), Farklı gelişen çocuklar içinde (s. 272-286). İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Baltaş, A. ve Baltaş, Z. (2010). Stres ve başa çıkma yolları. İstanbul: Remzi
- Basım, H. N. ve Çetin, F. (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.

- Başar, K. ve Öz, G. (2016). Cinsiyetinden hoşnutsuzluğu olan bireylerde psikolojik dayanıklılık: Algılanan sosyal destek ve ayrımcılık ile ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 27(4), 225-234.
- Başkaya, M. (2020). Okul yöneticilerinin özel eğitim yönetmeliğine dair görüşleri.
- Baxter, C., Cummins, R. A. ve Yiolitis, L. (2000). Parental stress attributed to family members with and without disability: A longitudinal study. *Journal of Intellectual and Developmental Disability*, 25(2), 105-118
- Benedict, R. (1934). Patterns of culture (8th ed). Boston; New York: Houghton Mifflin Company.
- Betancourt, T. S., Borisova, I. I., Williams, T. P., Brennan, R. T., Whitfield, T. H., De La Soudiere, M., ... & Gilman, S. E. (2010). Sierra Leone's former child soldiers: A follow-up study of psychosocial adjustment and community reintegration. *Child development*, 81(4), 1077-1095.
- Bilal, E. ve Dağ, İ. (2005). Eğitilebilir zihinsel engelli olan ve olmayan çocukların annelerinde stres, stresle başa çıkma ve kontrol odağının karşılaştırılması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 12(2), 56-68.
- Bilal, E. ve Dağ, İ. (2005). Eğitilebilir zihinsel engelli olan ve olmayan çocukların annelerinde stres, stresle başa çıkma ve kontrol odağının karşılaştırılması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 12(2), 56-68.
- Bildirici, F. (2014). Özel eğitim gereksinimli çocuklara sahip annelerin aile yükü ve psikolojik dayanıklılığı (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Biçer, Y. (2000). Sportif Çalışmaların ve Oyunların Zihinsel Özürlü Çocuklar Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi. Elazığ
- Booker, C.L. & Sacker, A. (2012). Limiting longterm illness and subjective well-being in families. *Longitudinal and Life Course Studies* (2012); (ss: 3(1):41-65)
- Bulut, I. (1990). Aile değerlendirme ölçeği el kitabı. Ankara: Özgüzelış Matbaası, 6-8.
- Ciğerli, Ö., Topsever, P., Alvur, T.M. ve Görpelioğlu, S. (2014). Engelli çocuğu olan anne-babaların tanı anından itibaren ebeveynlik deneyimleri: Farklılığı kabullenmek. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 8(3),86-92.

- Corrigan, P. (2004). How stigma interferes with mental health care. *American psychologist, 59*(7), 614.
- Dağ, İ. (1990). Kontrol odağı, stresle başa çıkma stratejileri ve psikolojik belirti gösterme ilişkileri. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dağ, İ. (2002). Kontrol odağı ölçeği (KOÖ): Ölçek geliştirme, güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi, 17*(49), 77-90.
- Demirci, P. T., Çınar, İ., & Demirci, N. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin Özel Eğitime Gereksinim Duyan Öğrencilerde Beden Eğitimi Ders Programından Ve Kaynaştırma Eğitiminden Kaynaklanan Sorunlarının İncelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2014*(2), 136-150.
- Dirik, P. G., Yorulmaz, P. O. ve Karancı, P. A. N. (2015). Çocukluk Dönemi Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Çocuk Formu. *Türk Psikiyatri Dergisi, 26*(2), 123-130
- Dönmez, N., Bayhan, P., & Artan, İ. (2000). Engelli çocuğa sahip ailelerin beklentileri ve endişe duydukları konuların incelenmesi. *Sosyal Hizmetler Dergisi, 11*, 16-24.
- Duygun, T., & Sezgin, N. (2003). Zihinsel Engelli ye Sağlıklı Çocuk Annelerinde Stres Belirtileri, Stresle Başa Çıkma Tarzları ve Algılanan Sosyal Desteğin Tükenmişlik Düzeyine Olan Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*.
- Emerson, E. (2003). Mothers of children and adolescents with intellectual disability: social and economic situation, mental health status, and the self-assessed social and psychological impact of the child's difficulties. *Journal of Intellectual Disability Research, 47* (4/5), 385-399.
- Eraslan, Ö. (2014). Üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlık ile depresif belirtiler ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkilerde benlik saygısı, pozitif dünya görüşü ve umudun aracılık rolünün sınanması (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Garmezy, N., Masten, A. S. and Tellegen, A. (1984). The study of stress and competence in children. A building block for developmental psychopathology. *Child Development, 55*(1), 97-111.

- Gençtan, E. (2018). Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar. İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Gooding, P. A., Hurst, A., Johnson, J. ve Tarrier, N. (2012). Psychological resilience in young and older adults. *International journal of geriatric psychiatry*, 27(3), 262-270.
- Gürhopur Turan, D., F. ve Dalgıç, A.(2017). Zihinsel yetersiz çocuğu olan ebeveynlerde aile yükü. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 8(1), 9–16.
- Işıkhan, V. (2005). Türkiye’de Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Annelerin Sorunları, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- İçmeli, C., Ataoğlu, A., Canan, F., & Özçetin, A. (2008). Zihinsel özürülü çocukları olan ebeveynler ile sağlıklı çocuklara sahip ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının karşılaştırılması. *Düzce Tıp Fakültesi Dergisi*, 10(3), 21-28.
- İçöz, A. (2001). Zihinsel engelli bir çocuğa sahip aile bireylerinin kaygı düzeylerinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kara, E. (2008).Zihinsel engelli çocukları olan ailelerin çocuklarının durumunu dini açıdan değerlendirmeleri. *OMÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 26-27, 317-331.
- Karakaş, G., Yılmaz, A. ve Kaya, HB (2016). Öğretmenler, 5-6 yaş otizm spektrum bozukluğu olan çocukların davranışlarına ve sosyal beceri düzeyindeki sorun etkisine ilişkin yorumlar yapmaktadır. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* , 10 (2), 280-294.
- Karadag, G. (2009). Engelli çocuğa sahip annelerin yaşadıkları güçlükler ile aileden algıladıkları sosyal destek ve umutsuzluk düzeyleri. *TAF Preventive Medicine Bulletin*;8:315–22.
- KAYA, U. (2003). “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Uygulamalarının İncelenmesi”, Eğitim BilimleriEnstitüsü Özel Eğitim Bölümü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Keskin, G., Bilge, A., Engin, E., & Dülgerler, S. (2010). Zihinsel engelli çocuğu olan anne-babaların kaygı, anne-baba tutumları ve basa çıkma stratejileri açısından değerlendirilmesi/The evaluation of anxiety, parental attitude and coping strategy in parents of children with mental retardation. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(1), 30.

- Kitabevi, Barak-Levy, Y. and Atzaba-Poria, N. A. (2013). Paternal versus maternal coping styles with child diagnosis of developmental delay. *Research in Developmental Disabilities, 34*(6), 2040-2046.
- Köksal G. & Kabasaka Z. (2012). Zihinsel engelli çocukları olan ebeveynlerin yaşamlarında algıladıkları stresi yordayan faktörlerin incelenmesi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 11* (ss: 32)
- Kocaman, A. (2015). *Özel eğitim okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunların incelenmesi* (Master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Koparan, Ş. (2003). Özel ihtiyaçları olan çocuklarda spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17*(1), 153-160.
- Küçüker, S. (1993). Özürlü çocuk ailelerine yönelik psikolojik danışma hizmetleri. *Özel Eğitim Dergisi, 1* (3), 23-29.
- Lewis-Abney, K. (1993). Correlates of Family Functioning When a Child Has Attention Deficit Disorder. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing, 3*, s. 175-190.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2008). Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim programı.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/04010347_zihinselen_gellibire_ylerdestekeitimprogram.pdf .
- Oğultürk, N. (2012). Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin, Aile İşlevlerini Etkileyen Etmenler: Çankaya Belediyesinden Hizmet Alan Aileler Üzerine Bir Değerlendirme. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özmen, D., & Çetinkaya, A. (2012). Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Yaşadığı Sorunlar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 28*(3), 35-49.
- Özşenol, F., Işıkhana, V., Ünay, B., Aydın, H. İ., Akın, R., & Gökçay, E. (2003). Engelli çocuğa sahip ailelerin aile işlevlerinin değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi, 45*(2), 156-164.
- Özşenol, F., Işıkhana, V., Ünay, B., Aydın, H.İ., Akın, R., Gökçay, E. (2003). Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Aile İşlevlerinin Değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi, 5*, s. 156-164.

- Özyurt, Ö. (2011). Hafif Zihinsel Engelli Çocuğu Olan Annelerin Algıladıkları Aile İşleyişi Ve Aile Yaşam Kalitesinin Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Özyürek, L. (1981). Öğretmenlere yönelik hizmet-içi eğitim programlarının etkinliği. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Rodrigue, J. R., Morgan, S. B., ve Geffken, G. (1990). Families of autistic children: Psychological functioning of mothers. *Journal of Clinical Child Psychology*, 19(4), 371-379.
- Sarihan, Ö. C. (2007). Engelli çocuğa sahip olan ve olmayan annelerin aile işlevlerini algılamaları ile yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ankara.
- Sari, H.Y. (2007). Zihinsel engelli çocuğu olan ailelerde aile yüklenmesi. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* ; 11:1-7.
- Şimşek, E. (2010). Yeni Yüzyılın Paradigması: Olumlu Psikoloji. Türk Psikiyatri Derneği 19. Psikiyatri Günleri'nde Sunulan Poster Bildiri. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi.
- Şirin, H. D. (2014). Ailelerde Sosyo-Demografik-Ekonomik Değişkenlerin Aile Yaşam Kalitesine Etkileri. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 31-46.
- World Health Organization. (2019). World report on disability and rehabilitation. Publication Data 2009. Available at: <http://www.who.int/classifications/icf/en/>. Accessed June 17, 2019.

İntihal Raporu

GGÜLÇİN YILMAZ TEZ

ORJİNALLİK RAPORU

%10

BENZERLİK ENDEKSİ

%11

İNTERNET
KAYNAKLARI

%1

YAYINLAR

%5

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	adudspace.adu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	%3
2	mufredat.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	%1
3	acikerisim.deu.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
4	www.ogretmenler.com İnternet Kaynağı	%1
5	Submitted to Istanbul Gelisim University Öğrenci Ödevi	%1
6	www.sporbilimlerihaber.com İnternet Kaynağı	<%1
7	tez.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	<%1
8	www.ijtase.net İnternet Kaynağı	<%1
9	egitimaski.com İnternet Kaynağı	<%1